

ՀՀ Արտաքին գործերի
նախարարություն
Ministry of Foreign Affairs
of the Republic of Armenia

ԵՎՐՈՊԱՅՈՒԽ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎ
ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ԱԿՏ

CONFERENCE ON SECURITY
AND CO-OPERATION IN EUROPE
FINAL ACT

30
ՀԵԼՍԻՆԿԻ
HELSINKI
1975-2005

ԵՎՐՈՊԱՅՈՒԲ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎ
ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ԱԿՏ
ՀԵԼՍԻՆԿԻ 1975

CONFERENCE ON SECURITY AND CO-OPERATION IN EUROPE
FINAL ACT
HELSINKI 1975

Այս հրատարակությունը լույս է տեսել Եվրոդայում անվճարության և համագործակցության
կազմակերպության (ԵԱՀԿ) երևանյան գրասենյակի և Հայաստանի Հանրապետության
արտաքին գործերի նախարարության համատեղ ջանքերով՝
Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի ստորագրման 30-ամյա տարելիցի առթիվ:
ԵԱՀԿ-ն դասասխանատու է միայն 6 դաժճոնական լեզուներով թարգմանության համար:
Հայերեն թարգմանության նույնականությունը հաստատվել է
ՀՀ արտգործնախարարության կողմից:

Եվրոդայում անվճարության և համագործակցության
կազմակերպության երևանյան գրասենյակ
Organization for Security and Co-operation in Europe
Office in Yerevan

Հայաստանի Հանրապետության
Արտաքին գործերի նախարարություն
Ministry of Foreign Affairs
of the Republic of Armenia

This publication has been made possible through joint efforts of the OSCE Office
in Yerevan and the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia,
on the occasion of the 30th Anniversary of the adoption of the Helsinki Final Act.
The OSCE is only responsible for translations into the 6 official languages.
The authenticity of the Armenian translation has been approved by the
Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia.

ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ ԽՈՍՔ

Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի 30-ամյա հոբելյանը ավելին է, քան մի դարձ սոցիալականություն: Այն կերտվել է Սառը Պաստրազմի ժամանակաշրջանում և նդասակառուցված է եղել թուլացնելու լարվածությունը և մեքենայելու կողմերին ընդհանուր արժեքների շուրջ, այն ժամանակ, երբ ընդհանուր արժեքները հանդիսանում էին սարաձայնությունների հիմնական աղբյուրը: Եվ անշուտ, Եզրափակիչ ակտի ընդունումից ի վեր կան սոցիալականությունների առիթ հանդիսացող բազմաթիվ իրադարձություններ: Մենք բոլորս այսօր հանդիսանում ենք այդ երբեմնի հակասությունից օգտվողները, երբ երևոյթը վերածվեց բովանդակության, և ԵԱՀԿ-ն այդ փոփոխությունների արտացոլումն է:

Ի սկզբանե ըմբռնելով փոփոխությունների ոգին՝ Հայաստանը, 1992 թ. իր անկախության հռչակումից հետո, միացավ ԵԱՀԿ-ին մեծ հույսերով և ակնկալիքներով: Մենք ընկալեցինք Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի ինստիտուցիոնալացումը որդես երկխոսության հիմնահարթակ, որդես մի վայր, որտեղ բոլոր մասնակից դերությունների ձայնը կլինի հավասարադես լսելի, բոլոր կարծիքները հաշվի կառնվեն և շահերը կդրսևորվեն՝ անկախ դերությունների սնեսական և ռազմական կարողություններից:

Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի յուրօրինակության արտահայտությունն է նաև այն, որ չնայած փաստաթուղթն ընդունվել է երեսուն սարի առաջ, նա շարունակում է մնալ արդիական ԵԱՀԿ վերափոխման ևս մեկ ալիքից հետո: Եվ հենց այս վերափոխումը հնարավորություն է ընձեռում Հայաստանին դիտարկել իր անդամակցությունը ԵԱՀԿ-ին ավելի լայն իմաստով: Այսօր մենք այն նույն դերությունները չենք, որոնք միացան կազմակերպությանը իննսունականների սկզբին: Մենք սովորել ենք, փոխվել և ձևավորվել, և հեսևաբար ԵԱՀԿ-ն մենք ընկալում ենք նոր չափանիշներով: Անվսանգությանը՝ այո, սարաձայնային կայունությանը՝ այո, փոխվսահության կառուցմանը՝ այո: Սակայն մեզ անհրաժեշտ է նաև համագործակցություն. համագործակցություն ուղղված բարեփոխումների իրականացմանը, դեսական կառույցների արդիականացմանը, սնեսական հնարավորությունների ստեղծմանը, ինչդես նաև հասարակության սեղեկացվածությանը և բնադադանությունը:

ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակի ընդլայնվող գործունեությունը սնեսական և բնադադանական ոլորտներում հանդիսանում է համագործակցության ուղեցիղը և նույնիսկ նա դադադանը: Այն կարող է դիտարկվել որդես արագորեն փոփոխվող միջավայրի արտահայտություն և հեսևանք, ինչն ինքնին ԵԱՀԿ-ի դերի շարունակական վերաիմաստավորումն է:

Երևանյան գրասենյակի մանդատը, լինելով թերևս ամենաընդգրկունը ԵԱՀԿ սարաձայնում, ներառում է Հայաստանի հասարակական կյանքի բոլոր բնագավառները: Այն հանդիսանում է ժամանակակից նոու-հատի, լավագույն փորձի և նորմաթիվ սանդարտների փոխանցող: Հայկական կողմից համագործակցության այս աստղեկների հասուկ գնահատականը արտահայտվում է Կառավարության բոլոր օղակների կողմից ԵԱՀԿ գրասենյակին ցուցաբերված աջակցությամբ:

Մենք հուսով ենք, որ Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի թարգմանությունը և հրատարակումը կդառնա այն ուղեցույցը, որը կօգնի հայ հասարակության բոլոր շերտերին՝ հասկանալու ԵԱՀԿ-ն, նա սկզբունքները և արժեքները:

Վարդան Օսկանյան
ՀՀ արտաքին գործերի նախարար

ՆԵՐԱՃԱԿԱՆ ԽՈՍՔ

Այս սարի Եվրոդայում անվանագության և համագործակցության կազմակերպությունը (ԵԱՀԿ) նշում է Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի ստորագրման 30-րդ տարեդարձը: 1975թ. օգոստոսի 1-ին, երեք սարվա նախնական խորհրդակցություններից հետո, Հելսինկիում ստորագրվեց Եվրոդայում անվանագության և համագործակցության խորհրդաժողովի (ԵԱՀԽ) եզրափակիչ ակտը: Այս ստորագրմամբ մեկնարկեց փաստաթղթի իրականացման շարունակական վերանայման և դրանում ամրագրված սկզբունքների և հանձնառությունների խթանման գործընթացը, որը հայտնի է որդես Հելսինկյան գործընթաց: Այս գործընթացի մեկնարկումից ի վեր ԵԱՀԽ/ԵԱՀԿ-ն արմատապես փոխվել է: Այն, ինչ սկսվեց որդես Արևելքի և Արևմուտքի միջև շփումների ֆորում և միմյանց հաջորդող համաժողովների շարք, վերածվեց գործուն համակերպության կազմակերպության, որը, հիմնում ունենալով անվանագության ընդգրկում հայեցակարգը, զբաղվում է անվանագության երեք աստիճաններով՝ ռազմաքաղաքական, սնտեսական-ժողովրդական միջավայրի և մարդկային: Աշխարհագրական սարածքը, որն ընդգրկում են ԵԱՀԿ 55 մասնակից ղեկավարները, Արևմուտքում սկսվում է Վանկուվերից և ներառելով Հայաստանը հասնում է Վլադիվոստոկ Արևելքում:

Քսաներոդ դարի վերջին սասնամյակների ընթացքում անվանագության արագ փոփոխվող մթնոլորտի դայմաններում ԵԱՀԽ/ԵԱՀԿ-ն ղեկ է դասրաս լինեք համակերպվելու նոր ղիսկերին և մարսահրավերներին: Այդ նդասակով, ի լրումն իր ունեցած հասսասությունների և այլ մճական կառույցների, ԵԱՀԿ-ն այսօր 16 ղեկություններում ունի առաքելությունների և սեղերում գրասենյակների ցանց, ընդ որում ԵԱՀԿ աշխասակիցների գերակշռող մեծամասնությունը՝ մոտ 3000-ը, աշխասում են սեղերում՝ կազմակերպության սարքեր հասսասություններում աշխասող 400-ի համնասությամբ:

ԵԱՀԿ ղեկությունների թվում Հայաստանը բարձր հեղինակություն ունի և սերտրեն ներգրավված է կազմակերպության բոլոր միջոցառումներում: Այն միացավ Եվրոդայի անվանագության և համագործակցության նախկին խորհրդաժողովին 1992 թ.՝ անմիջապես իր անկախության հռչակումից հետո: Այդ ժամանակից ի վեր Հայաստանը արժեքավոր ներդրում է ունեցել կազմակերպության գործունեության մեջ:

2005 թ. Հայաստանի համար նճանավորվում է ևս մեկ տարեդարձ, քանի որ հինգ տարի առաջ հիմնվեց ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակը: Գրասենյակի հիմնադրումը նոր խթան հանդիսացավ ԵԱՀԿ ժջանակներում Հայաստանի համագործակցության համար: Երևանը լիարժեք ողջունեց երկրում ԵԱՀԿ բազմակողմ միջոցառումների իրականացումը: Հայաստանի իշխանությունների փոխգործակցությունը ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակի և ԵԱՀԿ հասսասությունների հեք կարելի է բնութագրել միայն որդես չափազանց արդյունավեք և լիովին համահունչ անվանագության նկասմամբ ԵԱՀԿ որդեգրած համագործակցության սկզբունքներին:

Հելսինկյան եզրափակիչ ակտը կազմակերպության հիմնասյունն է: Նրանում արսացրված «սարը դասվիրաններով» կամ սարը հիմնարար սկզբունքներով է դայմանավորված մասնակից ղեկությունների վերաբերմունքը իրենց քաղաքացիների, ինչդես նաև միմյանց նկասմամբ: Եզրափակիչ ակտը գերազանցեց անվանագության ավանդական ռազմական երաշխիքները՝ ներառելով սնտեսական զարգացումը, ժջակա միջավայրին առնչվող խնդիրները, մճակութային հարցերը և մարդու իրավունքները անվանագության մեկ ընդհանուր համադարձակ հայեցակարգի մեջ:

Հուսով են՝ Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի հայերեն քարզմանությունը հայ ընթերցողին կօգնի ավելի լավ հասկանալու ԵԱՀԿ սկզբունքները, արժեքներն ու հանձնառությունները, որին հեքսմոս են ԵԱՀԿ 55 մասնակից ղեկությունները, այդ թվում Հայաստանը:

Ողջունում են Հայաստանի Հանրադեսության արսաքին գործերի նախարարության և ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակի համասեղ նախաձեռնությունը՝ ուղղված Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի հայերեն հրասարակության լուսընճայմանը:

Գեոդան Մարկ Պեդա դե Բրիճամբո
ԵԱՀԿ գլխավոր բարսուդար

FOREWORD

This year, the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) commemorates the 30th anniversary of the signing of the Helsinki Final Act. On 1 August, 1975, after three years of preparatory talks, the Helsinki Final Act of the Conference on Security and Co-operation in Europe (CSCE) was signed in Helsinki. The Act launched a process of constant review of the implementation and enhancement of CSCE principles and commitments known as the Helsinki process. Since the beginning of this process, the CSCE/OSCE has changed fundamentally. What began as a forum for East-West contacts and as a loose sequence of conferences has evolved into an operational pan-European security organization which – on the basis of a comprehensive security concept - deals with three dimensions of security, namely the politico-military, the economic-environmental and the human dimension. The OSCE's 55 participating States span the geographical area from Vancouver in the West, through Armenia, to Vladivostok in the East.

In the rapidly changing security environment of the last decades of the twentieth century, the CSCE/OSCE had to adapt to new risks and challenges. As a result, in addition to its Institutions and other permanent structures, the OSCE has today a network of missions and other field operations in 16 OSCE States, with the overwhelming majority of the OSCE staff working in the field – around 3000 compared to 400 in its various institutions.

Armenia is a valued partner in the community of OSCE States, being closely involved in all the activities of the Organization. It joined the then Conference on Security and Co-operation in Europe in 1992 immediately after the re-establishment of its independence. Its contribution to the work of the Organization has been of a high value ever since.

2005 is also an anniversary year particular to Armenia, as five years ago the OSCE Office in Yerevan was established at the invitation of the Armenian authorities. This has given a new impetus to the co-operation of Armenia within the OSCE framework. Yerevan has welcomed the OSCE's full range of activities in the country wholeheartedly. The interaction between the Armenian authorities and the OSCE Office in Yerevan and the OSCE Institutions can only be described as highly successful and truly in the spirit of the OSCE's co-operative approach to security.

The Helsinki Final Act is the cornerstone of the Organization. Its "Decalogue", or ten basic principles, governs the behavior of the participating States towards their citizens, as well as towards each other. The Final Act went beyond traditional military guarantees of stability by incorporating economic development, concerns for the environment, cultural affairs and human rights into a comprehensive concept of security.

I hope that the Armenian translation of the Helsinki Final Act will help the Armenian people to better understand the OSCE's principles, values and commitments that all OSCE 55 participating States, including Armenia, adhere to.

I commend this joint initiative by the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia and the OSCE Office in Yerevan to publish this special anniversary edition of the Helsinki Final Act in the Armenian language.

Ambassador Marc Perrin de Brichambaut
OSCE Secretary General

FOREWORD

The 30th anniversary of Helsinki Final Act is cause for more than simple celebration. It is true, there is much to celebrate since the adoption of Helsinki Final Act, which was crafted during the Cold War, to defuse the antagonism and bring the sides around common values when in fact the perception was that values were what divided the protagonists. We are all the beneficiaries today of that paradox; the veneer has become the substance, and the OSCE is the expression of that transformation.

Catching the spirit of that transformation from the very beginning, when Armenia joined the CSCE in 1992 after its independence, it had very high hopes and expectations. We thought of this institutionalization of the Helsinki Final Act as a platform for dialogue, a place where the voice of every participating state had a right to be heard, every opinion taken into account and interests articulated, no matter what the military or economic weight.

The manifestation of the uniqueness of the Helsinki Final Act – a document adopted 30 years ago – is also in its relevance for yet another wave of ongoing transformation of OSCE since we joined the organization. And this transformation allows Armenia to view its membership in the OSCE in very broad terms. Today, we are not the same participating states who joined at the beginning of the 90's. We learned, we changed, we matured and therefore we need the OSCE not as we did then. Security, yes, regional stability, yes, confidence and trust building, yes. But we also need co-operation: co-operation towards implementing reforms, modernizing state structures, creating economic opportunity and public awareness and participation in dealing with the environment.

The pattern of increased economic and environmental activities of the OSCE Yerevan Office – which is the most visible instrument, guide and even guard of that co-operation – can be seen as a reflection and consequence of the process of the rapidly changing environment in which there is continuous and consecutive rethinking of the OSCE role.

The mandate of the Yerevan Office is probably the most multidimensional within the OSCE and it touches upon all aspects of Armenian public life. It is a transmitter of know-how, best practices and normative standards. Armenia's special appreciation of this aspect of our co-operation is reflected in the commitment and support demonstrated by all branches of government to facilitate the work of the Office.

We hope that the translation and publication of the Helsinki Final Act will be the guide book which will help all strata of the Armenian public to thoroughly understand the OSCE, its principles and values.

Vartan Oskanian
Minister of Foreign Affairs
of the Republic of Armenia

Բովանդակություն

Եվրոդայում անվանագրության հետ կապված հարցեր 11

1. ա) Հռչակագիր Մասնակից ղեկավարությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների մասին 11

- I. Ինֆնիշիան հավասարություն, ինֆնիշիանությունը հասուն իրավունքների
հարգում 12
- II. Ուժ կամ ուժի սպառնալիչ չկիրառելը 12
- III. Մահմանների անխախտելիություն 13
- IV. Պետությունների սարածային անբողջականություն 13
- V. Վեճերի խաղաղ կարգավորում 13
- VI. Ներքին գործերին չմիջամտելը 14
- VII. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների հարգում ներառյալ
մեքի, խղճի, կրոնի կամ դավանանքի ազատությունը 14
- VIII. Ժողովուրդների իրավահավասարության և ինֆնորոշման իրավունքներ 15
- IX. Պետությունների համագործակցություն 15
- X. Միջազգային իրավունքով սահմանված պարտավորությունների բարեխիղճ
կատարում 16

բ) Հարցեր վերոհիշյալ սկզբունքներից մի քանիսի կենսագործման վերաբերյալ 16

2. Փաստաթուղթ վստահության ամրադրման միջոցառումների և անվանագրության ու զինաթափման որոշ ասպեկտների մասին 18

- I. Խոշորամասշտաբ զորավարությունների մասին նախապես ծանուցելը ... 19
Այլ զորավարությունների մասին նախապես ծանուցելը 19
Դիտորդների փոխանակում 19
Չորհերի խոշորամասշտաբ սեղաշարժերի մասին նախապես ծանուցելը 20
Վստահության ամրապնդման այլ միջոցառումներ 20
- II. Չինաթափման վերաբերյալ հարցեր 20
- III. Ընդհանուր նկատառումներ 21

Համագործակցություն ՏՆՏՏության, գիտության ու ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԻ և ԵՐԶԱԿԱ միջավայրի բնագավառներում 22

1. Առևտրային փոխանակումներ 23

- Ընդհանուր դրույթներ 23
- Գործարար կապեր և հնարավորություններ 24
- Տնտեսական և առևտրային տեղեկատվություն 24
- Մարկետինգ 25

2. Արդյունաբերական համագործակցություն և ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող նախագծեր 26

- Արդյունաբերական համագործակցություն 26
- Ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող նախագծեր 28

3. Առևտրի և արդյունաբերական համագործակցությանը վերաբերող դրույթներ 29

- Սահմանափակումների ներդաշնակեցում 29
- Արբիտրաժ 29
- Հասուն երկկողմ կարգավորումներ 30

4. Գիտություն և ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ 30

- Համագործակցության բարելավման համար հնարավորություններ 30
- Համագործակցության բնագավառները 31

	Գյուղատնտեսություն	31
	Էներգիա	31
	Նոր տեխնոլոգիաներ, ռեսուրսների խելամիտ օգտագործում	31
	Տրանսպորտային տեխնոլոգիա	31
	Ֆիզիկա	31
	Բիւմիա	31
	Օդերևութաբանություն և հիդրոլոգիա	32
	Օվկիանոսագիտություն	32
	Մեյանոլոգիական հետազոտություն	32
	Համակարգչային, հեռահաղորդակցական և տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ	32
	Տիեզերական հետազոտություն	32
	Բժշկություն և առողջապահություն	32
	Շրջակա միջավայրի հետազոտություն	32
	Համագործակցության շեղեր և մեթոդներ	32
5.	Շրջակա միջավայր	34
	Համագործակցության նպատակներ	34
	Համագործակցության բնագավառներ	35
	Օդի աղտոտվածության վերահսկողություն	35
	Ջրերի պահպանությունը աղտոտումից և խմելու ջրերի օգտագործում	35
	Ծովային միջավայրի պահպանություն	35
	Հողի օգտագործում և ընդերք	35
	Բնության պահպանություն և բնական արգելավայրեր	36
	Մարդկանց բնակավայրերի շրջաններում շրջակա միջավայրի պայմանների բարելավում	36
	Շրջակա միջավայրի փոփոխությունների հիմնական հետազոտություններ, դիտարկումներ, կանխատեսում և գնահատում	36
	Իրավական և վարչական միջոցներ	36
	Համագործակցության շեղեր և մեթոդներ	36
6.	Համագործակցություն այլ ոլորտներում	38
	Տրանսպորտի զարգացում	38
	Չքոսաշրջության խրախուսում	39
	Միգրանտ աշխատուժի ճնշման և սոցիալական ասպեկտներ	40
	Անձնակազմի պատրաստում	41

**Միջերկրածովյան երջանի անվանագությանը և համագործակցությանը
վերաբերող հարցեր** **42**

Համագործակցություն մարդասիրական և այլ բնագավառներում **44**

1.	Մարդկային շինություն	44
ա)	Ընտանեկան կապերի վրա հիմնված շինություններ և պարբերաբար հանդիպումներ	44
բ)	Ընտանիքների վերամիավորում	45
գ)	Ամուսնություն սարքեր պետությունների ֆալսուպիներին միջև	45
դ)	Անձնական կամ մասնագիտական նպատակներով ճանապարհորդություն ..	46
ե)	Անհատական կամ կոլեկտիվ հիմունքներով զբոսաշրջության պայմանների բարելավում	46
զ)	Երիտասարդների միջև հանդիպումներ	47

է) Մսորս	47
ը) Կսպերի ընդլայնում	47
2. Տեղեկասվություն	47
ա) Տեղեկասվության սարածման, մասշեխության և փոխանակման բարելավում	48
(i) Բանավոր տեղեկասվություն	48
(ii) Տպագիր տեղեկասվություն	48
(iii) Տեսագրված և հեռարձակվող տեղեկասվություն	49
բ) Համագործակցություն տեղեկասվության բնագավառում	49
գ) Լրագրողների աշխատանքային պայմանների բարելավում	50
3. Համագործակցություն և փոխանակումներ մշակույթի բնագավառում	51
Հարաբերությունների ընդլայնում	51
Փոխադարձ ծանոթացում	52
Փոխանակումներ և սարածում	52
Մասշեխություն	53
Ըփումներ և համագործակցություն	55
Համագործակցության բնագավառներ և շներ	55
Ազգային փոփոխանություններ կամ սարածաշրջանային մշակույթներ	57
4. Համագործակցություն և փոխանակումներ կրթության բնագավառում	57
ա) Հարաբերությունների ընդլայնում	57
բ) Մասշեխություն և փոխանակումներ	58
գ) Գիտություն	59
ճշգրիտ և բնական գիտություններ	60
բժշկություն	60
հումանիտար և սոցիալական գիտություններ	60
դ) Օսար լեզուներ և ֆաղափակրություն	60
ե) Դասավանդման մեթոդներ	61
Ազգային փոփոխանություններ կամ սարածաշրջանային մշակույթներ	62
Խորհրդածողովից հետո ձեռնարկված ֆայլերը	63

Եվրոպայում անվսանգության և համագործակցության խորհրդածողովը, որը բացվեց 1973 թվականի հուլիսի 3-ին՝ Հելսինկիում և շարունակվեց 1973 թվականի սեպտեմբերի 18-ից մինչև 1975 թվականի հուլիսի 21-ը՝ Ժնևում, ավարտվեց 1975 թվականի օգոստոսի 1-ին՝ Հելսինկիում, Ավստրիայի, Բելգիայի, Բուլղարիայի, Հունգարիայի, Գերմանիայի Դեմոկրատական Հանրապետության, Գերմանիայի Դաճնային Հանրապետության, Հունաստանի, Դանիայի, Իռլանդիայի, Իսլանդիայի, Իտալիայի, Իսպանիայի, Կանադայի, Կիպրոսի, Լիխտենշտեյնի, Լյուքսեմբուրգի, Մալթայի, Մոնակոյի, Նիդերլանդների, Նորվեգիայի, Լեհաստանի, Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության, Պորտուգալիայի, Ռումինիայի, Սան Մարինոյի, Վաշիկանի, Միացյալ Թագավորության, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների, Թուրիայի, Ֆինլանդիայի, Ֆրանսիայի, Զեխտսլովակիայի, Շվեյցարիայի, Շվեդիայի և Հարավսլավիայի Բարձր ներկայացուցիչների կողմից:

Խորհրդածողովի բացման և փակման փուլերի ժամանակ մասնակիցների առջև դասավոր հյուրի կարգավիճակով հանդես եկավ Միավորված ազգերի կազմակերպության գլխավոր ֆարսուղարը: ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր ֆարսուղարը և Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոպական սնտեսական հանձնաժողովի գործադիր ֆարսուղարը հանդես եկան Խորհրդածողովում՝ դրա երկրորդ փուլի ժամանակ:

Խորհրդածողովի երկրորդ փուլի նիստերի ժամանակ օրակարգի արբեր կետերի շուրջ սուսցվեցին ելույթներ և լավեցին հայտարարություններ հետևյալ ոչ մասնակից՝ միջերկրածովյան ղեկավարությունների ներկայացուցիչների կողմից՝ Ալժիրի Ժողովրդական և Դեմոկրատական Հանրապետության, Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության, Իսրայելի, Մարոկկոյի Թագավորության, Սիրիայի Արաբական Հանրապետության, Թունիսի:

Առաջնորդվելով ի Եստի ժողովուրդների իրենց հարաբերությունները բարելավելու և ակտիվացնելու և Եվրոպայում խաղաղությանը, անվսանգությանը, արդարությանն ու համագործակցությանը աջակցելու, ինչպես նաև միմյանց միջև ու աշխարհի այլ ղեկավարությունների հետ մերձեցման հասնելու ֆաղափական կամֆոլ,

Հետևաբար, վճռական լինելով լիակատար արդյունավետություն սալ Խորհրդածողովի արդյունքներին և ադահովել այդ արդյունքների Եստի օգտագործումը իրենց ղեկավարությունների միջև ու ամբողջ Եվրոպայում և դրանով իսկ ղնդլայնել, խորացնել և շարունակական ու կայուն դարձնել լարվածության թուլացման գործընթացը՝

Մասնակից ղեկավարությունների Բարձր ներկայացուցիչները հանդիսավորությամբ ղնդունեցին հետևյալը.

Եվրոդայում անվանագության հես կառաված հարցեր

Եվրոդայում անվանագության և համագործակցության խորհրդաժողովի Մասնակից ղեկավարները,

վերահասուստելով իրենց նույնանունը՝ աջակցել իրենց միջև հարաբերությունների բարելավմանը և ադախովել դայմաններ, որոնցում իրենց ժողովուրդները կարող են ադրել իրական ու կայուն խաղաղության դայմաններում՝ ադախոված լինելով ամեն սեսակի սղառնալիից կամ իրենց անվանագության դեմ ուղղված ոսնձգությունից,

համոզված լինելով, որ անհրաժեես է ջաներ գործադրել, որդեսադի լարվածության թուլացումը դառնա շարունակական և առավել կենսունակ ու համակողմանի գործընթաց՝ համընդհանուր ընդգրկմամբ, և որ Եվրոդայում անվանագության և համագործակցության խորհրդաժողովի արդյունքների կենսագործումը կլինի մեծագույն ավանդներից մեկը այդ գործընթացում,

համարելով, որ ժողովուրդների համերաշխությունը, ինչդես նաև Եվրոդայում անվանագության և համագործակցության խորհրդաժողովի կողմից սահմանված նույնանուններին հասնելու գործում Մասնակից ղեկավարների ընդհանուր նույնանունը դես է հանգեցնեն իրենց միջև բոլոր բնագավառներում ավելի լավ և ավելի սերս հարաբերությունների զարգացմանը և, այդդիսով, անցյալում իրենց ունեցած հարաբերությունների բնույթից բխող դիմակայության հաղթահարմանը և ավելի լավ փոխըմբռնմանը,

հիշելով իրենց ընդհանուր դասնությունը և ընդունելով, որ իրենց ավանդույթներում և արժեքների միջև եղած ընդհանուր սարրերի գոյությունը կարող է օգնել իրենց հարաբերությունների զարգացման գործում, և ցանկանալով որոնել անվսահությունը հաղթահարելու և վսահությունն ամրադնդելու, իրենց սարանջատող խնդիրները լուծելու և ի շահ մարդկության համագործակցելու նույնանունը իրենց ջաների միավորման հնարավորություններ, լիովին հաշի առնելով իրենց դիրորոնումների ու հայացքների յուրօրինակությունն ու բազմազանությունը,

ընդունելով Եվրոդայի անվանագության անբաժանելիությունը, ինչդես նաև իրենց ընդհանուր շահագրգռվածությունը ամբողջ Եվրոդայում և միմյանց միջև համագործակցությունը զարգացնելու հարցում, արսահայելով իրենց մարդությունը ձեռնարկել համադասասխան ջաներ,

ընդունելով Եվրոդայում և ընդհանրադես աշխարհում խաղաղության ու անվանագության միջև սերս կաղը և գիսակցելով դրանցից յուրաբանչյուրի համար միջազգային խաղաղության և անվանագության ամրադնդման և բոլոր ժողովուրդների համար հիմնարար իրավունքների, սնեսսական ու սոցիալական առաջադիմությանն ու բարօրությանն աջակցելու գործում իրենց ավանդը ներդնելու անհրաժեեսությունը,

ընդունեցին հեսկայը.

1.

ա) Հռչակագիր Մասնակից ղեկավարների միջև հարաբերությունները դեկավարող սկզբունքների մասին

Մասնակից ղեկավարները,

վերահասուստելով իրենց հանձնառությունը խաղաղությանը, անվանագությանն ու արդարությանը և բարելավմական հարաբերությունների ու համագործակցության շարունակական զարգացման գործընթացին,

ընդունելով, որ այդ հանձնառությունը, արսահայելով ժողովուրդների շահերն ու իղձերը, յուրաբանչյուր Մասնակից ղեկավարի համար հանդիսանում է ներկա և ադագա դասասխանասվություն՝ խարսխված անցյալի փորձի վրա,

վերսհասսուսելով, Միավորված ազգերի կազմակերպությունում իրենց անդամակցությանը համադասասխան և Միավորված ազգերի կազմակերպության նդասակների ու սկզբունքների համաձայն, իրենց լիակատար ու ակտիվ աջակցությունը Միավորված ազգերի կազմակերպությանը և նրա դերի ու արդյունավետության բարձրացմանը միջազգային խաղաղության, անվսանգության ու արդարության ամրադնդման և միջազգային խնդիրների լուծմանը նդասելու գործում, ինչդես նաև դեսությունների միջև բարեկամական հարաբերությունների ու համագործակցության զարգացմանը,

արսհայսելով իրենց ընդհանուր հանձնառությունը այն սկզբունքներին, որոնք շարադրված են սսոն, և որոնք համադասասխանում են Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրությանը, ինչդես նաև՝ իրենց ընդհանուր կամքը՝ այդ սկզբունքները կիրառելիս գործել Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության նդասակներին ու սկզբունքներին համադասասխան,

հայսարարում են իրենց վճռականությունը՝ մյուս բոլոր Մասնակից դեսությունների հես հարաբերություններում, անկախ նրանց ֆադաֆական, սնեսասկան կամ սոցիալական համակարգերից, ինչդես նաև նրանց մեծությունից, աշխարհագրական դիրքից կամ սնեսասկան զարգացման մակարդակից, հարգել և գործնականում կիրառել հեսկյալ սկզբունքները, որոնք բոլորն էլ ունեն առաջնահերթ նշանակություն, և որոնցով առաջնորդվելու են իրենց փոխհարաբերություններում.

I. Ինֆնիշիասն հավասարություն, ինֆնիշիասնությանը հասուկ իրավունքների հարգում

Մասնակից դեսությունները կհարգեն միմյանց ինֆնիշիասն հավասարությունն ու առանձնահասկությունը, ինչդես նաև այն բոլոր իրավունքները, որոնք հասուկ են իրենց ինֆնիշիասնությանը և ներառված են ինֆնիշիասնության ոլորսում՝ ներառյալ, մասնավորադես, յուրաֆանչյուր դեսության իրավական հավասարության, սարածֆային ամբողջականության և ազասության ու ֆադաֆական անկախության իրավունքը: Նրանք նաև կհարգեն միմյանց իրավունքը՝ ազասորեն ընսրել և զարգացնել իրենց ֆադաֆական, սոցիալական, սնեսասկան ու մշակութային համակարգերը, ինչդես նաև՝ իրենց իրավունքը՝ սահմանել իրենց օրենքներն ու կանոնները:

Բոլոր Մասնակից դեսությունները միջազգային իրավունքի շջանակներում ունեն հավասար իրավունքներ ու դարսականություններ: Նրանք կհարգեն միմյանց իրավունքը՝ իրենց հայեցողությամբ որոշել և իրականացնել իրենց հարաբերությունները մյուս դեսությունների հես՝ միջազգային իրավունքի համաձայն և սույն Հոչակագրի ոգով: Նրանք համարում են, որ իրենց սահմանները կարող են փոխվել միջազգային իրավունքին համադասասխան, խաղաղ ճանադարհով և ըստ դայմանավորվածության: Նրանք նաև իրավունք ունեն անդամակցելու կամ չանդամակցելու միջազգային կազմակերպություններին, մասնակցելու կամ չմասնակցելու երկկողմ կամ բազմակողմ դայմանագրերին՝ ներառյալ դաշնակցային դայմանագրերին մասնակցելու կամ չմասնակցելու իրավունքը, նրանք ունեն նաև չեզոքության իրավունք:

II. Ուժ կամ ուժի սպառնալիք չկիրառելը

Մասնակից դեսությունները իրենց փոխհարաբերություններում, ինչդես նաև ընդհանրադես իրենց միջազգային հարաբերություններում ձեռնդահ կմնան ուժի կամ ուժի սդառնալիքի կիրառումից յուրաֆանչյուր դեսության ինչդես սարածֆային ամբողջականության կամ ֆադաֆական անկախության դեմ, այնդես էլ Միավորված ազգերի կազմակերպության նդասակների և սույն Հոչակագրի հես անհամասեղելի որևէ այլ ձևով: Ոչ մի նկասառում չի կարող ներկայացվել՝ հիմնավորելու համար ուժի կամ ուժի կիրառման սդառնալիքին դիմելը՝ ի խախսումն սույն սկզբունքի:

Մասնակից դեսությունները, համադասասխանաբար, ձեռնդահ կմնան բոլոր սեսակի այնդիսի գործողություններից, որոնք իրենցից ներկայացնում են սդառնալիք ուժով կամ ուժի ուղղակի կամ անուղղակի գործադրում մյուս Մասնակից դեսության դեմ: Նրանք հավասարադես ձեռնդահ կմնան ուժի որևէ դրսևորումից, որի նդասակը կլինի մյուս Մասնակից դեսությանը սի-

դել հրաժարվել իր ինֆիլիթիան իրավունքների լիովին իրականացումից: Իրենց փոխհարաբերություններում նրանք հավասարադաս ձեռնդաս կմնան նաև ուժի միջոցով փոխադարձ ճնշման որևէ գործողությունից:

Ուժի ոչ մի այդդիսի կիրառում կամ ուժի սղառնալիք չդիտվի է որդես միջոց օգսագործվի վեճերի կամ նրանց միջև վեճեր առաջացնող հարցերի կարգավորման համար:

III. Մասնանների անխախտելիություն

Մասնակից դեսությունները անխախտելի են համարում միմյանց բոլոր սահմանները, ինչդես նաև Եվրոդայի բոլոր դեսությունների սահմանները, և, այսդիսով, նրանք այժմ և ադազայում ձեռնդաս կմնան այդ սահմանների դեմ ցանկացած ոսնձգությունից:

Նրանք, համադասասխանաբար, ձեռնդաս կմնան նաև որևէ դահանջից կամ գործողությունից, որի նդասակը կլինի որևէ Մասնակից դեսության ամբողջ սարածի կամ դրա մի մասի զավթումը և բռնասիումը:

IV. Պեսությունների սարածային ամբողջականություն

Մասնակից դեսությունները կհարզեն Մասնակից դեսություններից յուրաբանչյուրի սարածային ամբողջականությունը:

Համադասասխանաբար, նրանք ձեռնդաս կմնան Միավորված ազգերի կազմակերդության կանոնադրության նդասակների ու սկզբունքների հես անհամասեղելի որևէ գործողությունից՝ ընդդեմ որևէ Մասնակից դեսության սարածային ամբողջականության, քադաբանական անկախության կամ միասնականության, և, մասնավորադես, որևէ այնդիսի գործողությունից, որն իրենից կներկայացնի ուժի կամ ուժի սղառնալիքի կիրառում:

Մասնակից դեսությունները հավասարադես ձեռնդաս կմնան միմյանց սարածները, ի խախտումն միջազգային իրավունքի, զինված գրավման կամ ուժի կիրառման ուղղակի կամ անուղղակի այլ միջոցառումների օբյեկտի վերածելուց կամ նման միջոցառումների կամ դրանց սղառնալիքի միջոցով բռնակցման օբյեկտի վերածելուց: Ոչ մի գրավում կամ այդ կարզի բռնակցում օրինական չի ձանաչվի:

V. Վեճերի խադադ կարգավորում

Մասնակից դեսությունները իրենց միջև վեճերը կլուծեն խադադ միջոցներով. այնդես, որ վսանզի չենթարկեն միջազգային խադադությունն ու անվսանզությունը և արդարությունը:

Նրանք բարելադորեն և համազործակցության ոզով ջանքեր կգործադրեն, որդեսզի կարձժամկեսում հասնեն արդարացի լուծման միջազգային իրավունքի հիման վրա:

Այս նդասակով նրանք կօգսագործեն այնդիսի միջոցներ, ինչդիսիք են բանակցությունները, ուսումնասիրությունը, միջնորդությունը, հաեսեցումը, արբիսրաժը, դասական կարգավորումը, կամ, իրենց սեփական ընսրոյամք, կօգսագործեն այլ խադադ միջոցներ՝ ներառյալ կարգավորման ցանկացած ընթացակարգ, որը համաձայնեցված կլինի նախբան այն վեճերի առաջանալը, որոնցում նրանք կողմեր կլինեն:

Այն դեդում, եթե վեճին մասնակցող կողմերը վեճի լուծման չհասնեն վերոհիբյալ խադադ միջոցներից որևէ մեկի օզնությամք, նրանք կբարունակեն վեճի խադադ կարգավորման՝ փոխադարձաբար համաձայնեցված ուղու որոնումը:

Միմյանց հես վեճի մեջ զսնվող կողմեր հանդիսացող Մասնակից դեսությունները, ինչդես նաև մյուս Մասնակից դեսությունները ձեռնդաս կմնան ցանկացած այնդիսի գործողությունից, որը կարող է դրությունը այն ասիձան վասացնել, որ վսանզվի միջազգային խադադության ու անվսանզության դահդանումը, և, դրանով իսկ, ավելի դժվարացնել վեճի խադադ կարգավորումը:

VI. Ներքին գործերին չմիջամեղը

Մասնակից ղեկությունները ձեռնդրած կմնան մյուս Մասնակից ղեկության ներքին իրավագործության մեջ մտնող հարցերով ցանկացած ներքին կամ արտաքին գործերին միջամտությունից՝ ուղղակի կամ անուղղակի, անհասական կամ կոլեկտիվ՝ անկախ իրենց փոխհարաբերություններից:

Նրանք, համադասասխանաբար, ձեռնդրած կմնան մյուս Մասնակից ղեկության դեմ որևէ զինված միջամտությունից կամ այդպիսի միջամտության սղառնալիցից:

Նրանք, ճիշտ նույն կերպով, բոլոր հանգամանքներում ձեռնդրած կմնան որևէ այլ ռազմական գործողությունից կամ ֆաղափական, սնտեսական կամ այլ հարկադրանքի գործողություններից, որոնց նդասակն է իրենց շահերին ենթարկել մյուս Մասնակից ղեկության կողմից իր ինքնիշխանությանը հասուկ իրավունքների իրականացումը և, այդպիսով, իրենց համար աղահովել որևէ ստասակի առավելություն:

Համադասասխանաբար, նրանք, այդ թվում, ձեռնդրած կմնան սահաբեկչական գործողություններին կամ վնասակար կամ այլ այնպիսի գործողություններին ուղղակի կամ անուղղակի աջակցություն ցույց սալուց, որոնք ուղղված կլինեն մյուս Մասնակից ղեկության վարչակարգի բռնի սաղալմանը:

VII. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների հարգում ներառյալ մեքի, խղճի, կրոնի կամ դավանանքի ազատությունը

Մասնակից ղեկությունները կհարգեն մարդու իրավունքներն ու հիմնարար ազատությունները՝ ներառյալ մեքի, խղճի, կրոնի կամ դավանանքի ազատությունը բոլորի համար՝ անկախ ռասայի, սեռի, լեզվի կամ կրոնի սարբերության:

Նրանք կխրախուսեն և կխթանեն ֆաղափական, ֆաղափական, սնտեսական, սոցիալական, մշակութային և մյուս այն իրավունքների ու ազատությունների արդյունավետ իրականացումը, որոնք բոլորն էլ բխում են անհասին հասուկ արժանաղասվությունից և էական են նրա ազատ լիակասար զարգացման համար:

Այդ շջանակներում Մասնակից ղեկությունները կձանաչեն ու կհարգեն անհասի ազատությունը՝ միայնակ կամ ուրիշների հետ դավանել կրոն կամ հավաս և հետևել դրանց՝ գործելով սեփական խղճի թելադրանքով:

Մասնակից ղեկությունները, որոնց սարաժում կան ազգային փոքրամասնություններ, կհարգեն այդ փոքրամասնություններին դասկանող անձանց՝ օրենքի առջև հավասարության իրավունքը, նրանց կհամարեն մարդու իրավունքներից և հիմնարար ազատություններից փասացիորեն օգսվելու լիակասար հնարավորություն և այդպիսով կդասոդանեն նրանց օրինական շահերն այդ բնագավառում:

Մասնակից ղեկություններն ընդունում են մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների համընդհանուր նշանակությունը, որոնց հարգումը խաղաղության, արդարության ու բարության էական գործոն է, որոնք անհրաժեշտ են նրանց միջև և բոլոր ղեկությունների միջև բարեկամական հարաբերությունները և համագործակցության զարգացումն աղահովելու համար:

Նրանք այդ իրավունքներն ու ազատությունները մշաղես կհարգեն իրենց փոխաղարձ հարաբերություններում և համասեղ ու առանձին ջանքեր կգործադրեն՝ ներառյալ Միավորված ազգերի կազմակերպության հետ համագործակցության շջանակներում՝ նդասակ ունենալով աջակցել այդ իրավունքների համընդհանուր և արդյունավետ հարգմանը:

Նրանք հասասում են անհասի իրավունքը՝ իմանալ իր իրավունքներն ու դասականությունները այդ բնագավառում և գործել դրանց համաղասասխան:

Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների բնագավառում Մասնակից ղեկավարությունները կգործեն ՄԱԿ-ի կանոնադրության նպատակներին ու սկզբունքներին համադասասխան և Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի համաձայն: Նրանք նաև կկատարեն իրենց դասավորությունները, ինչպես դրանք սահմանված են այդ բնագավառի միջազգային հռչակագրերում ու համաձայնագրերում՝ ներառյալ, մարդու իրավունքների միջազգային դաժնագրերը, եթե իրենք դրանցով սահմանել են դասավորություններ:

VIII. Ժողովուրդների իրավահավասարության և ինֆորմացիայի իրավունքներ

Մասնակից ղեկավարությունները կհարգեն ժողովուրդների իրավահավասարությունը և ինֆորմացիայի իրավունքը՝ մշտադառն գործելով ըստ ՄԱԿ-ի կանոնադրության նպատակների ու սկզբունքների և միջազգային իրավունքի համադասասխան նորմերի՝ ներառյալ նրանք, որոնք վերաբերում են ղեկավարությունների սահմանափակ ամբողջականությանը:

Ելնելով ժողովուրդների իրավահավասարության և ինֆորմացիայի իրավունքի սկզբունքից՝ բոլոր ժողովուրդները միշտ իրավունք ունեն լիակատար ազատության դրամաներում, երբ և ինչպես նրանք ցանկանում են, որոշել իրենց ներքին ու արտաքին քաղաքական կարգավիճակը՝ առանց արտաքին միջամտության, և սեփական հայեցողությամբ իրականացնել իրենց քաղաքական, սոցիալական, ստրատեգիական ու մշակութային զարգացումը:

Մասնակից ղեկավարությունները վերահաստատում են ժողովուրդների իրավահավասարության և նրանց ինֆորմացիայի իրավունքի հարգման և արդյունավետ իրականացման համընդհանուր նշանակությունը՝ նրանց միջև, ինչպես նաև բոլոր ղեկավարությունների միջև բարեկամական հարաբերություններ զարգացնելու համար. նրանք նաև ընդգծում են այդ սկզբունքի խախտման ցանկացած ձևը վերացնելու կարևորությունը:

IX. Պետությունների համագործակցություն

Մասնակից ղեկավարությունները միմյանց հետ, ինչպես նաև բոլոր ղեկավարությունների հետ իրենց հարաբերությունները բոլոր բնագավառներում կհաստատեն Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության նպատակներին ու սկզբունքներին համադասասխան: Չարգացնելով իրենց համագործակցությունը՝ Մասնակից ղեկավարությունները կկարևորեն Եվրոպայում անվտանգության ու համագործակցության խորհրդատվության օրհանգումներում որոշված ոլորտներին, ընդ որում՝ նրանցից յուրաքանչյուրը իր ավանդը կունենա լիակատար հավասարության դրամաներում:

Չարգացնելով իրենց համագործակցությունը որպես հավասարներ՝ նրանք կձգտեն աջակցել փոխընդունմանն ու վստահությանը, բարեկամական ու բարիդրացիական հարաբերություններին, միջազգային խաղաղությանը, անվտանգությանն ու արդարությանը: Նրանք, զարգացնելով իրենց համագործակցությունը, հավասարադաս կձգտեն բարելավել ժողովուրդների բարեկեցությունը և նպաստել նրանց իրենց կենսագործմանը, մասնավորապես, ընդլայնվող փոխադարձ իրազեկվածությունից և սոցիալական, գիտական, տեխնիկական, սոցիալական, մշակութային և մարդասիրական բնագավառներում իրենց ձեռք բերած առաջընթացից և նվաճումներից բխող օգուտների միջոցով: Նրանք հայլեր կձեռնարկեն նպաստելու համար այն դրամաներին, որոնք բարեկեցության կլինեն այդ օգուտները բոլորի համար մասշտաբի դարձնելու առումով. սոցիալական զարգացման մակարդակների բարելավումները կընթացնեն նրանք հասցնելու կառուցելու բոլորի շահերը և, մասնավորապես, ամբողջ աշխարհի զարգացող երկրների շահերը:

Նրանք հաստատում են, որ կառավարությունները, հիմնարկությունները, կազմակերպությունները և անձինք կարող են համադասասխան դրական դեր խաղալ իրենց համագործակցության այդ նպատակների իրագործմանն աջակցելու գործում:

Նրանք կձգտեն, ընդլայնելով իրենց համագործակցությունը, ինչպես վերը սահմանվեց, միմյանց հետ առավել սերտ հարաբերություններ զարգացնել ավելի կատարելագործված և ամուր հիմքի վրա՝ ի բարօրություն ժողովուրդների:

X. Միջազգային իրավունքով սահմանված պարտավորությունների բարեխիղճ կատարում

Մասնակից ղեկությունները բարեխիղճորեն կկատարեն միջազգային իրավունքով սահմանված իրենց պարտավորությունները, ինչպես միջազգային իրավունքի հանրաճանաչ սկզբունքներից ու նորմերից բխող պարտավորությունները, այնպես էլ միջազգային իրավունքին համադասասխանող այն դրամական գներից կամ այլ համաձայնագրերից բխող պարտավորությունները, որոնց մասնակից են նրանք:

Իրենց ինֆիլիթիսան իրավունքները կենսագործելիս՝ ներառյալ իրենց օրենքները և կանոնները սահմանելու իրավունքը, նրանք կգործեն միջազգային իրավունքով սահմանված իրենց իրավական պարտավորություններին համադասասխան. նրանք, բացի դրանից, դասաճ կերպով հաշվի կառնեն և կկատարեն Եվրոդաշտում անվստահության և համագործակցության խորհրդածողովի Եզրափակիչ ակտի դրույթները:

Մասնակից ղեկությունները հաստատում են, որ այն դեպքում, երբ Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրությամբ անդամների սահմանված պարտավորությունները կհակասեն որևէ դրամական գրով կամ միջազգային այլ համաձայնագրով սահմանված պարտավորություններին, կգերակայեն կանոնադրությամբ սահմանված նրանց պարտավորությունները՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության 103-րդ հոդվածին համադասասխան:

Վերոհարյույթ բոլոր սկզբունքները առաջնահերթ կարևորություն ունեն, և, համադասասխանաբար, դրանք հավասարադաս և անբեկորեն կկիրառվեն, և դրանցից յուրաքանչյուրը կմեկնաբանվի՝ հաշվի առնելով մյուսները:

Մասնակից ղեկությունները իրենց վճռականությունն են հայտնում՝ լիովին հարգել և բոլոր աստիճաններով կիրառել այդ սկզբունքները, ինչպես դրանք նվաճված են սույն Հռչակագրում, իրենց փոխադարձ հարաբերություններում ու համագործակցության ժամանակ, որդեգրել յուրաքանչյուր Մասնակից ղեկության համար ադապտվել բոլորի կողմից այդ սկզբունքների հարգումից ու կիրառումից բխող առավելությունները:

Մասնակից ղեկությունները, դասաճ կերպով հաշվի առնելով վերոհարյույթ սկզբունքները և, մասնավորապես, Տասներորդ սկզբունքի առաջին նախադասությունը՝ «Միջազգային իրավունքով սահմանված պարտավորությունների բարեխիղճ կատարում», նշում են, որ սույն Հռչակագիրը չի ազդում ոչ իրենց իրավունքների և պարտավորությունների, ոչ էլ համադասասխան դրամական գրերի և այլ համաձայնագրերի ու դրամական արժեքների վրա:

Մասնակից ղեկությունները համոզվում են հայտնում, որ այդ սկզբունքների հարգումը կխթանի նորմալ ու բարեկամական հարաբերությունների զարգացումը և իրենց համագործակցության առաջընթացը բոլոր բնագավառներում: Նրանք նաև համոզվում են հայտնում, որ այդ սկզբունքների հարգումը կնպաստի իրենց միջև ֆադախական կապերի զարգացմանը, որոնք էլ, իրենց հերթին, կնպաստեն իրենց դիֆուզիոնների և հայացքների առավել լավ փոխըմբռնմանը:

Մասնակից ղեկություններն իրենց մտադրությունն են հայտնում մյուս բոլոր ղեկությունների հետ իրենց հարաբերությունները իրականացնել սույն Հռչակագրում նվաճված սկզբունքների ոգով:

բ) Հարցեր վերոհիշյալ սկզբունքներից մի քանիսի կենսագործման վերաբերյալ

i) Մասնակից ղեկությունները,

վերահաստատելով, որ իրենք կհարգեն և կկենսագործեն ուժ կամ ուժի սղառնալիք չկիրառելու դրույթը, և համոզված լինելով, որ անհրաժեշտ է դա դարձնել միջազգային կյանքի գործուն նորմ,

հայտարարում են, որ իրենց փոխհարաբերություններում, կհարգեն և կկատարեն հետևյալ դրույթները, որոնք համադասասխանում են Մասնակից ղեկությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների Հռչակագրին.

- կենսագործել և արտահայտել բոլոր ուղիներով ու բոլոր ձևերով, որոնք իրենք հարմար կգտնեն, միմյանց հետ հարաբերություններում ուժի կամ ուժի սղառնալիք կիրառելուց ձեռնդրած մնալու դարձվորությունը.

- ձեռնդրած մնալ այլ Մասնակից ղեկավարության դեմ զինված ուժի որևէ գործադրումից, մասնավորապես, նրա արտաքին ներխուժելուց կամ նրա արտաքին վրա հարձակվելուց, որը անհամատեղելի է Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության նորմատիվների ու սկզբունքների և Մասնակից ղեկավարությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների Հռչակագրի դրույթների հետ.

- ձեռնդրած մնալ ուժի ցանկացած դրսևորումից, որը նորմատիվ ուժի դարձադրել մյուս Մասնակից ղեկավարությանը հրաժարվել իր ինֆորմացիան իրավունքները լիակատար իրականացնելուց.

- ձեռնդրած մնալ սնտեսական հարկադրանքի ամեն մի գործողությունից, որի նորմատիվ է իր ստեփական շահերին ենթարկել մյուս Մասնակից ղեկավարության կողմից իր ինֆորմացիանության հասնող իրավունքների իրականացումը և որևէ առավելություն ապահովելը.

- ձեռնարկել արդյունավետ միջոցներ, որոնք իրենց ծավալով և բնույթով ֆայլեր են՝ ուղղված ընդհանուր և լրիվ զինաթափմանը միջազգային խիստ և արդյունավետ վերահսկողության ներքո.

- բոլոր միջոցներով, որոնք իրենցից յուրաքանչյուրը հարմար կգտնի, նորմատիվ ժողովուրդների միջև վստահության ու հարգանքի մթնոլորտի ստեղծմանը, որը կհամադասարանի նրանց դարձականությանը՝ ձեռնդրած մնալ այլ Մասնակից ղեկավարության դեմ դատարարական ազդեցության ֆարգումից կամ ուժի կամ ուժի սղառնալիքի ցանկացած կիրառումից, որոնք անհամատեղելի են Միավորված ազգերի կազմակերպության նորմատիվներին և Մասնակից ղեկավարությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների Հռչակագրի հետ.

- բոլոր ջանքերը գործադրել, որոնք իրենց միջև ցանկացած վեճ, որի շարունակումը կարող էր վստահել միջազգային խաղաղության և Եվրոպայի անվտանգության դաժականումը, լուծվի բացառապես խաղաղ միջոցներով, և ամենից առաջ ջանալ վեճերը լուծել Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության 33-րդ հոդվածում նշված խաղաղ միջոցների օգնությամբ.

- ձեռնդրած մնալ որևէ գործողությունից, որը կարող է դժվարացնել Մասնակից ղեկավարությունների միջև եղած վեճերի խաղաղ կարգավորումը:

ii) Մասնակից ղեկավարությունները,

վերահասուստելով իրենց վճռականությունը՝ լուծել իրենց վեճերը, ինչպես սահմանված է վեճերի խաղաղ կարգավորման սկզբունքով,

համոզված լինելով, որ վեճերի խաղաղ կարգավորումը ուժ կամ ուժի սղառնալիք չկիրառելու լրացումն է, ընդ որում՝ այդ երկու գործոցներն էլ էական են, թեև ոչ բացառիկ, խաղաղության ու անվտանգության դաժականման և ամրադնդման համար,

ցանկանալով ամրադնդել և կատարելագործել վեճերի խաղաղ կարգավորման իրենց ունեցած մեթոդները.

1. Լի են վճռականությամբ շարունակել վեճերի խաղաղ կարգավորման՝ բոլորի կողմից ընդունելի այնպիսի մեթոդի ֆննարկումն ու մշակումը, որի նորմատիվ է լրացնել գոյություն ունեցող մեթոդները, և այդ նորմատիվ շարունակել Եվրոպայի կողմից Եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության խորհրդատվության երկրորդ փուլում ներկայացված «Վեճերի խաղաղ կարգավորման եվրոպական համակարգի մասին» կոնվենցիայի նախագծի հետ կապված աշխատանքները, ինչպես նաև մյուս առաջարկների ֆննարկումը, որոնք վերաբերում են դրան և անմիջականորեն ուղղված են այդ մեթոդի մշակմանը:

2. Որոշում են, որ Եվրոպայի հրավերով կզույգարվի բոլոր Մասնակից ղեկավարությունների փորձագետների հանդիպում՝ վերագրյալ 1-ին կետում շարադրված իրավասությունը կատարելու նորմատիվ, Խորհրդատվության հետ կատարելիք ընթացակարգերի օրհանակներում և դրանց համաձայն, որոնք սահմանված են «Հետագա ֆայլեր Խորհրդատվության հետ» գլխում:

3. Փորձագետների այդ հանդիպումը կկայանա Մասնակից ղեկավարների արտաքին գործերի նախարարների նշանակած ներկայացուցիչների հանդիպումից հետո, որը, «Հետագա ֆայլեր Խորհրդատուից հետո» գլխին համադասասխան, նախատեսված է 1977 թվականին. փորձագետների այդ հանդիպման աշխատանքի արդյունքները կներկայացվեն կառավարություններին:

2.

Փաստաթուղթ վսահության ամրադրման միջոցառումների և անվսանգության ու զինաթափման որոշ աստիճանների մասին

Մասնակից ղեկավարները,

ցանկանալով վերացնել լարվածության լարվածությունը, որը կարող է գոյություն ունենալ նրանց միջև և դրանով իսկ նպաստել աշխարհում խաղաղության ու անվսանգության ամրադրմանը,

որոշելով ամրադրել միմյանց միջև վսահությունը և դրանով աջակցել Եվրոպայում կայունության և անվսանգության ամրադրմանը,

որոշելով իրենց փոխհարաբերություններում, ինչպես նաև ընդհանրապես միջազգային հարաբերություններում հետագայում ձեռնդրած մնալ որևէ ղեկավարի սարածֆային ամբողջականության կամ ֆաղափական անկախության դեմ ուժ կամ ուժի սղառնալիք կիրառելուց կամ Միավորված ազգերի կազմակերպության նպատակների և սույն Եզրափակիչ ակտով ընդունված՝ Մասնակից ղեկավարների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների մասին Հռչակագրի հետ անհամատեղելի որևէ այլ գործողությունից,

ընդունելով զինված հակամարտությունների և ռազմական գործողությունների թյուրըմբռնման կամ սխալ գնահատման վսանգի նվազեցմանն աջակցելու անհրաժեշտությունը, գործողություններ, որոնք կարող են հանգեցնել այդպիսի գնահատման, մասնավորապես, այնպիսի իրավիճակում, երբ Մասնակից ղեկավարները դարձրած և ժամանակին սրված սեղեկություն չունեն այդպիսի գործողությունների բնույթի վերաբերյալ,

հաշվի առնելով լարվածության թուլացմանը և զինաթափմանը աջակցելու նպատակին ուղղված ջանքերին վերաբերող նկատառումները,

ընդունելով, որ գորավարություններին հրավիրելու միջոցով դիտորդների փոխանակումը կարող է նպաստել Եվրոպայում և փոխըմբռնմանը,

ուսումնասիրելով գործերի խոշոր սեղաշարժերի վերաբերյալ նախնական ծանուցման հարցը վսահության ամրադրման առումով,

ընդունելով, որ կան այլ ուղիներ, որոնց օգնությամբ առանձին ղեկավարներ կարող են լրացուցիչ ավանդ ունենալ իրենց ընդհանուր նպատակներին հասնելու գործում,

համոզված լինելով փոխըմբռնմանը խրախուսելու և վսահությունը, կայունությունն ու անվսանգությունը ամրադրելու համար խոշոր գորավարությունների վերաբերյալ նախնական ծանուցման ֆաղափական կարևորության մեջ,

ընդունելով իրենցից յուրաքանչյուրի նպատասխանավորությունը՝ աջակցել այդ նպատակներին և իրագործել այդ միջոցառումը՝ ընդունված չափանիշներին ու դրանցին համադասասխան, ինչը էական է այդ նպատակները իրագործելու համար,

ընդունելով, որ ֆաղափական որոշումից բխող այդ միջոցառումը հիմնված է կամավորության վրա,

ընդունելով հետևյալը.

I.

Խոշորամասշտաբ գորավարժությունների մասին նախապես ծանուցելը

Նրանք մյուս բոլոր Մասնակից ղեկություններին կծանուցեն իրենց լայնածավալ գորավարժությունների մասին սովորական դիվանագիսական ուղիներով՝ հետևյալ դրույթներին համադասախան.

Ծանուցում կսրվի ավել քան 25.000 մարդուց բաղկացած ցամաքային զորքերի այն լայնածավալ գորավարժությունների մասին, որոնք կանցկացվեն առանձին կամ ցանկացած՝ հնարավոր ռազմաօդային կամ ռազմածովային բաղադրիչի հետ համատեղ (այս համատեղում «զորքեր» բառը ներառում է ցամաքաօդային և օդադեսանային զորքերը): □ամաքաօդային կամ օդադեսանային զորքերի ինֆորմացիոն գորավարժությունների կամ դրանց մասնակցությամբ սեղի ունեցող համատեղ գորավարժությունների դեղում այդ զորքերը կմտնեն այդ թվի մեջ: Ավելին, ծանուցումներ կարող են սրվել նաև այնպիսի համատեղ գորավարժությունների դեղում, որոնց մասնակիցների թիվը թեև չի հասնում վերոհիշյալ չափին, բայց որոնց մեջ ընդգրկված են ցամաքային զորքերը՝ զգալի ֆանակությամբ ցամաքաօդային կամ օդադեսանային զորքերի կամ թե մեկի և թե մյուսի հետ միասին:

Ծանուցում կսրվի այն լայնածավալ գորավարժությունների մասին, որոնք կանցկացվեն Եվրոդայում՝ որևէ Մասնակից ղեկության սարածում, ինչդեպ նաև, եթե կիրառելի է, հարակից ծովային երջանում և օդային սարածությունում:

Այն դեղում, երբ Մասնակից ղեկության սարածքը սարածվում է Եվրոդայի սահմաններից դուրս, նախադեպ ծանուցում կսրվի միայն այն գորավարժությունների մասին, որոնք անցկացվելու են որևէ այլ՝ եվրոդական Մասնակից ղեկությանը հարող կամ նրա հետ ընդհանուր սահմանից 250 կիլոմետր հեռավորության սահմաններում, սակայն Մասնակից ղեկության համար անհրաժեշտություն չկա ծանուցում սալու այն դեղում, երբ այդ սարածությունը նաև հարում է նրա՝ ոչ մասնակից ոչ եվրոդական ղեկության հետ սահմանին, կամ որի հետ նա ունի ընդհանուր սահման:

Ծանուցումը ղեկ է սրվի գորավարժությունը սկսվելուց 21 օր առաջ կամ ավելի շուտ կամ, այն դեղում, երբ գորավարժությունը նախատեսվել է անադասելիորեն, դրա սկսվելուց առաջ՝ հնարավորինս կարճ ժամկետում:

Ծանուցումը ղեկ է դարունակի սեղեկություն գորավարժության սեղակայման մասին, եթե այդպիսին կա, դրա ընդհանուր նդասակի, դրանում ընդգրկված ղեկությունների մասին, ներգրավված ուժերի սեսակի կամ սեսակների և թվակազմի մասին, դրա անցկացման երջանի և ենթադրյալ ժամկետի մասին: Մասնակից ղեկությունները հնարավորության դեղում կսրամադրեն նաև համադասախան լրացուցիչ սեղեկություն, մասնավորադեպ, ներգրավված ուժերի բաղադրիչների և այդ ուժերի ներգրավման ժամանակահատվածի վերաբերյալ:

Այլ գորավարժությունների մասին նախապես ծանուցելը

Մասնակից ղեկություններն ընդունում են, որ իրենք կարող են նդաստել վստահության հետսազա անրադնդմանը, անվստահության ու կայունության հասսասմանը և այդ նդասակով կարող են նաև մյուս Մասնակից ղեկություններին, հասկադեպ այդպիսի գորավարժությունների անցկացման երջանի մոտ գնվող ղեկություններին, ծանուցել ավելի փոքրածավալ գորավարժությունների մասին:

Մասնակից ղեկություններն այդ նույն նդասակով նաև ընդունում են, որ իրենք կարող են ծանուցել իրենց կողմից անցկացվող այլ գորավարժությունների մասին:

Դիսորդների փոխանակում

Մասնակից ղեկությունները մյուս Մասնակից ղեկություններին, կամավոր և երկկողմ հիմունով, փոխադարձության և բոլոր Մասնակից ղեկությունների նկատմամբ բարի կամփ ոգով, կիրավիրեն, որդեսզի դիսորդներ ուղարկեն գորավարժություններին ներկա գնվելու համար:

Հրավիրող ղեկավարները յուրաքանչյուր դեպքում կորուսի դիտարկումների թիվը, նրանց մասնակցության ընթացակարգերն ու դայմանները և կներկայացնի այլ տեղեկություններ, որն ինքը կարող է օգտակար համարել: Նա կադրակազմի համադասասխսան դայմաններ և կցուցաբերի հյուրընկալություն:

Հրավերը կողարկվի սովորական դիվանագիտական ուղիներով՝ հնարավորին չափ օրս:

Չորհերի խոշորամասշտաբ տեղաշարժերի մասին նախապես ծանուցելը

Հելսինկիի խորհրդակցությունների եզրափակիչ առաջարկություններին համադասասխսան՝ Մասնակից ղեկավարները ուսումնասիրեցին զորքերի լայնածավալ տեղաշարժերի վերաբերյալ նախապես ծանուցելու հարցը՝ որդես վստահության ամրադնդման միջոցառում:

Մասնակից ղեկավարները, համադասասխսանաբար, ընդունում են, որ իրենք հայեցողությամբ և վստահության ամրադնդմանը աջակցելու նդասակով կարող են ծանուցել իրենց զորքերի լայնածավալ տեղաշարժերի մասին:

Եվրոդայում անվսանգության ու համագործակցության խորհրդաժողովի Մասնակից ղեկավարները նույն ոգով կձեռնարկեն զորքերի լայնածավալ տեղաշարժերի վերաբերյալ նախապես ծանուցելու հարցի հեսագա ֆննարկումը՝ մասնավորադես նկատի ունենալով այն միջոցառումների իրականացման ընթացքում ձեռք բերված փորձը, որոնք արարված են սույն փաստաթղթում:

Վստահության ամրադնդման այլ միջոցառումներ

Մասնակից ղեկավարներն ընդունում են, որ կան այլ միջոցներ, որոնց օգնությամբ կարելի է նդաստել իրենց ընդհանուր նդասակներին:

Նրանք, մասնավորադես, հաշվի առնելով փոխադարձությունը իրար լավագույնս փոխըմբռնելու նդասակով կաջակցեն իրենց զինվորական դասվիրակությունների փոխանակումներին՝ հրավերների հիման վրա:

Վստահության ամրադնդման իրենց ընդհանուր նդասակի մեջ առավել լիակատար ավանդ ունենալու համար Մասնակից ղեկավարները, իրենց ռազմական գործունեությունը իրականացնելով խոշոր գորավարժությունների մասին նախնական ծանուցմանը վերաբերող դրոյթներով կարգավորվող ոլորտում, դասաաձորեն հաշվի կառնեն և կհարգեն այդ նդասակը:

Նրանք նաև ընդունում են, որ վերհիշյալ դրոյթների կենսագործման շնորհիվ ձեռք բերվող փորձը հեսագա ջանքերի հես միասին կարող է հանգեցնել վստահության ամրադնդման նդասակին՝ ուղղված միջոցառումների զարգացմանն ու ընդլայնմանը:

II.

Չինաթափման վերաբերյալ հարցեր

Մասնակից ղեկավարներն ընդունում են իրենց բոլորի տահագրվածությունը այն ջանքերում, որոնց նդասակն է նվազեցնել ռազմական դիմակայությունը և աջակցել զինաթափմանը, որոնք ուղղված են Եվրոդայում ֆադաֆական լարվածության թուլացումը լրացնելուն և իրենց անվսանգությունը ամրադնդելուն: Նրանք համոզված են, որ անհրաժեշտ է այդ բնագավառներում ձեռնարկել արդյունավետ միջոցներ, որոնք իրենց ծավալով ու բնույթով ֆայլեր են հանդիսանում խիստ և արդյունավետ միջագային վերահսկողության ներքո ընդհանուր ու լրիվ զինաթափման հասնելու ձանադարհին, և որոնք դեսք է հանգեցնեն ամբողջ աշխարհում խադադության և անվսանգության ամրադնդմանը:

III.

Ընդհանուր նկատառումներ

Քննարկելով լարվածության թուլացմանը և զինաթափմանը ուղղված համասեղ ջանքերով Եվրոդայում անվսանգության ամրադնդմանը վերաբերող սարքեր հարցերի առթիվ արսահայտված ժողովուրդի շահերը՝ Մասնակից ղեկավարները, երբ նրանք ներգրավված լինեն այդպիսի գործողություններում, այս համասեղությունը մասնավորապես առաջնորդվելու են հետևյալ հիմնական նկատառումներից.

- անվսանգության ֆաղափական և ռազմական աստիճանների փոխհամալրող բնույթը.

- յուրաքանչյուր Մասնակից ղեկավար անվսանգության և առհասարակ Եվրոդայում անվսանգության միջև փոխհարաբերակցությունը և այն հարաբերությունները, որոնք համապատասխան անվսանգության առավել լայն համասեղություն գոյություն ունեն Եվրոդայում անվսանգության և Միջերկրական ծովի սահմանի անվսանգության միջև.

- Եվրոդայում անվսանգության և համագործակցության խորհրդածողովի բոլոր Մասնակից ղեկավարներին ինֆորմացիան հավասարապես հասնել անվսանգության փոփոխությանը.

- կարևորությունը, որ բանակցային գործընթացի մասնակիցները հետևեն, որ Եվրոդայում անվսանգության ու համագործակցության խորհրդածողովի մյուս Մասնակից ղեկավարներին համապատասխան հիմնով շեղվելուց խուսափելու, առաջընթացի և արդյունքների վերաբերյալ, և, մյուս կողմից, այդ ղեկավարներին յուրաքանչյուրի արդարացի օգնությունները, որ իր շահերը պահպանելու և իր շահերը պահպանելու:

Համագործակցություն սնեստության, գիտության ու սեխնոլոգիայի և ԵՐԶԱԿԱ միջավայրի բնագավառներում

Մասնակից ղեկությունները,

համոզված լինելով, որ իրենց՝ առևտրի, արդյունաբերության, գիտության և սեխնոլոգիայի, ԵՐԶԱԿԱ միջավայրի բնագավառներում և սնեստական գործունեության այլ ոլորտներում համագործակցության զարգացմանն ուղղված ջանքերը նպաստում են Եվրոպայում և ամբողջ աշխարհում խաղաղության և անվտանգության ամրադնդմանը,

ընդունելով, որ այդ բնագավառներում համագործակցությունը կնպաստի սնեստական և սոցիալական առաջընթացին և կենսատայմանների բարելավմանը,

գիտակցելով իրենց սնեստական և սոցիալական համակարգերի սարքերությունը,

վերահաստատելով իրենց դասրասակամությունը՝ ինսենսիվացնել նման համագործակցությունը միմյանց միջև՝ անկախ իրենց համակարգերից,

ընդունելով, որ նման համագործակցությունը, հաշվի առնելով սնեստական զարգացման սարքեր մակարդակները, կարող է զարգանալ գործընկերների հավասարության և փոխադարձ բավարարվածության ու փոխադարձության հիման վրա, որը թույլ կտա ընդհանուր առմամբ համեմատելի ծավալով առավելությունների և դասավորությունների արդարացի բաշխում՝ ի կասարումն երկկողմ և բազմակողմ համաձայնագրերի,

հաշվի առնելով ամբողջ աշխարհում զարգացող երկրների ԵՐԶԱԿԱ Մասնակից ղեկությունները, այնքանով, որ դրանք սնեստական առումով զգնվում են զարգացող երկրների մակարդակին. վերահաստատելով իրենց դասրասակամությունը՝ համագործակցել՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության համադասասխան մարմինների կողմից սահմանված՝ զարգացման վերաբերյալ համադասասխան փաստաթղթերի նպատակներին և խնդիրներին հասնելու համար, այն ընթացումով, որ յուրաքանչյուր Մասնակից ղեկություն մնում է այն դիրքորոշմանը, որն ունեցել է դրանց նկատմամբ. հասուկ ուժադրություն դարձնել առավել թույլ զարգացած երկրներին,

համոզված լինելով, որ աշխարհում աճող սնեստական փոխկախվածությունը մղում է առավել ընդհանուր և արդյունավետ ջանքերի այնպիսի հիմնական համաշխարհային սնեստական խնդիրների լուծման համար, ինչպիսիք են սննդի, էներգետիկ, հումքային, արժույթային և ֆինանսական խնդիրները, և դրանով իսկ ընդգծում է կայուն և հավասար միջազգային սնեստական հարաբերություններին աջակցման անհրաժեշտությունը, որը կնպաստի բոլոր երկրների շարունակական և բազմակողմանի սնեստական զարգացմանը,

հաշվի առնելով համադասասխան միջազգային կազմակերպությունների կողմից արդեն իսկ կասարված աշխատանքը և ցանկանալով օգտագործել այդ կազմակերպությունների կողմից, մասնավորապես ՄԱԿ-ի Եվրոպական սնեստական հանձնաժողովի կողմից ընձեռված հնարավորությունները՝ Խորհրդաժողովի եզրափակիչ փաստաթղթերի դրույթները կյանքի կոչելու համար,

համարելով, որ ներհոիբյալ սեփսեմում սեղ զսած հիմնական ուղղությունները և կոնկրետ առաջարկությունները նպաստում են նպաստելու իրենց սնեստական փոխհարաբերությունների հետագա զարգացմանը և համոզված լինելով, որ իրենց համագործակցությունը այդ բնագավառում դեռ է իրականացվի Մասնակից ղեկությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների լիակատար դիտարկմամբ, ինչպես դրանք շարադրված են համադասասխան փաստաթղթում,

ընդունելով հետևյալը.

1. Առևտրային փոխանակումներ

Ընդհանուր դրույթներ

Մասնակից դեմքերը,

գիտակցելով միջազգային առևտրի՝ որդես սնեսական աճի և սոցիալական առաջընթացի առավել կարևոր գործոններից մեկի աճող դերը,

ընդունելով, որ առևտուրը հանդիսանում է իրենց համագործակցության հիմնական բնագավառը, և նկատի ունենալով, որ վերը շարադրված նախաբանում դարձնակվող դրույթները կիրառվում են մասնավորապես այդ բնագավառի նկատմամբ,

համարելով, որ Մասնակից դեմքերը միջև առևտրի ծավալը և կառուցվածքը ոչ բոլոր դեղորայքում են համադասասխանում այն հնարավորություններին, որոնք ընձեռում է նրանց սնեսական և գիտատեխնոլոգիական զարգացման ժամանակակից մակարդակը,

վճռականությամբ լի՝ նդասել իրենց սնեսական համագործակցության սարբեր եղանակների վրա հիմնված ադրանքների ու ծառայությունների փոխադարձ առևտրի ընդլայնմանը և ադահովել նման զարգացման համար բարենդաս դայմաններ,

ընդունում են առևտրի զարգացման համար այն բարերար ազդեցությունը, որը կարող է ադդունք լինել առավել բարենդաս ռեժիմի կիրառման,

կիրախոսեն առևտրի ընդլայնմանը հնարավորինս լայն բազմակողմ հիմքի վրա՝ ձգելով, ընդ որում, օգսագործել սարբեր սնեսական և առևտրային հնարավորություններ,

ընդունում են երկկողմ և բազմակողմ միջկառավարական և այլ համաձայնագրերի կարևորությունը առևտրի երկարաժամկետ զարգացման համար,

ընդգծում են միջազգային առևտրի զարգացման համար արժուքային և ֆինանսական հարցերի կարևորությունը և կձգեն դրանք լուծել այնդես, որ նդասեն առևտրի շարունակական աճին,

կձգեն կրճատել կամ ասիճանաբար վերացնել առևտրի զարգացման ճանադարհին ամենեսակի խոչընդոտ,

կնդասեն առևտրի կայուն աճին՝ հնարավորին չափ խոսափելով իրենց առևտրում կսրուկ սասանումներից,

զսնում են, որ սարբեր ադրանքներով իրենց առևտուրը դեսք է իրականացվի այնդես, որ վնաս չհասցվի կամ չսդառնա լուրջ վնաս հասցնել այդ ադրանքների ներքին շուկային, իսկ առանձին դեղորայք՝ չհանգեցնի շուկայի կազմալուծմանը, մասնավորապես, ի վնաս համանման կամ անմիջականորեն մրցակցող ադրանքների շեղական արսարողների. ինչ վերաբերում է շուկայի կազմալուծման հայեցակարգին նկատի է առնվում, որ այն չի կարող օգսագործվել իրենց միջազգային համաձայնագրերի համադասասխան դրույթներին հակառակ. եթե նրանք չձեռնարկեն դասդանական միջոցառումներ, ադա կգործեն այդ բնագավառում իրենց դարսավորություններին համադասասխան, որոնք բխում են այն միջազգային համաձայնագրերից, որոնց կողմերն են նրանք, և հաշվի կառնեն անմիջականորեն շահագրգիռ կողմերի շահերը,

դասաճ ուսարություն կդարձնեն առևտրի խրախոսման և դրա կառուցվածքի բազմազանության համար միջոցառումներին,

նշում են, որ առևտրի աճը և բազմազանությունը կնդասեն ադրանքների ընսրության հնարավորությունների ընդլայնմանը,

ցանկալի են համարում առևտրի զարգացման գործում ընկերությունների, կազմակերդությունների և ձեռնարկությունների մասնակցության համար բարենդաս դայմանների ստեղծումը:

Գործարար կապեր և հնարավորություններ

Մասնակից ղեկություններ,

գիտակցելով այն ներդրումի կարևորությունը, որը կարող էր ունենալ գործարար կապերի բարելավումը և դրան ուղեկցող գործարար հարաբերություններում վստահության աճը առևտրային և սննդամթերքային հարաբերությունների զարգացման համար,

կձեռնարկեն արժանի անհատական գրադավող ղեկավարական մարմինների ներկայացուցիչների, արժանի կազմակերպությունների, ձեռնարկությունների, ընկերությունների և բանկերի միջև կապերը ընդլայնելու ղեկավարների հետագա բարելավմանը նպաստող միջոցներ, մասնավորապես, նպաստակա հարմարության դեղին ամրագրումներ և ծառայություններ վաճառողների և սպառողների միջև առևտրային հնարավորությունները ուսումնասիրելու նպատակով ղայմանագրերի կնքում, դրանց իրագործման ամրապնդում և վաճառքից հետո ծառայությունների մատուցում,

կխրախուսեն արժանի անհատական գրադավող կազմակերպությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների կողմից գործնական բանակցությունների անցկացման արագացման միջոցների ձեռնարկումը,

կընդունեն արժանի անհատական գրադավող օտարերկրյա կազմակերպությունների, ձեռնարկությունների, ընկերությունների և բանկերի ներկայացուցիչների աշխատանքային ղայմանների բարելավմանն ուղղված միջոցներ, մասնավորապես, հետևյալ ձևերով.

- անհրաժեշտ տեղեկատվության սրամադրում՝ ներառյալ վերահիշյալ մարմինների կողմից մեծական ներկայացուցչության հիմնադրման և գործունեության մասին օրենսդրության և ընթացակարգերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը.

- հնարավորինս բարյացակամորեն այն խնդրանքների քննարկում, որոնք վերաբերում են մեծական ներկայացուցչության հիմնադրմանը և այդ նպատակով գրասենյակների հիմնադրմանը՝ ներառյալ, համադասասխան դեղինում, երկու կամ ավելի ընկերությունների կողմից համատեղ գրասենյակների բացմանը.

- խրախուսել հնարավորին չափ բարեհաս և հավասար ղայմաններով վերը հիշատակված մարմինների բոլոր ներկայացուցիչների համար հյուրանոցների, կադրի միջոցների և նրանց համար սովորաբար անհրաժեշտ այլ հնարավորությունների, ինչպես նաև մեծական ներկայացուցչության նպատակների համար հարմար գործնական և բնակելի շինությունների սրամադրումը,

ընդունում են նման միջոցների կարևորությունը՝ Մասնակից ղեկությունների միջև առևտրում փոխ և միջին ընկերությունների առավել լայն մասնակցությանը նպաստելու համար:

Տնտեսական և առևտրային տեղեկատվություն

Մասնակից ղեկություններ,

գիտակցելով միջազգային առևտրի զարգացման գործում տնտեսական և առևտրային տեղեկատվության աճող դերը,

զճնելով, որ տնտեսական տեղեկատվությունը իր բնույթով ղեճ է աղահովել տուկանների համադասասխան վերլուծությունը և թույլ ար միջնաժամկետ և երկարաժամկետ կանխատեսումների մեկուսումը՝ դրանով իսկ նպաստելով շարունակական առևտրային հոսքի հաստատմանը և առևտրային հնարավորությունների լավագույն օգտագործմանը,

պատրաստակամություն արժահայճելով բարելավել տնտեսական և համադասասխան վարչական տեղեկատվության որակը և ընդլայնել դրա ծավալն ու արածումը,

զճնելով, որ միջազգային առումով վիճակագրական սլյալների արժեքը նշանակալի չափով կախված է դրանց համարելիության հնարավորությունից,

կնդաստեն կանոնավոր ժամանակահատվածներում և հնարավորին չափ արագ՝ ճնշասական և առևտրային շեղեկավորության հրադարակմանը և սարածմանը, մասնավորապես.

- արտադրության, ազգային եկամտի, բյուջեի, սղառման և արտադրողականության մասին վիճակագրական շեղեկություններ.

- արտաքին առևտրի մասին վիճակագրական շեղեկություններ՝ կազմված համեմատական դասակարգման հիման վրա՝ ներառյալ արտադրանքի սվյալների վերծանումը՝ նշելով ծավալը և արժեքը, ինչդեպ նաև ծագման կամ նշանակման երկիրը.

- արտաքին առևտրին վերաբերող օրենքներ և կանոնակարգումներ.

- առևտրի խրախուսմանը աջակցելու նպատակ ունեցող՝ ճնշետության զարգացման կանխատեսումները հնարավոր դարձնող շեղեկավորություն, օրինակ՝ ազգային ճնշետության ղյալների և ծրագրերի հիմնական ուղղությունների մասին շեղեկավորություն.

- գործարար մարդկանց համար առևտրային շեղեկությունում օգտակար այլ շեղեկավորություն, օրինակ՝ դարբերաբար հրադարակվող շեղեկատուների, ցանկերի և, հնարավորության դեպքում, արտաքին առևտրով զբաղվող ընկերությունների և կազմակերպությունների կառուցվածքային սխեմաներ,

վերոհարադրյալի հետ մեկտեղ կխրախուսեն ճնշասական և առևտրային շեղեկավորության փոխանակման զարգացումը. նպատակահարմարության դեպքում՝ ճնշասական, գիտական և տեխնիկական համագործակցության համատեղ հանձնաժողովների, ազգային և համատեղ առևտրային դասակարգումների և այլ համադասասխան մարմինների միջոցով,

կաջակցեն ՄԱԿ-ի Եվրոպական ճնշասական հանձնաժողովի շրջանակներում արտաքին առևտրին վերաբերող օրենքների և կանոնակարգերի և դրանցում փոփոխությունների մասին ծանուցման բազմակողմ համակարգի ստեղծման հնարավորությունների ուսումնասիրությանը,

կխրախուսեն իրականացվող վիճակագրական անվանացանկերի ներդաշնակեցման միջազգային աշխատանքները. հասկապես ՄԱԿ-ի Եվրոպական ճնշասական հանձնաժողովի շրջանակներում:

Մարկետինգ

Մասնակից ղեկությունները,

ընդունելով միջազգային առևտրի ընդլայնումն ադապտելու համար արտաքին շեղեկությունների դաշնակցությունը համադասասխանեցնելու կարևորությունը,

գիտակցելով արտահանողների կողմից ղոտենցիալ սղառողների դաշնակցությունը հնարավորինս ամբողջական իմանալու և հաշվի առնելու անհրաժեշտությունը,

կխրախուսեն արտաքին առևտրով զբաղվող կազմակերպություններին, ձեռնարկություններին և ընկերություններին արդյունավետ մարկետինգի համար դաշնակցվող գիտելիքների և մեթոդների հետագա զարգացման հարցում,

կխրախուսեն ադրանքների ներմուծման հետ կապված առևտրի զարգացմանը նպաստելուն և սղառողների դաշնակցությունը բավարարելուն ուղղված միջոցների իրականացման համար դաշնակցությունների բարելավումը, մասնավորապես, շեղեկային ուսումնասիրման և գովազդի միջոցով, ինչդեպ նաև, նպատակահարմարության դեպքում, մասկարարման հնարավորությունների ստեղծումը, դաշնակցության մասկարարումը, վաճառքից հետո ծառայությունների մասնուցումը և անհրաժեշտ շեղեկական տեխնիկական անձնակազմի դաշնակցումը,

կխրախուսեն միջազգային համագործակցությունը առևտրին՝ ներառյալ մարկետինգին աջակցելու բնագավառում, և միջազգային մարմինների շրջանակներում, մասնավորապես, Միավորված ազգերի կազմակերպության Եվրոպական ճնշասական հանձնաժողովում այդ ուղղությամբ սարվող աշխատանքները:

2. Արդյունաբերական համագործակցություն և ընդհանուր հեսաբրություն ներկայացնող նախագծեր

Արդյունաբերական համագործակցություն

Գտնելով, որ սննեսական նկատառումներով տայմանավորված արդյունաբերական համագործակցությունը կարող է.

- ստեղծել կայուն կադեր՝ դրանով իսկ ամրադնդելով երկարաև ընդհանուր սննեսական համագործակցությունը.

- նդաստել սննեսական աճին, ինչդես նաև միջազգային առևտրի զարգացմանն ու բազմազանությանը և ժամանակակից տեխնոլոգիայի առավել լայն կիրառմանը.

- հանգեցնել սննեսական փոխարացման փոխադարձաբար տահավես օգտագործմանը՝ արտադրության բոլոր գործոնները լավագույնս օգտագործելու միջոցով, և

- արագացնել նման համագործակցությունում բոլոր մասնակցողների արդյունաբերական զարգացումը,

նդասակ ունենալով խրախուսել իրենց երկրների իրավասու կազմակերդությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների միջև արդյունաբերական համագործակցության զարգացումը,

զգնում են, որ արդյունաբերական զարգացումը կարող է հեճանալ տահագրդռ կողմերի միջև միջկառավարական և այլ երկկողմ և բազմակողմ համաձայնագրերի միջոցով,

նշում են, որ, նդաստելով արդյունաբերական համագործակցությանը, իրենի հաճվի կառնեն իրենց երկրների սննեսական կառուցվածքը և զարգացման մակարդակները,

նշում են, որ արդյունաբերական համագործակցությունը իրականացվում է իրավասու կազմակերդությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների միջև սննեսական նկատառումների հիման վրա կնկված տայմանագրերի միջոցով,

արտահայտում են իրենց տայրասակամությունը՝ խրախուսել այնդիսի միջոցների ընդունումը, որոնի նդասակ ունեն ստեղծելու բարենդդաս տայմաններ արդյունաբերական համագործակցության համար,

ընդունում են, որ արդյունաբերական համագործակցությունը ընդգրկում է սննեսական կադերի մի տարի ձևեր, որոնի դուրս են գալիս սովորական առևտրի ժջանակներից, և որ արդյունաբերական համագործակցության մասին տայմանագրեր կնկելիս գործընկերները համատեղ կորոտեն համագործակցության համատասախսան ձևերն ու տայմանները՝ հաճվի առնելով իրենց փոխադարձ տահերը և հնարավորությունները,

ընդունում են, որ հեսագայում իրենց փոխադարձ տահագրզվածության դեդոն արդյունաբերական համագործակցության զարգացման համար օգտակար կարող են լինել այնդիսի կոնկրտ ձևեր, ինչդիսիի են համատեղ արտադրությունը և վաճառքը, արտադրության և վաճառքի բնագավառում մասնագիտացումը, արդյունաբերական ձեռնարկությունների կառուցումը, ձևափոխումը և արդիականացումը, արդյունաբերական համալիրների ստեղծման գործում համագործակցությունը՝ նդասակ ունենալով դրանցում արտադրող ադրանքի մի մասի ստացումը, համատեղ ընկերությունները, «նոու-հաու»-ների, տեխնիկական տեղեկասվության, տաստենների և լիցենզիաների փոխանակումները և համագործակցության կոնկրտ նախագծերի ժջանակում համատեղ արդյունաբերական հեսագոտությունները,

ընդունում են, որ կարող են կիրառվել արդյունաբերական համագործակցության նոր ձևեր՝ կոնկրտ տահանջների համատասախսանելու նդասակով,

նում են սնտասական, առևտրային, սեխնիկական և վարչական սեղեկասվության կարևորությունը, որը կադախովի արդյունաբերական համագործակցության զարգացումը,

ցանկալի են համարում.

- լավացնել արդյունաբերական համագործակցությանը վերաբերող սեղեկասվության որակը և ընդլայնել ծավալը, մասնավորապես, համադասասխան օրենքների և կանոնակարգերի մասին սեղեկասվության՝ ներառյալ սարադրամային փոխանակման, ազգային սնտության տլանների և ծրագրերի հիմնական ուղղվածության, ինչդես նաև ծրագրի առաջնայնությունների և շուկայի սնտասական դայմանների վերաբերյալ, և

- սարածել նման բնույթի հրադարակված փաստաթղթերը հնարավորինս արագ,

կիրախոսեն սեղեկասվության և փորձի փոխանցման բոլոր ձևերը, որոնք կվերաբերեն արդյունաբերական համագործակցությանը՝ ներառյալ դոստենցիալ գործընկերների միջև կադերի միջոցով և, նոդասակահարմարության դեդոմ, սնտասական, արդյունաբերական, գիտական և սեխնիկական համագործակցության համասեղ հանձնաժողովների, ազգային և համասեղ առևտրային տլալասների և այլ համադասասխան մարմինների միջոցով,

ցանկալի են համարում արդյունաբերական համագործակցության ընդլայնման նոդասակով խրախոսել համագործակցության հնարավորությունների ուսումնասիրումը և համագործակցության նախագծերի իրականացումը և այդ նոդասակով կձեռնարկեն միջոցներ, այդ թվում՝ իրավասու կազմակերդությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների միջև և դրանց համադասասխան որակյալ անձնակազմերի միջև բոլոր սեսակի կադերը հեոսացնելու և զարգացնելու միջոցով,

նում են, որ Խորհրդաժողովի կողմից առևտրասնտասական բնագավառներում գործարար կադերի վերաբերյալ ընդունված դրույթները կիրառելի են նաև արդյունաբերական համագործակցությամբ զբաղվող օսարերկրյա կազմակերդությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների նկասմամբ՝ հաշվի առնելով նման համագործակցության առանձնահասուկ դայմանները, և կձգսեն, մասնավորապես, համագործակցության նախագծերի իրականացմանը ներգրավված անձնակազմի համար ադախովել աշխասանփի համադասասխան դայմաններ,

ցանկալի են համարում, որ արդյունաբերական համագործակցության նախագծերի համար առաջարկությունները լինեն բավարար չափով կոնկրեսացված և դարունակեն անհրաժեոս սնտասական և սեխնիկական սլյալներ, մասնավորապես՝ նախագծի արժեփի նախնական գնահասականը, համագործակցության նախաստսվող ձևի և շուկայի հնարավորությունների մասին սեղեկություններ, որդեսգի դոստենցիալ գործընկերները կարողանան կասարել նման առաջարկությունների նախնական ուսումնասիրություններ և դրանց վերաբերյալ որոշումներ կայացնեն հնարավորինս սեղմ ժամկետում,

կիրախոսեն արդյունաբերական համագործակցությամբ զբաղվող կողմերին՝ միջոցներ ձեռնարկել համագործակցության դայմանագրերի կնման համար բանակցություններն արագացնելու ուղղությամբ,

առաջարկում են հեսագայում շարունակել ֆննարկել, օրինակ՝ ՄԱԿ-ի Եվրոդական սնտասական հանձնաժողովի Երջանակներում, շահագրգիռ կողմերին արդյունաբերական համագործակցության ընդհանուր դայմանների մասին սեղեկությունների և այդ բնագավառում դայմանագրերի մշակման ուղեցույցների սրամադրման բարելավման միջոցները,

ցանկալի են համարում արդյունաբերական համագործակցության նախագծերի իրականացման դայմանների հեսագա բարելավումը, մասնավորապես, ինչ վերաբերում է.

- արդյունաբերական համագործակցության նախագծերում գործընկերների շահերի դաոսդանությամբ՝ ներառյալ նման համագործակցությանն առնչվող սեփականության սարբեր սեսակների իրավական դաոսդանությունը.

- սնտեսական ֆաղափականության շրջանակներում և, մասնավորապես, ազգային սնտեսության լիցենզիաներում և ծրագրերում արդյունաբերական համագործակցության կարիքների և հնարավորությունների հաշվառմանը՝ նրանց սնտեսական համակարգերի հետ համատեղելի ուղիներով,

ցանկալի են համարում, որ գործընկերները արդյունաբերական համագործակցության մասին տրամադրված կնիքները դառնան ուժադրություն դարձնելու միջանց փոխադարձ անհրաժեշտ օգնություն ցուցաբերելու և տրամադրված իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ տեղեկատվություն սրամադրելու մասին դրույթներին՝ հասկապես նկատի ունենալով նման համագործակցության արդյունք հանդիսացող արտադրանքի տրամադրված սեխնիկական մակարդակի և որակի հասնելը,

ընդունում են արդյունաբերական համագործակցության նախագծերում փոքր և միջին ընկերությունների առավել լայն մասնակցության օգտակարությունը:

Ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող նախագծեր

Մասնակից ղեկավարությունները,

զսնկով, որ իրենց սնտեսական ներուժը և բնական ռեսուրսները հնարավոր են դարձնում, ընդհանուր ջանքերի միջոցով, երկարաժամկետ համագործակցությունը ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող խոստումնալից նախագծերի իրականացման գործում՝ ներառյալ սարածաբանական կամ ենթասարածաբանական մակարդակով, և որ դրանք կարող են նույնպես դրանցում մասնակցող երկրների սնտեսական զարգացման արագացմանը,

ցանկալի են համարում, որ բոլոր երկրների իրավասու կազմակերպությունները, ձեռնարկությունները և ընկերությունները հնարավորություն ունենան ցուցաբերել իրենց հետաքրքրվածությունը նման նախագծերում մասնակցությանը և, համաձայնության դեպքում, մասնակցել դրանց իրականացմանը,

նշելով, որ Խորհրդաժողովի կողմից ընդունված արդյունաբերական համագործակցության վերաբերյալ դրույթները կիրառելի են նաև ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող նախագծերի նկատմամբ,

անհրաժեշտ են համարում խրախուսել, համադասախան դեղիներում, իրավասու և շահագրգիռ կազմակերպությունների, ձեռնարկությունների և ընկերությունների կողմից էներգետիկ ռեսուրսների և հումքի օգտագործման բնագավառներում, ինչպես նաև սրանցում և հաղորդակցության բնագավառում ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող նախագծերի իրականացման հնարավորության ուսումնասիրությունը,

ցանկալի են համարում, որ ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող նախագծերում մասնակցության հնարավորությունը ուսումնասիրելիս կազմակերպությունները, ձեռնարկությունները և ընկերությունները իրենց ղեկավարող գործընկերների հետ համադասախան ուղիներով փոխանակեն նման նախագծերին վերաբերող սնտեսական, իրավական, ֆինանսական և սեխնիկական բնույթի տեղեկատվություն,

զսնում են, որ էներգետիկ ռեսուրսների, մասնավորապես՝ նավթի, բնական գազի և ֆուսիլի ուղիները, և հանքային հումքի, մասնավորապես՝ երկաթի հանքանյութի և բոքսիտների արդյունաբերումը և վերամշակումը հանդիսանում են հարմար բնագավառներ երկարաժամկետ սնտեսական համագործակցության ամրադնդման և առևտրի զարգացման համար, որը կարող է դրա արդյունքը հանդիսանալ,

զսնում են, որ ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող և երկարաժամկետ սնտեսական համագործակցությանն ուղղված նախագծերի համար հնարավորություններ գոյություն ունեն նաև հետևյալ բնագավառներում.

- Եվրոպայի սահմաններում էլեկտրաէներգիայի փոխանակումներ՝ էլեկտրակայանների հզորությունների առավել խելամիս օգտագործման նպատակով.

- համագործակցություն էներգիայի նոր աղբյուրների և, մասնավորապես, միջուկային էներգիայի բնագավառում.

- ճանադարհային ցանցերի զարգացում և համագործակցություն Եվրոպայում միասնական նավագնացության համակարգի ստեղծման նպատակով.

- համագործակցություն սարսեսակ սրանադորսային փոխադրումների և բեռնարկերի տրամադրում համար սարավորումների հեսագոսության և կասարելագործման բնագավառում,

առաջարկում են, որ ընդհանուր հեսաբրություն ներկայացնող նախագծերում շահագրգիռ ղեկավարները ֆինանսեն, թե ինչ տայմաններով է հնարավոր դրանք հիմնել և, եթե դա ցանկալի է, ստեղծել անհրաժեշտ տայմաններ գործնականում դրանք իրականացնելու համար:

3. Առևտրի և արդյունաբերական համագործակցությանը վերաբերող դրույթներ

Սահմանադրությունների ներդաշնակեցում

Մասնակից ղեկավարները,

ընդունելով, որ սահմանադրությունների և սեխնիկական կանոնների միջազգային ներդաշնակեցման զարգացումը և սերիֆիկացման բնագավառում միջազգային համագործակցությունը հանդիսանում են միջազգային առևտրի և արդյունաբերական համագործակցության մեջ սեխնիկական խոչընդոտների վերացման կարևոր միջոցներ՝ դրանով իսկ նպաստելով դրանց զարգացմանը և աշխատանքի արտադրականության բարձրացմանը,

վերահաստատելով իրենց շահագրգռվածությունը՝ հասնել սահմանադրությունների և սեխնիկական կանոնների հնարավորինս լայն միջազգային ներդաշնակեցման,

արտահայտելով իրենց տասրասակամությունը՝ աջակցել միջազգային համաձայնագրերին և այլ համադասախան տայմանավորվածություններին, որոնք վերաբերում են սահմանադրություններին և սեխնիկական կանոններին համադասախանության մասին վկայականների ճանաչմանը,

ցանկալի են համարում ընդլայնել միջազգային համագործակցությունը սահմանադրության հարցերում՝ մասնավորապես օժանդակելով այդ բնագավառում միջկառավարական և այլ համադասախան կազմակերպությունների գործունեությանը:

Արբիտրաժ

Մասնակից ղեկավարները,

համարելով, որ այն վեճերի արագ և արդարացի լուծումը, որոնք կարող են ծագել ադրանֆերի և ծառայությունների առևտրային գործարքների առնչությամբ և արդյունաբերական համագործակցության բնագավառում տայմանագրերից, որը կնդասսի առևտրի և համագործակցության ընդլայնմանը և հեշացմանը,

ենթադրելով, որ արբիտրաժը նման վեճերի կարգավորման տասշաճ միջոց է,

առաջարկում են, համադասախան դեմքերում՝ իրենց երկրների կազմակերպություններին, ձեռնարկություններին և ընկերություններին, նախասեսել արբիտրաժին դիմելու դրույթներ առևտրային և արդյունաբերական համագործակցության մասին տայմանագրերում կամ հասուկ համաձայնագրերում,

առաջարկում են, որ արբիտրաժի վերաբերյալ դրույթները նախասեսեն արբիտրաժի իրականացում փոխադարձաբար ընդունելի արբիտրաժային կանոնների համաձայն և հնարավորություն ընձեռեն իրականացնելու արբիտրաժ երրորդ երկրում՝ հաշվի առնելով այդ բնագավառում գոյություն ունեցող միջկառավարական և այլ համաձայնագրերը:

Հասուկ երկկողմ կարգավորումներ

Մասնակից ղեկավարումներ,

ընդունելով առևտրի հեռացման և արդյունաբերական համագործակցության նոր ձևերի կիրառմանը նպաստելու անհրաժեշտությունը,

բարյացակամորեն կվերաբերվեն համադասասխան դեղմերում փոխադարձ հեսաֆրություն ներկայացնող սարբեր հարցերով հասուկ երկկողմ համաձայնագրերի կնքմանը առևտրային գործարհների և արդյունաբերական համագործակցության բնագավառներում, մասնավորապես՝ կրկնակի հարկումը վերացնելու և ռադիոյթների փոխանցումը դյուրացնելու և ներդրված միջոցների արժեքը վերադարձնելու նպասակով:

4. Գիտություն և սեխնոլոգիա

Մասնակից ղեկավարումներ,

համոզված լինելով, որ գիտական և սեխնոլոգիական համագործակցությունը կարևոր դեր ունի իրենց միջև անվսանգության ամրադնդման և համագործակցության գործում՝ նպաստելով ընդհանուր հեսաֆրություն ունեցող խնդիրների արդյունավետ լուծմանը և մարդու կյանքի տայմանների բարելավմանը,

կարևոր *համարելով* նման համագործակցություն զարգացնելիս նպաստել սեղեկասվության և փորձի փոխանակմանը՝ օժանդակելով գիտական և սեխնոլոգիական նվաճումների հեսագոսմանը և փոխանցմանը, ինչպես նաև նման նվաճումների մասշեխությանը՝ փոխսահավետության հիման վրա և ռահագրգիռ կողմերի միջև համաձայնեցված համագործակցության բնագավառներում,

համարելով, որ տոսենցիալ գործընկերների, այսինքն՝ Մասնակից ղեկավարումների իրավասու կազմակերպությունների, հասսասությունների, ձեռնարկությունների, գիտնականների և մասնագետ-սեխնոլոգների համար են որոշվում փոխսահավետ համագործակցության հնարավորությունները և մշակվում դրա մանրամասները,

հասսասելով, որ նման համագործակցությունը կարող է զարգանալ և իրականացվել երկկողմ և բազմակողմ հիմունքներով, կառավարական և ոչ կառավարական մակարդակներում, օրինակ՝ միջկառավարական և այլ համաձայնագրերի, միջազգային ծրագրերի, համասեղ նախագծերի միջոցով և առևտրային ուղիներով՝ օգսագործելով նաև սարբեր ձևի կադեր՝ ներառյալ անմիջական և անհասական կադերը,

գիտակցելով իրենց միջև գիտական և սեխնոլոգիական համագործակցության հեսագա բարելավման ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկելու անհրաժեշտությունը,

Համագործակցության բարելավման համար հնարավորություններ

ընդունում են, որ կան հնարավորություններ գիտական և սեխնոլոգիական համագործակցության հեսագա բարելավման համար, և այդ նպասակով իրենց մսարությունն են հայսում վերացնել նման համագործակցության խոչընդոսները մասնավորապես հեսկյալ միջոցներով.

- գիտական և սեխնոլոգիական հեսագոսություններում և համագործակցությունում ռահագրգիռ կողմերի միջև գիտական և սեխնոլոգիական սեղեկասվության՝ ներառյալ նման համագործակցության կազմակերպմանը և իրականացմանը վերաբերող սեղեկասվության փոխանակման և սարածման համար հնարավորությունների բարելավումը.

- փոխանակումների, համաժողովների և համագործակցության կադակցությամբ գիտնականների և մասնագետների միջազգային այցերի կազմակերպման (ներառյալ ծրագրերը) արագ իրականացում և բարելավում.

- առևտրային ուղիների և գործունեության առավել լայն օգտագործում կիրառական գիտության և սեխնոլոգիական հետազոտությունների անցկացման համար և այդ բնագավառում ձեռք բերված նվաճումների փոխանցման համար՝ սրամադրելով մտավոր և արդյունաբերական սեփականության իրավունքների վերաբերյալ սեղեկասվություն և ադահովելով այդ իրավունքների դաստիարակությունը,

Համագործակցության բնագավառները

զսնում են, որ հնարավորություններ կան ընդլայնելու համագործակցությունը ստրև ուղես օրինակ բերվող բնագավառներում, նշելով, որ փոխադարձ հետաքրքրություն և շահավետություն ունեցող նախագծերն ու դայմանավորվածությունները նախատեսվում և մշակվում են մասնակից երկրներում հավանական գործընկերների համար.

Գյուղատնտեսություն

բուսաբուծության և անասնաբուծության արտադրողականության բարձրացման նոր մեթոդների և սեխնոլոգիաների բնագավառում հետազոտություններ. գյուղատնտեսության մեջ փմիայի կիրառում. գյուղատնտեսական մեքենաների նախագծում, արտադրություն և օգտագործում. գյուղատնտեսական նշանակության հողերի ոռոգման սեխնոլոգիաներ և այդ հողերի բարելավման այլ աշխատանքներ,

Էներգիա

գյուղություն ունեցող վառելիքի և հիդրոէներգետիկ ռեսուրսների օգտագործման բարելավման համար նախատեսված էներգիայի արտադրության, փոխանցման և բաշխման նոր սեխնոլոգիաներ, ինչդես նաև էներգիայի նոր աղբյուրների, այդ թվում՝ միջուկային, արևային և երկրաջերմային էներգիայի բնագավառում հետազոտություններ,

Նոր սեխնոլոգիաներ, ռեսուրսների խելամիտ օգտագործում

հետազոտություն նոր սեխնոլոգիաների և սարքավորումների բնագավառում, որոնք թույլ են տալիս, մասնավորադես, նվազեցնել էներգիայի սղառումը և նվազագույնի հասցնել կամ վերացնել արտադրական թափոնները,

Տրանսպորտային սեխնոլոգիա

հետազոտություն տրանսպորտային միջոցների և սեխնոլոգիայի բնագավառում, որը կիրառվում է միջազգային, ազգային և քաղաքային տրանսպորտային ցանցերի զարգացման և շահագործման նկատմամբ՝ ներառյալ բեռնարկղային փոխադրումները, ինչդես նաև փոխադրումների անվտանգությունը,

Ֆիզիկա

բարձր էներգիաների ֆիզիկայի և ոլագմայի ֆիզիկայի խնդիրների հետազոտություն. հետազոտություն տեսական և փորձնական միջուկային ֆիզիկայի բնագավառում,

Զիմիա

էլեկտրափմիայի և դոլիմերային փմիայի, բնական միացությունների, մետաղների և ձուլվածքների խնդիրների հետազոտություն, ինչդես նաև կատարելագործված փմիական սեխնոլոգիայի զարգացում, հասկադես նյութերի մշակում. արդյունաբերությունում, շինարարությունում և տնտեսության այլ ճյուղերում փմիայի նորագույն նվաճումների գործնական կիրառում,

Օդերևութաբանություն և հիդրոլոգիա

օդերևութաբանական և հիդրոլոգիական հետազոտություն՝ ներառյալ եղանակի և հիդրոլոգիական կանխատեսումների համար սլյալների հավաքման, գնահատման և փոխանցման և դրանց օգտագործման մեթոդները,

Օվկիանոսագիտություն

օվկիանոսագիտական հետազոտություն՝ ներառյալ օդային/ծովային միջավայրի փոխներգործության ուսումնասիրությունը,

Մեյսնոլոգիական հետազոտություն

երկրաբանության և դրանց հետ կապված երկրաբանական փոփոխությունների հետազոտություն և կանխատեսում. սեյսմոլոգիայի շեյսմոլոգիայի զարգացում և հետազոտություն,

Սառցաբանության, մշտական սառցակալման և սառնամանիքի դայամաններում ադրեկուլիցիոնների հետազոտություն

սառցաբանության և մշտական սառցակալման հետազոտություն. Տրանսպորտային և շեյսմոլոգիական շեյսմոլոգիաներ. մարդու հարմարվողականությունը նրա համար ծայրահեղ անբարենդաս կլիմայական դայամաններում և բնիկների կյանքի դայամանների փոփոխություններ,

Համակարգչային, հեռահաղորդակցական և սեղեկասվական շեյսմոլոգիաներ

համակարգիչների, ինչպես նաև հեռահաղորդակցության և սեղեկասվական համակարգերի զարգացում. համակարգիչների և հեռահաղորդակցության հետ կապված շեյսմոլոգիա՝ ներառյալ դրանց կիրառումը կառավարման համակարգերում, արտադրական գործընթացներում, մեքենայացման համար, սնտեսական շեյսմոլոգիաները հետազոտելու համար, գիտական հետազոտություններում և սեղեկությունների հավաքման, մշակման և սարածման համար,

Տիեզերական հետազոտություն

տիեզերքի շեյսմոլոգիան և Երկրի բնական դաշտերի և արհեստական միջավայրի ուսումնասիրություն հեռակառավարմամբ սլյալների հավաքման միջոցով, մասնավորապես՝ արբանյակների և փորձնական հրթիռների օգնությամբ,

Բժշկություն և առողջապահություն

արհեստաբանական, ուռուցքաբանական և վիրուսային հիվանդությունների, մոլեկուլային կենսաբանության, նեյրոֆիզիոլոգիայի հետազոտություն. նոր դեղամիջոցների մշակում և ստուգում. մանկաբուժության, հեռոնոլոգիայի (ուսմունքի ծերության մասին) և բժշկական սոստանակման կազմակերպման և շեյսմոլոգիայի արդի շեյսմոլոգիաների ուսումնասիրություն,

Շրջակա միջավայրի հետազոտություն

կոնկրետ գիտական և շեյսմոլոգիական շեյսմոլոգիաների հետազոտություն, որոնք վերաբերում են մարդու շրջակա միջավայրին:

Համագործակցության ձևերը և մեթոդները

Արհեստաբանական են իրենց կարծիքը այն մասին, որ գիտական և շեյսմոլոգիական համագործակցությունում դեռ է օգտագործվում, մասնավորապես, հետևյալ ձևերը և մեթոդները.

- գրեթե, դարբերական հրասարակությունների և այլ գիտական ու սեփանոլոգիական հրատարակումների և զեկույցների փոխանակում և դրանց սարածում շահագրգիռ կազմակերպությունների, գիտական և սեփանոլոգիական հաստատությունների, ձեռնարկությունների և գիտնականների ու մասնագետ-սեփանոլոգների միջև, ինչպես նաև մասնակցություն հրատարակումների համառոտագրման և ցուցակավորման համար միջազգային ծրագրում:

- փոխանակումներ և այցեր, ինչպես նաև այլ անմիջական շփումներ և կապեր գիտնականների և մասնագետ-սեփանոլոգների միջև՝ փոխադարձ համաձայնության և այլ լայնամասշտաբային հիման վրա, այնպիսի նպատակներով, ինչպիսիք են խորհրդակցությունները, դասախոսությունները և հետազոտությունների անցկացումը՝ ներառյալ դրանց հետ կապված լաբորատորիաների, գիտական գրադարանների և փաստաթղթերի այլ կենտրոնների օգտագործումը:

- միջազգային և ազգային համաժողովների, գիտաժողովների, սեմինարների, դասընթացների և գիտական և սեփանոլոգիական բնույթի այլ հանդիպումների անցկացում օտարերկրյա գիտնականների և սեփանոլոգների մասնակցությամբ:

- փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող ծրագրերի և նախագծերի համատեղ մշակում և իրականացում՝ բոլոր շահագրգիռ կողմերի միջև խորհրդակցությունների և լայնամասշտաբային հիման վրա՝ ներառյալ, հնարավորության և նպատակահարմարության դեղմում, փորձի և հետազոտությունների արդյունքների փոխանակումներ և գիտական ու սեփանոլոգիական հետազոտական հաստատությունների և կազմակերպությունների միջև հետազոտական ծրագրերի հարաբերակցում:

- սեփանոլոգիական և գիտական նվաճումների նախանշման և փոխանցման համար առևտրային ուղիների և մեթոդների օգտագործում՝ ներառյալ ընկերությունների և ձեռնարկությունների միջև նրանց կողմից համաձայնեցված բնագավառներում համագործակցության մասին փոխափոխակցական լայնամասշտաբային հիման վրա՝ ներառյալ ձեռքբերման միջոցով, և, նպատակահարմարության դեղմում, զարգացման ծրագրերի և նախագծերի համատեղ հետազոտություն և մշակում,

ցանկալի են համարում դարբերաբար փոխանակել կարծիքներ և տեղեկատվություն գիտական ֆադախակառուցման վերաբերյալ, մասնավորապես՝ հետազոտությունների ուղղվածության և կազմակերպման ընդհանուր խնդիրների վերաբերյալ, և այն հարցերով, որոնք կապված են խոսք գիտական և փորձարարական սարքավորումների համատեղ հիմունքներով լավագույնս օգտագործման հետ,

առաջարկում են, որդեսգի, գիտության և սեփանոլոգիայի բնագավառում համագործակցությունը զարգացնելիս, սույն փաստաթղթում նշված համագործակցության ձևերի և մեթոդների հետ մեկտեղ լիովին օգտագործվի երկկողմ և բազմակողմ համագործակցության՝ ներառյալ սարածաբանությանը կամ ենթասարածաբանությանը, գոյություն ունեցող մրակազմակերպության,

առաջարկում են այսուհետև առավել արդյունավետ օգտագործել գիտության և սեփանոլոգիայի հարցերով զբաղվող՝ գոյություն ունեցող միջկառավարական և ոչ կառավարական միջազգային կազմակերպությունների հնարավորությունները և կարողությունները՝ տեղեկատվության և փորձի փոխանակումը բարելավելու համար, ինչպես նաև փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող բնագավառներում համագործակցության այլ ձևերը զարգացնելու համար, օրինակ՝

- Միավորված ազգերի կազմակերպության Եվրոպական սնտեսական հանձնաժողովի Երջանակներում ուսումնասիրել բազմակողմ համագործակցությունը ընդլայնելու համար հնարավորությունները՝ հաշվի առնելով ծրագրերի և հետազոտությունների օրինակները, որոնք օգտագործվել են սարբեր միջազգային կազմակերպություններում. և համաժողովների, գիտաժողովների և հետազոտական և աֆասանֆային խմբերի հովանավորության համար, ինչպես, օրինակ՝ այնպիսիք, որոնք թույլ կտան երիտասարդ գիտնականներին և սեփանոլոգներին հանդիպել համադասախան բնագավառի հայտնի մասնագետների հետ:

- միջազգային գիսական և սեխնոլոգիական համագործակցության կոնկրետ ծրագրերում՝ ներառյալ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի և այլ միջազգային կազմակերպությունների ծրագրերը, նրանց մասնակցության միջոցով հեսամոտ լինել նման ծրագրերի, մասնավորապես՝ ՅՈՒՆԻՄԻՍՍ-ի ծրագրերի, նդասակներին հասնելու համար մշակական առաջընթացին՝ հասուկ ուսադրություն դարձնելով սեղեկասվության փաղափականության ուղղությունների, սեխնիկական խորհրդասվության, սեղեկասվական աղաաիվման և սվյալների մշակման հարցերին:

5. Երչակա միջավայր

Մասնակից դեությունները,

հասսասեղով, որ Երչակա միջավայրի դաաիդանությունը և բարելավումը, ինչդես նաս բնության դաաիդանությունը և դրա դաաարների խելամիս օգսագործումը՝ ի Եահ ներկա և աղազա սերունդների, հանդիսանում են բոլոր երկրների ժողովուրդների բարեկեցության և սնեսասական զարգացման համար մեծ նշանակություն ունեցող խնդիրներից մեկը, և որ Երչակա միջավայրի Եաս խնդիրներ, մասնավորապես՝ Եվրոդայում, կարող են աղղունավեսորեն լուծվել միայն միջազգային սերս համագործակցության միջոցով,

ընդունելով, որ յուրափանչյուր Մասնակից դեություն, միջազգային իրավունքի սկզբունքներին համադասասխան, դեես է համագործակցության ոգով աղաաիվի, որ իր սարածում իրականացվող գործունեությունը դասձառ չդառնա այլ դեությունում կամ ազգային իրավագորության սահմաններից դուրս գնվող Երչաններում Երչակա միջավայրի վասբարացման,

համարելով, որ Երչակա միջավայրի բնագավառում ցանկացած փաղափականության հաջողությունը ենթադրում է, որ բնակչության բոլոր խմբերը և հասարակական ուժերը, գիսակցելով իրենց դասասխանասվությունը, դեես է օգնեն Երչակա միջավայրի դաաիդանությանը և բարելավմանը, ինչը առաջացնում է մշակական և խորացված դասսիարակչական աԵխասանքի անհրաժեեսություն, մասնավորապես՝ երիսասարղության Երչանում,

գոյություն ունեցող վորձի հիման վրա *հասսասեղով*, որ սնեսասական զարգացումը և սեխնիկական առաջընթացը դեես է համասեղելի լինեն Երչակա միջավայրի դաաիդանության և դասմական ու մշակության ճառքների դաաիդանության խնդրի հես, որ Երչակա միջավայրին վնաս հասցնելուց լավագույն ձևով խուսափել կարելի է նախագգուԵական միջոցների օգնությամբ, և որ բնական դաաարների Եահագործման և զարգացման ընթացում դեես է դաաիդանվի էկոլոգիական հավասարակեռությունը,

Համագործակցության նպասակները

իրենց համաձայնությունն են հայնում համագործակցության հեսկյալ նդասակներին, մասնավորապես.

- ուսումնասիրել, լուծման նդասակով, Երչակա միջավայրի խնդիրները, որոնք իրենց բովանդակությամբ ունեն բազմակողմ, երկկողմ, սարածաԵրչանային կամ ենթասարածաԵրչանային բնույթ, ինչդես նաս խրախուսել Երչակա միջավայրի խնդիրների նկասմամբ համալիր գիսական մոսեցման զարգացումը.

- բարձրացնել Երչակա միջավայրի դաաիդանության ազգային և միջազգային միջոցառումների աղղունավեսությունը փասերի հավաքման և վերլուծության համար օգսագործվող մեթոդների համադրման և համադասասխան դեղեբում ներդաաակեցման, Երչակա միջավայրի աղսոսվածության խնդիրների և բնական դաաարների խելամիս օգսագործման հարցերով գիսելիքների ընդլայնման միջոցով, Երչակա միջավայրի բնագավառում սեղեկասվության փոխանակման, հասկացությունների համաձայնեցման և, հնարավորության դեղում, ընդհանուր սերմիսաբանության ընդունման միջոցով.

- ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցներ բնադահողական ֆաղափականության միասնականացման, և, նդասակահարմարության ու հնարավորության դեղում, ներդաւնակեցման համար.

- խրախուսել, հնարավորության և նդասակահարմարության դեղում, ւջակա միջավայրի դահողական ու քարելավման և դրա վիձակի դիհարկման համար նախասեսվաժ սարավորումների մւակման, արսադրության և կասարելագորժման գորժում իրենց ւահագրգիռ կազմակերդորյունների, ձեռնարկորյունների և ընկերորյունների ազգային ու միջազգային մակարդակներում գորժարվող ջաները,

Համագորժակցորյուն քնագավառները

այդ նդասակներին հասնելու համար Մասնակից դեսորյունները կոզագորժեն յորսֆանջյոր հարմար հնարավորորյուն ւջակա միջավայրի քնագավառում համագորժակցորյուն համար և, մասնավորադես, այն քնագավառներում, որոնց նկարագրորյունը սրվում է սոռն՝ որդես օրինակ.

Օդի ադսոսվաժորյուն վերսհսկորդորյուն

վառելիքի և արսանեսվող գազերի սուլֆուրիլագերժում, ժանր մեսադների, վոուու, աերոզոլների, ազոսի թթուների կողմից ադսոսման հսկորդորյուն, մասնավորադես հսկորդորյուն նրանց նկասմամք, որոնք արսանեսվում են սրանադորսային միջոցների, էլեկտրակայանների և այլ արդյունաքերական ձեռնարկորյունների կողմից. օդի ադսոսվաժորյուն և այդ ադսոսվաժորյուն հեսանգների նկասմամք դիհարկման և հսկորդորյուն համակարգեր և մեթոդներ՝ ներառյալ ադսոսիջները հեռու սարաժքներ սեղափոխելը,

Ջրերի պահպանորյունը ադսոսումից և խմելու ջրերի օզսագորժում

ջրերի, մասնավորադես մի ֆանի դեսորյուն սարաժքով հոսող գետերի և միջազգային լճերի ադսոսվաժորյուն կանխարգելում և հսկորդորյուն. ջրի որակի քարճրացման սեխնիկական եղանակներ և արդյունաքերական ու կենցաղային կեդսաջրերի մաքման եղանակների և միջոցների հեսագա կասարելագորժում. խմելու ջրերի դաւարների գնահասման մեթոդներ և դրանց օզսագորժման քարելավումը, մասնավորադես ադսոսվաժորյունը նվազեցնող և խմելու ջրի սդառումը դակասեցնող արսադրական գորժընթացների մւակման միջոցով,

ժովային միջավայրի պահպանորյուն

Մասնակից դեսորյունների ժովային միջավայրի, հասկադես Միջերկրական ժովի դահողանորյուն ցամաքում սեղակայվաժ ադրյորներից, ինջդես նան նավերից և այլ լողացող միջոցներից առաջացող ադսոսվաժորյունից, մասնավորադես «Թափոնների և այլ նյութերի արսանեսումից ժովերի ադսոսվաժորյունը կանխելու մասին» Լոնդոնի կոնվենցիայի I և II հավելվաժոներում թվարկվաժ վնասակար նյութերից. ժովերի էկոլոգիական հավասարակոռորյուն և սննդային ւդթաների դահողանման խնդիրներ, մասնավորադես այն խնդիրները, որոնք կարող են առաջանալ ժովերի և ժովի հասակի կենսաքանական և հանֆային ռեսուրսների հեսախուզման և ւահագորժման հեսանգնով,

Հողի օզսագորժում և ընդերք

հողերի առավել արդյունավես օզսագորժման հես կադվաժ խնդիրներ՝ ներառյալ հողի քարելավում, յորացում և վերամւակում. ընդերքի ադսոսվաժորյուն, ջրային և հողմային էրոզիայի, ինջդես նան ընդերքի ֆայֆայման այլ սեսակները. ընդերքի արսադրողականորյուն դահողանում և քարճրացում՝ հաւլի առնելով ֆիմիական դարարսանյութերի և թունաֆիմիկասների կիրառման հնարավոր քացասական հեսանգները,

Բնության պահպանություն և բնական արգելավայրեր

բնության և բնական արգելավայրերի պահպանություն. գոյություն ունեցող գենետիկական ռեսուրսների, մասնավորապես կենդանիների և բույսերի հազվագյուտ սեսակների պահպանություն և պահպանություն. բնական էկոլոգիական համակարգերի պահպանություն. բնական արգելավայրերի և այլ պահպանվող բնադասերների և սարածքների հիմնում՝ ներառյալ դրանց օգտագործումը հետազոտությունների, զբոսաբերության, հանգստի և այլ նպատակներով,

Մարդկանց բնակավայրերի շրջաններում շրջակա միջավայրի պայմանների բարելավում

Երջակա միջավայրի խնդիրներ՝ կապված սրանադորսի, բնակելի Երջանների, արտադրական գոտիների, ֆաղաֆների զարգացման և դրանց ղյանավորման, ջրամասակարարման համակարգերի և կեղտաջրերի վերացման համակարգերի հետ. աղմուկի վնասակար ազդեցության գնահատում և աղմուկի դեմ պայքարի մեթոդներ. թափոնների հավաքում, մշակում և օգտագործում՝ ներառյալ նյութերի վերականգնումը և վերաԵրջանառությունը. կենսաբանորեն չֆայթայվող նյութերի փոխարինողների հետ կապված հետազոտություններ,

Շրջակա միջավայրի փոփոխությունների հիմնական հետազոտություններ, դիտարկումներ, կանխատեսում և գնահատում

բնական գործոնների և մարդկանց գործունեության ազդեցության հետևանքով կլիմայի, բնադասերների և էկոլոգիական հավասարակշռության փոփոխությունների ուսումնասիրություն. Երջակա միջավայրի աղտոտվածության հետևանքով բուսական և կենդանական աճխարհում հնարավոր գենետիկական փոփոխությունների կանխատեսում. վիճակագրական սվյալների ներդասակեցում, գիտական հայեցակարգերի և դիտարկման ցանցերի համակարգերի, կենսադորսում փոփոխությունների դիտարկման, չափագրման և գնահատման սասնդարս մեթոդների զարգացում. մարդու առողջության վրա Երջակա միջավայրի աղտոտվածության և ֆայթայման մակարդակների ազդեցության գնահատում. Երջակա միջավայրի սարբեր աղտոտիչների համար չափանիւներն ու սասնդարսների և սարբեր արտադրանքների արտադրության ու օգտագործման վերաբերյալ կանոնակարգերի ուսումնասիրություն և զարգացում,

Իրավական և վարչական միջոցներ

Երջակա միջավայրի պահպանության իրավական և վարչական միջոցներ՝ ներառյալ Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման ձևավորման ընթացակարգերը,

Հասնագործակցության ձևերը և մեթոդները

Մասնակից ղեկությունները հայտարարում են, որ Երջակա միջավայրի պահպանությանը և բարելավմանը վերաբերող խնդիրները կլուծեն ինչդեա երկկողմ, այնդեա էլ բազմակողմ՝ ներառյալ սարածաԵրջանային և ենթասարածաԵրջանային հիմքով լիովին օգտագործելով համագործակցության գոյություն ունեցող մոդելները և ձևերը: Նրանք կզարգացնեն Երջակա միջավայրի բնագավառում համագործակցությունը՝ մասնավորապես հաճվի առնելով Մարդու Երջակա միջավայրի մասին Մոնկիոլմի Հոչակագիրը, Միավորված ազգերի կազմակերդության Գլխավոր վեհաժողովի և Միավորված ազգերի կազմակերդության եվրոդական սնեստական հանձնաժողովի՝ Երջակա միջավայրի խնդիրների մասին Պրագայի գիտաժողովի համադասասիսան բանաձևերը:

Մասնակից ղեկությունները կձգեն, որ Երջակա միջավայրի բնագավառում համագործակցությունը իրականացվի մասնավորապես հետևյալ միջոցներով.

- գիտական և սեխնիկական սեղեկասվության, ֆասսաթղթերի և հետազոտությունների արդյունքների փոխանակումներ՝ ներառյալ Երջակա միջավայրի վրա սեխնիկական և սնեստական գործունեության հնարավոր ազդեցության որոճման ձևերի մասին սեղեկասվությունը.

- համաժողովների, գիտաժողովների և փորձագետների հանդիպումների կազմակերպում.

- գիտնականների, մասնագետների և վերադասարանների փոխանակումներ.

- Երջակա միջավայրի դաստիարակության սարքեր խնդիրների ուսումնասիրման և լուծման համար ծրագրերի և նախագծերի համասեղ դասարանում և իրականացում.

- Երջակա միջավայրի դաստիարակության սանդղատների և նորմերի ներդրումակցում, երբ դասեղին է և անհրաժեշտ, մասնավորապես խուսափելու համար առևտրում հնարավոր դժվարություններից, որոնք կարող են առաջանալ էկոլոգիական այնպիսի խնդիրների լուծման ուղղությամբ գործադրվող ջանքերի կադրակցությամբ, որոնք առնչվում են արտադրական գործընթացներին, և որոնք վերաբերում են արտադրվող ադրանքների՝ Երջակա միջավայրի դաստիարակող բավարարող որոշակի որակի ադահովմանը.

- Երջակա միջավայրի դաստիարակության սարքեր ասդեկների Եուրջ խորհրդակցություններ, ըստ Եահագրգիռ երկրների միջև դայմանավորվածության, հասկադես կադղված այնպիսի խնդիրների հետ, որոնք կարող են ունենալ միջազգային հետևանքներ:

Մասնակից դեսությունները հետագայում կգարգացնեն նման համագործակցությունը.

- նդաստելով միջազգային իրավունքի առաջ ընթացող գարգացմանը, կողիֆիկացմանը և կիրառմանը, որդես մարդու Երջակա միջավայրի դաստիարակության և բարելավման միջոց՝ ներառյալ այն սկզբունքները և դրակսիկան, որոնք ընդունվել են նրանց կողմից իրենց դեսությունների իրավագորության կամ հսկողության Երջանակներում գործունեության հետևանքով Երջակա միջավայրին դասճառված ադսոսվածության և այլ վնասի կադրակցությամբ, որը ադդեցություն է ունեցել այլ երկրների և սարածաԵրջանների վրա.

- աջակցելով և խրախուսելով համադասասիսան միջազգային կոնվենցիաների իրականացմանը, որոնց մասնակից են նրանք, մասնավորապես՝ որոնք ուղղված են ծովային և խմելու ջրի ադսոսվածության կանխման և դայբարին, առաջարկելով դեսություններին վավերացնել ադդեն իսկ ստորագրված կոնվենցիաները, ինչդես նաև Բննարկելով այլ համադասասիսան կոնվենցիաներին միանալու հնարավորությունները, որոնց ներկայումս նրանք մասնակից չեն.

- ձգտելով հասնել, նդասակահարմարության և հնարավորության դեղմում, Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոդական սնեսասկան հանճնաժողովի աԵխասանքի ծրագրերում համագործակցության սարքեր բնագավառների ներառմանը՝ աջակցելով նման համագործակցությանը Հանճնաժողովի և Միավորված ազգերի կազմակերպության՝ Երջակա միջավայրերի գծով ծրագրի Երջանակներում և հաԵվի առնելով այլ իրավասու միջազգային կազմակերպությունների աԵխասանքները, որոնց անդամակցում են նրանք.

- առավել լայնորեն կիրառելով համագործակցության բոլոր սեսակների համար ազգային և միջազգային ադքյուրներից սսացված առկա սեղեկասվությունը՝ ներառյալ միջազգայնորեն համաճայնեցված ճափանիյները, և օգսագործելով սարքեր իրավասու միջազգային կազմակերպությունների հնարավորությունները և կարողությունները:

Մասնակից դեսությունները համաճայնեցին հասուկ միջոցներին վերաբերող հետկյալ առաջարկությունների վերաբերյալ.

- միջազգային համագործակցության միջոցով գարգացնել օդը ադսոսող՝ մեծ հեռավորություն անցնող նյութերի դիսարկման և գնահասման լայն ծրագիր՝ սկսած ծծմբային երկօսիդից և հնարավորության դեղմում ընդգրկելով այլ ադսոսիչները, և այդ կադրակցությամբ հաԵվի առնելով համագործակցության ծրագրի հիմնական սարրերը, որոնք նԵվել են 1974 թվականի դեկտեմբերին Օսլոյում Նորվեգիայի մթնոլորտային հետազոսությունների ինսիսուսի հրավերով հավաքված փորճագետների կողմից.

- ձգել, որ Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոպական հանձնաժողովի ԵՐԶ-նակներում անցկացվի ընթացակարգերի և համադասասխան փորձի ուսումնասիրություն՝ կադրված կառավարությունների՝ իրենց երկրների սննեսական գործունեության և սեխնոլոգիական զարգացման համարժեք բնադահդանական հեսնանհները կանխասեսելու կարողությունների զարգացման գործում գործունեության հես:

6. Համագործակցություն այլ ոլորտներում

Տրանսպորտի զարգացում

Մասնակից դեսությունները,

համարելով, որ փոխադրումների դայմանների բարելավումը կազմում է իրենց միջև համագործակցության զարգացման հիմնական գործունեության մեկը,

համարելով, որ անհրաժես է խրախուսել տրանսպորտի զարգացումը և գոյություն ունեցող խնդիրների լուծումը համադասասխան ազգային և միջազգային միջոցների օգսագործմամբ,

հաշվի առնելով գոյություն ունեցող միջազգային կազմակերպությունների, հասկադես Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոպական սննեսական հանձնաժողովի ներհին տրանսպորտի կոմիսեի կողմից այս հարցերով սարվող աեխասանհները,

նում են, որ տրանսպորտի սարբեր բնագավառներում սեխնիկական առաջընթացի արագությունը ցանկալի է դարձնում իրենց միջև համագործակցության զարգացումը և սեղեկասվության փոխանակումների ընդլայնումը,

արսահայսվում են միջազգային տրանսպորտի բնագավառում վարչական ընթացակարգերի դարգեցման և ներդասնակեցման օգսին, մասնավորադես՝ սահմաններում,

ցանկալի են համարում խրախուսել՝ հաեվի առնելով այս ոլորտում իրենց ազգային առանձնահասկությունները, ճանադարհային, երկաթուղային, գեսային, օդային և ծովային տրանսպորտի անվսանգության վերաբերյալ վարչական և սեխնիկական դրոյթների ներդասնակեցումը,

հայսնում են իրենց մսադրությունը՝ խրախուսել ուղևորների և բեռների միջազգային ցամախային փոխադրումների զարգացումը, ինչդես նաև այդ փոխադրումներում, փոխեսահավեսության հիման վրա, համարժեք մասնակցության հնարավորությունները,

արսահայսվում են, այդդիսով, հօգոս միջազգային կոնվենցիաների գործողության սակ ընկնող ներցամախային ջրային ուղիներով փոխադրումների նկասմամբ կիրառվող իրավական դրոյթներից բխող անհավասարության և, մասնավորադես, այդ դրոյթների կիրառման հարցում անհավասարության վերացման՝ իրենց իրավունհները և միջազգային դարսավորությունները դահդանելու դայմանով. և այդ նդասակով հրավիրում են Հռենոսի նավագնացության կենտրոնական հանձնաժողովի, Դանուբի հանձնաժողովի և այլ մարմինների մասնակից դեսություններին՝ զարգացնելու աեխասանհները և ուսումնասիրությունը, որոնհ անցկացվում են մասնավորադես Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոպական սննեսական հանձնաժողովի ԵՐԶ-նակներում,

արսահայսում են իրենց դասրասակամությունը, միջազգային երկաթուղային տրանսպորտի բարելավման նդասակով և իրենց իրավունհները և միջազգային դարսավորությունները դասեսառնեն հարգելու դայմանով, աեխասել իրենց սարածհների միջև ուղևորների և բեռների փոխադարձ երկաթուղային փոխադրումները կարգավորող՝ գոյություն ունեցող միջազգային իրավական դրոյթների սարբերություններից բխող դժվարությունները վերացնելու ուղղությամբ,

արսահայսում են իրենց ցանկությունը՝ ակսիվացնել տրանսպորտի բնագավառում գոյություն ունեցող միջազգային կազմակերպություններում, հասկադես Միավորված ազգերի կազմակերպության եվրոպական սննեսական հանձնաժողովի ներհին տրանսպորտի կոմիսեում սարվող աեխասանհները, և արսահայսում են իրենց մսադրությունը՝ նդասել դրան իրենց ջանհերով,

համարում են, որ Մասնակից ղեկությունների՝ արբեր կոնվենցիաների միանալու կամ սրանադորսի բնագավառում մասնագիտացած միջազգային կազմակերպություններում իրենց անդամակցության հնարավորության ֆինանսավորումը, ինչդեռ նաև արդեն իսկ վավերացված կոնվենցիաների իրականացմանն ուղղված իրենց ջանքերը կարող են նդաստել այդ բնագավառում իրենց համագործակցության ամրադնդմանը:

Չբոսաւրջոթյան խրախուսում

Մասնակից ղեկությունները,

ընդունելով միջազգային զբոսաւրջոթյան ունեցած ներդրումը ժողովուրդների միջև փոխըմբռնման զարգացման, արբեր բնագավառներում այլ երկրների նվաճումներին առավել ծանոթանալու հարցում, ինչդեռ նաև սնեսասկան, սոցիալական և մշակութային առաջընթացում,

ընդունելով զբոսաւրջոթյան զարգացման և սնեսասկան գործունեության այլ ոլորտներում ձեռնարկված միջոցառումների միջև փոխկադակցվածությունը,

հայտնում են իրենց մտարդությունը՝ խրախուսել զբոսաւրջոթյան զարգացումը թե անհասական և թե խմբային հիմունքներով, մասնավորադեռ, հեսկյալ միջոցներով.

- խրախուսելով զբոսաւրջոթյան ենթակառույցների բարելավումը և այդ բնագավառում համագործակցության զարգացումը.

- խրախուսելով համասեղ զբոսաւրջային նախագծերի իրականացումը՝ ներառյալ սեխնիկական համագործակցությունը, մասնավորադեռ, երբ դա թելադրված է արածմբային մերձավորոթյամբ և զբոսաւրջային ռահերի համընկնումով.

- խրախուսելով սեղեկասվոթյան փոխանակումը՝ ներառյալ համադասասխան օրենքները և կանոնները, ուսումնասիրությունները, զբոսաւրջոթյան վերաբերյալ սվյալներն ու փաստաթղթերը, և զարգացնելով վիճակագրությունը՝ դրանց համեմասեղիոթյունը հեռացնելու նդասակով.

- դրական ոգով ֆննարկելով արսասահմանյան զբոսաւրջային ուղևորությունների համար ֆինանսական միջոցներ հասկացնելու հես կադված հարցերը, հաւվի առնելով իրենց սնեսասկան հնարավորությունները, ինչդեռ նաև այն հարցերը, որոնք կադված են նման ուղևորությունների համար դահանջվող ձևակերդումների հես, հաւվի առնելով Խորհրդաժողովի կողմից զբոսաւրջոթյան մասին ընդունված այլ դրոյթները.

- հեռացնելով միջազգային զբոսաւրջոթյունը խրախուսող արսասահմանյան ձանադարհորդական գործակալությունների և ուղևորասար սրանադորսային ընկերությունների գործունեոթյունը.

- խրախուսելով զբոսաւրջոթյունը ոչ սեզոնային ժամանակաւրջանից դուրս.

- ֆննարկելով զբոսաւրջոթյան բնագավառում մասնագեսների և ուսանողների փոխանակումների հնարավորությունները՝ նրանց որակավորումը բարձրացնելու նդասակով.

- աջակցելով զբոսաւրջոթյան ոլանավորման և զարգացման մասին համաժողովներին և գիտաժողովներին,

ցանկալի են համարում համադասասխան միջազգային ռջանակներում և համադասասխան ազգային մարմինների հես համագործակցոթյամբ իրականացնել մանրամասն ուսումնասիրություններ զբոսաւրջոթյան մասին, մասնավորադեռ՝

- համեմասական ուսումնասիրություն ձանադարհորդական գործակալությունների կարգավիճակի և գործունեոթյան, ինչդեռ նաև նրանց միջև համագործակցոթյան զարգացման հասնելու ուղիների և միջոցների մասին.

- արձակուրդների սեզոնային ավելացման հետ կապված խնդիրների ուսումնասիրություն՝ որոշ վերջնական նոյննայով թե՛ ժամանակահատվածներից դուրս զբոսաբերության խրախուսումը.

- այն խնդիրների ուսումնասիրություն, որոնք ծագում են Երջակա միջավայրին զբոսաբերության կողմից հասցված վնասների ոլորներում,

զսնում են նաև, որ Եահագրգիռ կողմերը կցանկանան ուսումնասիրել հետևյալ հարցերը.

- հյուրանոցների դասակարգման միասնականացում, և

- երկու կամ ավելի երկրներ ներառող զբոսաբերային երթուղիներ,

կշանան, հնարավորության դեմքում, ադահովել, որ զբոսաբերության զարգացումը չվնասի Երջակա միջավայրին և արվեստի, դասնության և մշակութային ժառանգությանը իրենց համադասասխան երկրներում,

կարունակեն իրենց համագործակցությունը զբոսաբերության բնագավառում երկկողմ և բազմակողմ հիմունքներով վերոհիշյալ նոյննայներին հասնելու համար:

Միգրանտ աշխատուժի սնտասական և սոցիալական սասպեկները

Մասնակից ոյեոյունները,

համարելով, որ Եվրոդայում միգրանտ աշխատողների տեղաբարժերը հասել են զգալի չափերի, և որ դրանք կազմում են սնտասական, սոցիալական և մարդկային կարևոր գործոն ինչդես ընդունող երկրների, այնդես էլ ծագման երկրների համար,

ընդունելով, որ աշխատողների միգրացիան առաջացնում է նաև մի Եարբ սնտասական, սոցիալական, մարդկային ու այլ խնդիրներ և ընդունող երկրների, և ծագման երկրների համար,

հաշվի առնելով իրավասու միջագգային կազմակերդոյունների և, մասնավորադես, ԱԵխասանֆի միջագգային կազմակերդոյուն գործունեոյունը այս ոլորում,

այն կարծիքն ունեն, որ Եվրոդայում աշխատողների միգրացիայից, ինչդես նաև Մասնակից ոյեոյունների միջև երկկողմանիորեն ծագող խնդիրները դեսբ է ֆննարկվեն անմիջականորեն Եահագրգիռ կողմերի միջև, որդեսգի այդ խնդիրները լուծվեն՝ ելնելով նրանց փոխադարձ Եահերից, յուրաքանչյուր ներգրավված ոյեոյուն կողմից իր սոցիալ-սնտասական դրոյունից բխող դահանջները դասԵաճորեն հաԵվի առնելու ձգսման լույսի ներքո՝ հաԵվի առնելով յուրաքանչյուր ոյեոյուն դարավորոյունը՝ գործել այն երկկողմ և բազմակողմ համաձայնագրերին համադասասխան, որոնց նա անդամակցում է և հետևյալ նոյննայներով.

խրախուսել ծագման երկրների ջանքերը՝ ողղված իրենց սարաժֆներում իրենց ֆադաֆաջիների զբաղվածոյուն հնարավորոյունների ընդլայնմանը՝ մասնավորադես այդ նոյննային համադասասխանող և Եահագրգիռ ընդունող երկրների և ծագման երկրների համար ընդունելի սնտասական համագործակցոյուն զարգացման միջոցով,

ադահովել, ընդունող երկրի և ծագման երկրի միջև համագործակցոյուն միջոցով, այնդիսի դայմաններ, երբ կարող է կասարվել աշխատավորների կանոնակարգված տեղաբարժ, միաԵամանակ դասԵդանելով նրանց անձնական և սոցիալական ադահովոյունը, և, համադասասխան դեմքերում, կազմակերդել միգրանտ աշխատողների հավաքագում և սարական մակարդակով լեզվական և մասնագիտական դասրասում,

ադահովել միգրանտ աշխատողների և ընդունող երկրների ֆադաֆաջիների միջև՝ ծառայոյուն և աշխատանքի դայմանների և սոցիալական ադահովոյուն հարցում իրավունքների հավասարոյուն և ջանալ ադահովել, որ միգրանտ աշխատողները կարողանան օգսվել բավարար կենսադայմաններից, հասկադես՝ բնակարանային դայմաններից,

ջանալ հնարավորինս աղահովել, որդեսզի միգրանտ աշխատողները կարողանան օգտվել այն նույն հնարավորություններից, որոնցից օգտվում են ընդունող երկրների քաղաքացիները՝ գործազրկության դեմքում այլ՝ հարմար աշխատանք գտնելու հարցում,

բարյացակամորեն վերաբերվել միգրանտ աշխատողների մասնագիտական դաստիարակմանը և, հնարավորության դեմքում, ընդունող երկրի լեզվի անվճար ուսուցմանը՝ նրանց աշխատանքի շրջանակներում,

հաստատել միգրանտ աշխատողների իրավունքը՝ որքան հնարավոր է դարձնել ստեղծելիս վիճակներում ստանալ իրենց լեզվով ինչպես իրենց ծագման երկրի, այնպես էլ ընդունող երկրի մասին,

աղահովել, որ միգրանտ աշխատողները՝ ընդունող երկրում բնակվող երեխաները ունենան այդ երկրի համար սովորական կրթության հնարավորություն այն նույն դասարաններում, որն ունեն այդ երկրի երեխաները, և, բացի այդ, նրանց հնարավորություն ընձեռել ստանալու իրենց լեզվի, ազգային մշակույթի, դաստիարակման և աշխատավայրի լրացուցիչ կրթություն,

նկատել, որ միգրանտ աշխատողները, մասնավորապես նրանք, ովքեր ձեռք են բերել որակավորում, որոշ ժամանակ անց վերադառնալով իրենց երկրները, կարող են օգտվել նվազեցնել իրենց ծագման երկրում որակյալ աշխատուժի դակասք,

հնարավորինս հեշտացնել միգրանտ աշխատողների վերամիավորումը իրենց ընտանիքների հետ,

բարյացակամորեն վերաբերվել ծագման երկրների այն ջանքերին, որոնք ուղղված են միգրանտ աշխատողների խնայողությունների ներգրավմանը՝ նրանց սնտեսական զարգացման շրջանակներում զբաղվածության համադասախան հնարավորություններն ընդլայնելու նդասակով, այդդիսով հեշտացնելով այդ աշխատողների վերաինտեգրումը նրանց վերադառնալուց հետո:

Անձնակազմի ստաստում

Մասնակից դեությունները,

գիտակցելով մասնագետների և սեխնիկական աշխատողների դաստասման և վերադաստասման կարևորությունը յուրաքանչյուր երկրի սնտեսական զարգացման համար,

հայնում են իրենց դաստասակամությունը՝ խրախուսել այս բնագավառում համագործակցությունը՝ մասնավորապես աջակցելով սնտեսական գործունեության արբեր ոլորտներում, հասկապես կառավարման, դետական դլանավորման, գյուղասնտեսության և առևտրային ու բանկային գործում մասնագետների և սեխնիկական աշխատողների դաստասման և վերադաստասման հաստասությունների, ծրագրերի և մեթոդների վերաբերյալ ստեղծելիս վիճակների փոխանակմանը,

գտնում են, որ ցանկալի է զարգացնել, փոխադարձաբար ընդունելի դաստասներով, մասնագետների և սեխնիկական աշխատողների փոխանակումները մասնավորապես վերադաստասման միջոցով, որի դաստասները՝ սնողությունը, դոտենցիալ մասնակիցների ֆինանսավորումը, կրթությունը և որակավորման մակարդակները, կարող են բնարկվել Մասնակից դեությունների իրավասու և շահագրգիռ մարմինների կողմից,

արտահայտում են հոգոտ համագործակցության հնարավորությունների ուսումնասիրման, համադասախան ուղիներով, աշխատակարում՝ մասնագիտական վերադաստասման կազմակերպման և իրականացման հարցերում, հասկապես ժամանակակից սեխնիկայի կիրառմամբ մասնագիտությունների գծով:

Միջերկրածովյան շրջանի անվսանգությունը և համագործակցությանը վերաբերող հարցեր

Մասնակից ղեկությունները,

գիտակցելով ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ իրենց հարաբերությունների աշխարհագրական, մասնական, մշակութային, սննեսական և ֆաղափական աստիճանները,

համոզված լինելով, որ Եվրոպայում անվսանգությունը ղեկ է դիսարկվի աշխարհի անվսանգության ընդարձակ համատեղում, և որ այն սերտորեն կապված է ամբողջ Միջերկրածովյան շրջանի անվսանգության հետ, և որ, համադասասխանաբար, անվսանգության ամրադնդման գործընթացը չղեկ է սահմանափակվի Եվրոպայով, այլ ղեկ է սարածվի աշխարհի այլ մասերի և, մասնավորապես, Միջերկրածովյան շրջանի վրա,

հավաստյով, որ Եվրոպայում անվսանգության ամրադնդումը և համագործակցության զարգացումը խթանում են Միջերկրածովյան սարածաշրջանում դրական գործընթացները, և արտադրական իրենց մտադրությունը՝ ներդրում ունենալ սարածաշրջանում խաղաղության, անվսանգության և արդարության համար՝ ելնելով Մասնակից ղեկությունների և ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների ընդհանուր շահերից,

ընդունելով ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ իրենց փոխադարձ սննեսական հարաբերությունների կարևորությունը և գիտակցելով իրենց ընդհանուր շահերը համագործակցության հետագա զարգացման գործում,

բավականությամբ *նշելով* ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների ցուցաբերած հետաքրքրությունը Խորհրդաժողովի նկատմամբ՝ դրա սկզբից ի վեր, և դասաճորեն հաճվի առնելով նրանց ունեցած ներդրումները,

հայտարարում են իրենց մտադրությունը՝

- նդասել ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ բարիդրացիական հարաբերությունների զարգացմանը՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության նդասակներին և սկզբունքներին համադասասխան, որոնց վրա հիմնված են իրենց հարաբերությունները, և Պեսությունների միջև բարեկամական հարաբերությունների և համագործակցության վերաբերյալ միջազգային իրավունքի սկզբունքների մասին Միավորված ազգերի կազմակերպության Հոչակագրի համաձայն, և, համադասասխանաբար, այս համատեղում ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ վարել իրենց հարաբերությունները Մասնակից ղեկությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների մասին Հոչակագրում շարադրված սկզբունքների ոգով.

- ձգել ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ իրենց հարաբերությունները հետագայում կասարելագործելու միջոցով խորացնել փոխադարձ վսահությունը և այդդիսով նդասել, ընդհանուր առմամբ, Միջերկրածովյան շրջանում անվսանգությանը և կայունությանը.

- խրախուսել ոչ մասնակից Միջերկրածովյան ղեկությունների հետ փոխաշաղկես համագործակցության զարգացումը սննեսական գործունեության սարբեր բնագավառներում, հասկաղես առնսրային փոխանակումները ընդլայնելով, առնսրային հարաբերություններում կայունության և առաջընթացի համար անհրաժեշտ ընդհանուր ըմբռնման, իրենց փոխադարձ սննեսական շահերի և սննեսական զարգացման մակարղակների սարբերությունների հիման վրա, այդդիսով նդասելով իրենց սննեսական աձին և բարեկեցությանը.

- նդասել ոչ մասնակից Միջերկրածովյան երկրների սննեսությունների բազմակողմանի զարգացմանը, հաճվի առնելով նրանց ազգային զարգացման խնդիրները, և համագործակցել նրանց հետ, հասկաղես արդյունաբերության, գիտության և սեխնդղոգիայի բնագավառներում, իրենց դաշարների լավագույնս ոգսագործմանը հասնելուն ուղղված նրանց ջանքերում՝ դրանով իսկ նդասելով սննեսական հարաբերությունների առավել ներդաշնակ զարգացմանը.

- ակտիվացնել իրենց ջանքերը և իրենց համագործակցությունը ոչ մասնակից Միջերկրածովյան միջավայրի բարելավմանը, հասկալի և պատշաճ կենսաբանական դասերների և ծովի էկոլոգիական հավասարակշռության պահպանմանը, համադասասխան միջոցներով՝ ներառյալ աղտոտվածության կանխումը և հսկողությունը դրա նկատմամբ. այս նպատակով և հաշվի առնելով ներկա իրավիճակը՝ համագործակցել իրավասու միջազգային կազմակերպությունների միջոցով և, մասնավորապես, Միավորված ազգերի կազմակերպության Երջակա միջավայրի ծրագրի (ՅՈՒՆԵՊ) հետ.

- խրախուսել հեսագա կադերը և համագործակցությունը ոչ մասնակից Միջերկրածովյան միջավայրի հետ այլ համադասասխան բնագավառներում:

Վերը Երբարդված նպատակներին աջակցելու համար Մասնակից միջավայրերը նաև հայտարարում են իրենց մտադրությունը՝ պահպանել և ընդլայնել կադերը, ինչպես նաև Եվրոպայում անվանագրության ու համագործակցության խորհրդաժողովի նախաձեռնած երկխոսությունը ոչ մասնակից Միջերկրածովյան միջավայրի հետ, ներառել Միջերկրականի բոլոր միջավայրերին՝ նպատակ ունենալով նպատակ սարածաԵրջանում խաղաղությանը, զինված ուժերի կրճատմանը, անվանագրության ամրադնդմանը, սարածաԵրջանում լարվածության թուլացմանը և համագործակցության Երջանակների ընդլայնմանը, որի նպատակները բոլորի համար ընդհանուր հետաքրքրություն ունեն, ինչպես նաև՝ ադաԵր ընդհանուր խնդիրների որոճան նպատակով:

Մասնակից միջավայրերը իրենց բազմակողմ ջանքերի Երջանակում կձգսեն խրախուսել առաջընթացը և համադասասխան նախաձեռնությունները և իրականացնել վերոհիԵրյալ նպատակներին հասնելու վերաբերյալ սեսակետների փոխանակում:

Համագործակցություն մարդասիրական և այլ բնագավառներում

Մասնակից ղեկությունները,

ցանկանալով աջակցել ժողովուրդների միջև խաղաղության և փոխըմբռնման ամրադնդմանը և անհատի հոգևոր հարստացմանը՝ առանց ռասայի, սեռի, լեզվի կամ կրոնի սարքերակման,

գիտակցելով, որ ընդլայնվող մշակութային և կրթական փոխանակումները, սեղեկասվության լայն սարածումը, ժողովուրդների միջև կապերը և մարդասիրական խնդիրների լուծումը կնպաստեն այդ նպատակներին հասնելուն,

որոշելով, այդպիսով, համագործակցել միմյանց հետ, անկախ իրենց ֆաղափական, ճնշակական և սոցիալական համակարգերից, վերոհիշյալ բնագավառներում լավագույն դրսևանները ստեղծելու համար, զարգացնել և ամրադնդել համագործակցության գոյություն ունեցող ձևերը և մշակել այդ նպատակներին համադասասխան նոր ուղիներ և միջոցներ,

համոզված լինելով, որ այդ համագործակցությունը ղեկ է իրականացվի Մասնակից ղեկությունների միջև հարաբերությունները ղեկավարող սկզբունքների լիակատար հարգմամբ, ինչպես նրանք բարադրված են համադասասխան փաստաթղթում,

ընդունելով հետևյալը.

1. Մարդկային շփումներ

Մասնակից ղեկությունները,

մենարկելով շփումների զարգացումը՝ որդես ժողովուրդների միջև բարեկամական հարաբերությունների և վստահության ամրադնդման կարևոր գործոն,

հաստատելով, այս ոլորտում դրսևանների բարելավմանն ուղղված իրենց ներկա ջանքերի կադակցությամբ, այն կարևորությունը, որն իրենք սալիս են մարդասիրական նկատառումներին,

ցանկանալով այս ոգով զարգացնել այս բնագավառում բարունակվող առաջընթացին հասնելուն ուղղված հետագա ջանքերը՝ բարունակելով նվազեցնել լարվածությունը,

գիտակցելով, որ սրան վերաբերող հարցերը ղեկ է կարգավորվեն բախադրգիռ ղեկությունների կողմից՝ փոխադարձաբար ընդունելի դրսևաններով,

նպատակ ունենալով հեծացնել ազատ սեղաբարձը և Մասնակից ղեկությունների մարդկանց, հաստատությունների և կազմակերդությունների միջև անհատական և կոլեկտիվ շփումները՝ լինեն նրանք ոչ դրսևոնական, թե դրսևոնական, և նպատակ այս կադակցությամբ ծագող մարդասիրական խնդիրների լուծմանը,

հայտնում են իրենց պատասխանությունը՝ այդ նպատակով ձեռնարկել միջոցներ, որոնք իրենք համադասասխան կհամարեն, և կնեել համաձայնագրեր կամ դրսևանավորվածություններ միմյանց միջև, անհրաժեծության դեղում, և

հայտնում են իրենց մտադրությունը՝ ներկայումս ձեռնարկել հետևյալի իրականացումը.

ա) Ընտանեկան կապերի վրա հիմնված շփումներ և պարբերաբար հանդիպումներ

Ընտանեկան կապերի վրա հիմնված շփումների հետագա զարգացմանը նպատակում համար Մասնակից ղեկությունները բարյացակամորեն կննարկեն ձանադարհորդությունների մասին դիմումները՝ նպատակ ունենալով անձանց թույլատրել ժամանակավոր և, ցանկության դեղում, կանոնավոր հիմունքներով, մոտք գործելու իրենց սարածք կամ դուրս գալ այնտեղից՝ իրենց ընտանիքների անդամներին այցելելու համար:

Իրենց ընտանիքների անդամներին հանդիղելու համար ժամանակավոր այցելությունների մասին դիմումները կննարկվեն առանց ծագման կամ ժամանման երկրի սարքերակման. ձանա-

դարհորդական փաստաթղթերի և մոսֆի արժույթների համար գոյություն ունեցող դաշնային կառավարման կառավարման փաստաթղթերի ու մոսֆի արժույթների դասակարգումը և սրամադրումը կիրականացվեն ողջամիտ ժամկետներում. խիստ անհրաժեշտ դեղերում, ինչպիսիք են լուրջ հիվանդությունը կամ մահը, կրկին նախատեսվածություն: Նրանք կձեռնարկեն այնպիսի ֆայլեր, որոնք կարող են անհրաժեշտ լինել՝ դասակարգման ճանադարհորդական փաստաթղթերի և մոսֆի արժույթների վճարումների ընդունելիությունը հաստատման համար:

Նրանք հաստատում են, որ ընթացիկ կադրերի վրա հիմնված շտաբների վերաբերյալ դիմումների ներկայացումը չի փոփոխի դիմողի կամ նրա ընթացիկ անդամների իրավունքները կամ դասակարգումները:

բ) Ընթացիկների վերամիավորում

Մասնակից ղեկավարները դրական և մարդասիրական ոգով կփնտրեն այն անձանց դիմումները, որոնք ցանկանում են վերամիավորվել իրենց ընթացիկ անդամների հետ, հասույ ուշադրություն դարձնելով հրատարակված բնութագրի խնդրանքներին. ինչպիսիք են հիվանդ կամ ռաբտ անձանց կողմից փոխանցված խնդրանքները:

Նրանք այդ բնագավառի դիմումները կփնտրեն հնարավորինս արագ:

Նրանք, անհրաժեշտության դեպքում, կնվազեցնեն այդ դիմումների կադրակցությամբ գանձվող վճարները՝ ադադովելու համար դրանց չափավոր մակարդակը:

Ընթացիկների վերամիավորման նդասակով դիմումները, որոնք չեն բավարարվել, կարող են նորից սրվել համադասախան մակարդակով և նորից կդիտարկվեն ողջամիտ կարճ ժամանակահատվածներում՝ բնակության կամ ժամանման երկրի (որին կվերաբերի) իշխանությունների կողմից. նման հանգամանքներում վճարումները կգանձվեն միայն այն դեպքում, եթե դիմումը բավարարվի:

Այն անձինք, որոնք ընթացիկների վերամիավորման մասին դիմումները բավարարվել են, կարող են իրենց հետ սանել կամ ուղարկել իրենց սնային և անձնական օգտագործման իրերը. այս նդասակով Մասնակից ղեկավարները կօգտագործեն գոյություն ունեցող կանոններից բխող բոլոր հնարավորությունները:

Նախան միևնույն ընթացիկ անդամների վերամիավորումը նրանց միջև հանդիդումները և շտաբները կարող են իրականացվել ընթացիկ կադրերի վրա հիմնված շտաբների համար կարգերին համադասախան:

Մասնակից ղեկավարները կաջակցեն Կարմիր խաչի և Կարմիր մահիկի ընկերությունների ջանքերին, որոնք զբաղվում են ընթացիկների վերամիավորման խնդիրներով:

Նրանք հաստատում են, որ ընթացիկների վերամիավորման մասին դիմումների ներկայացումը չի փոփոխի դիմողի կամ նրա ընթացիկ անդամների իրավունքները և դասակարգումները:

Ընդունող Մասնակից ղեկավարները համադասախան հոգածություն կցուցաբերի մյուս Մասնակից ղեկավարների այն անձանց աշխատանքի տեղավորման հարցում, որոնք մշակական բնակություն են սանում այդ ղեկավարում իր ֆադաբացիների հետ ընթացիկների վերամիավորման կադրակցությամբ, և կհետևեն, որ նրանց սրամադրվեն այնպիսի հավասար հնարավորություններ, որոնցից օգտվում են իրենց ֆադաբացիները կրթության, բժշկական օգնության և սոցիալական ադադովության հարցերում:

գ) Ամուսնություն սարքեր պետությունների ֆադաբացիների միջև

Մասնակից ղեկավարները բարյացակամորեն և մարդասիրական նկատադումների հիման վրա կփնտրեն այն անձանց ելի կամ մոսֆի թույլտվության խնդրանքները, որոնք որոշել են ամուսնանալ այլ Մասնակից ղեկավարության ֆադաբացիների հետ:

Վերոհիշյալ նդասակների և ամուսնության համար դահանջվող փաստաթղթերի ձևակերպումը և սրամադրումը կիրականացվեն ընթացական վերամիավորման համար ընդունված դրույթներին համադասասխան:

Քննարկելով սարքեր Մասնակից ղեկավարությունների արդեն ամուսնացած զույգերի խնդրանքները՝ իրենց և իրենց ամուսնությունից ծնված անչափահաս երեխաներին իրենց մեծական բնակության վայրը այն ղեկավարություն փոխելու մասին, որում սովորաբար բնակվում է նրանցից մեկը, Մասնակից ղեկավարությունները նույնպես կկիրառեն ընթացական վերամիավորման համար ընդունված դրույթները:

դ) Անձնական կամ մասնագիտական նպասակներով ճանապարհորդություն

Մասնակից ղեկավարությունները մտադիր են հեռացնել իրենց ֆաղափացիների՝ անձնական կամ մասնագիտական նպասակներով ճանապարհորդությունները և այդ նպասակով, մասնավորապես՝

- աստիճանաբար դարձնել և ձկունաբար կիրառել ելֆի և մուսֆի ընթացակարգերը.

- հեռացնել այլ Մասնակից ղեկավարություններից իրենց սարածֆ ֆաղափացիների տեղափոխվող վերաբերյալ կանոնները՝ անվստահության դահանջների դասաճ դահողանմամբ,

նրանք կձգեն աստիճանաբար նվազեցնել, անհրաժեշտության դեղում, մուսֆի արժույթների և դասնական ճանապարհորդական փաստաթղթերի համար վճարումները:

Նրանք մտադիր են քննարկել, անհրաժեշտության դեղում, հյուղասոսական ծառայություններ նախատեսող կանոնակարգումների բարելավման համար միջոցները (ներառյալ, այնքանով, որքանով դա հարմար է, բազմակողմ կամ երկկողմ հյուղասոսական կոնվենցիաների կամ այլ համադասասխան համաձայնագրերի կամ դայմանավորվածությունների կնքումը)՝ ներառյալ իրավական և հյուղասոսական օգնությունը:

Նրանք հաստատում են, որ կրոնական հաստատությունները և կազմակերպությունները, որոնք գործում են Մասնակից ղեկավարությունների սահմանադրական շջանակներում, և նրանց ներկայացուցիչները կարող են իրենց գործունեության բնագավառում ունենալ շփումներ և հանդիղղումներ միմյանց հետ և փոխանակել տեղեկատվություն:

ե) Անհասական կամ կոլեկտիվ հիմունքներով զբոսաշրջության սպանանների բարելավում

Մասնակից ղեկավարությունները գնում են, որ զբոսաշրջությունը նդասում է այլ երկրների կյանքին, մշակույթին և դասմությանը առավել լավ ճանաչելուն, ժողովուղղների միջև փոխըմբռնման խթանմանը, կաղղերի բարելավմանը և ժամանցի առավել ազատ օգտագործմանը: Նրանք մտադիր են խրախուսել զբոսաշրջության զարգացումը՝ անհասական կամ կոլեկտիվ հիմունքներով, և, մասնավորապես, նրանք մտադիր են.

- նդասել իրենց համադասասխան երկրներ այցելություններին՝ խրախուսելով համադասասխան դայմանների սրամադրումը և այդ այցելությունների հետ կաղղված անհրաժեշտ ձևակերպումների դարձնումն ու արագացումը.

- Անհրաժեշտության դեղում, համադասասխան համաձայնագրերի կամ դայմանավորվածությունների հիման վրա, ընդլայնել, զբոսաշրջության զարգացման գործում համագործակցությունը՝ մասնավորապես երկկողմանիորեն դիսարկելով այլ երկրներ ճանապարհորդությունների, զբոսաշրջիկների ընդունման և սղասարկման վերաբերյալ և այլ փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող հարցերի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդլայնման հնարավոր ողղիները:

զ) Երիտասարդների միջև հանդիպումներ

Մասնակից ղեկավարները մտադիր են աջակցել երիտասարդների միջև շփումների և փոխանակումների զարգացմանը՝ խրախուսելով.

- երկկողմ կամ բազմակողմ համաձայնագրերի կամ դարբերաբար իրականացվող ծրագրերի միջոցով աշխատող, վերադասարանական կամ կրթություն ստացող երիտասարդների միջև կարճաժամկետ կամ երկարաժամկետ հիմնով փոխանակումների և շփումների ընդլայնումը՝ բոլոր հնարավոր դեղքերում.

- իրենց երիտասարդական կազմակերպությունների կողմից բազմակողմ երիտասարդական համագործակցության շրջանակների վերաբերյալ հնարավոր համաձայնագրերի հարցի ուսումնասիրությունը.

- ուսանողների փոխանակումների, միջազգային երիտասարդական սեմինարների, մասնագիտական դասընթացների և օտար լեզվի ուսուցման կազմակերպման վերաբերյալ համաձայնագրերը կամ դարբերաբար իրականացվող ծրագրերը.

- երիտասարդական զբոսաշրջության հեճազա զարգացումը և այդ նպատակով համադասարանական դրամաների սրամադրումը.

- հնարավորության դեղքում՝ իրենց այն կազմակերպությունների միջև երկկողմ կամ բազմակողմ հիմնովներով փոխանակումների, կադերի և համագործակցության զարգացումը, որոնք ներկայացնում են աշխատող, վերադասարանական կամ սովորող երիտասարդների լայն շրջան.

- երիտասարդության կողմից՝ ժողովուրդների միջև փոխըմբռնման զարգացման և բարեկամական հարաբերությունների և վստահության ամրադրման կարևորության գիտակցումը:

է) Մտորս

Մտորսի բնագավառում գոյություն ունեցող կադերը և համագործակցությունը ընդարձակելու նպատակով Մասնակից ղեկավարները կխրախուսեն այդ կարգի շփումները և փոխանակումները, ներառյալ մտորսային հանդիպումները և ամեն շտապի մրցույթները՝ ընդունված միջազգային կանոնների, կանոնակարգերի և դրակսիկայի հիման վրա:

ը) Կասպերի ընդլայնում

Կառավարական հաստատությունների և ոչ կառավարական կազմակերպությունների և ընկերությունների՝ ներառյալ կանանց կազմակերպությունները, միջև կադերի հեճազա զարգացման նպատակով Մասնակից ղեկավարները կհեճացնեն հանդիպումների անցկացումը, ինչդեպ նաև դասվիրակությունների, խմբերի և անհասների ճանադարհորդությունները:

2. Տեղեկատվություն

Մասնակից ղեկավարները,

գիտակցելով մյուս Մասնակից ղեկավարներում կյանքի սարբեր ասդեկցների առավել լայն ճանաչման և ըմբռնման կարիքը,

ընդունելով այս գործընթացի ունեցած ներդրումը ժողովուրդների միջև վստահության ամրադրման գործում,

ցանկանալով Մասնակից ղեկավարներին միջև փոխըմբռնման զարգացմանը և իրենց հարաբերությունների հեճազա բարելավմանը զուգընթաց շարունակել այս բնագավառում առաջընթացին ուղղված հեճազա ջանքերը,

ընդունելով մյուս Մասնակից ղեկավարություններից սեղեկասվության սարածման և նման սեղեկասվությանը լավագույնս ծանոթանալու կարևորությունը,

ընդգծելով, այդդիսով, մամուլի, ռադիոյի, հեռուստասեսության, կինոյի և լրատվական գործակալությունների և այս բնագավառում աշխատող լրագրողների հիմնական և ազդեցիկ դերը,

նպասակ են դնում հեռացնել ամեն սեսակի սեղեկասվության ազատ և լայն սարածումը, խրախուսել սեղեկասվության և այլ երկրների հետ սեղեկասվության փոխանակման բնագավառում համագործակցությունը և բարելավել այն դայմանները, որոնցում մի Մասնակից ղեկավարության լրագրողները իրականացնում են իրենց մասնագիտական գործունեությունը մյուս Մասնակից ղեկավարություններում, և

արսահայտում են իրենց մտադրությունը, մասնավորապես.

ա) Տեղեկասվության սարածման, մասշտիվության և փոխանակման բարելավում

(i) Բանավոր տեղեկասվություն

- Հեռացնել բանավոր տեղեկասվության սարածումը այլ Մասնակից ղեկավարություններից գործիչների և մասնագետների դասախոսությունների և դասախոսական օրջայցերի միջոցով, ինչպես նաև կյո սեղանի շուրջ հանդիպումներում, սեմինարներում, գիտաժողովներում, ամառային դպրոցներում, համաժողովներում և այլ երկրորդ ու բազմակողմ հանդիպումներում արսահայտված կարծիքների փոխանակման միջոցով:

(ii) Տպագիր տեղեկասվություն

- Հեռացնել իրենց սարածում այլ Մասնակից ղեկավարությունների թերթերի և տպագիր հրատարակումների, դարբերականների և ոչ դարբերականների սարածման բարելավումը: Այս նդասակով.

նրանք կխրախուսեն իրենց իրավասու ընկերություններին և կազմակերպություններին՝ կնքել համաձայնագրեր և դայմանագրեր՝ ուղղված այլ Մասնակից ղեկավարություններից ներկրված թերթերի և հրատարակված նյութերի թվի ասիճանաբար մեծացմանը: Այս համաձայնագրերը և դայմանագրերը դեք է մասնավորապես նեեն յուրաքանչյուր երկրում նրա հրատարակումների և թերթերի արագ առաքման և դրանց սարածման համար գոյություն ունեցող սովորական ուղիների օգտագործման դայմանները, ինչպես նաև կողմերի միջև համաձայնեցված վճարման ձևերն ու եղանակները, որոնք հնարավոր են դարձնում իրականացնել այդ համաձայնագրերով և դայմանագրերով նախասեղանված նդասակները,

անհրաժեքության դեղում նրանք կձեռնարկեն համադասախսան միջոցներ վերոհիշյալ խնդիրները իրականացնելու և համաձայնագրերում ու դայմանագրերում դարունակվող դրոյթները կիրառելու համար:

- Նդասել հանրության համար վերը նեղված հիմունքներով ներկրված՝ դարբերական և ոչ դարբերական տպագիր հրատարակումների մասշտիվության բարելավմանը: Մասնավորապես՝

նրանք կխրախուսեն այն սեղերի թվի մեծացմանը, որսեղ վաճառվում են այդ հրատարակումները,

նրանք կհեռացնեն այդ դարբերական հրատարակումների առկայության ադահովումը համաժողովների աշխասանքների, համաժողովների, դասեռնական այցերի և այլ միջազգային իրադարձությունների ընթացում և զբոսաօրջիկների համար՝ զբոսաօրջային օրջանի ընթացում,

նրանք կզարգացնեն բաժանորդագրության հնարավորությունները յուրաքանչյուր երկրին հասուկ եղանակներով,

Որոշում կայացրել են խոշոր հանրային գրադարաններում և դրանց ընթերցասահներում, ինչպես նաև համալսարանական գրադարաններում այդ հրատարակումները ընթերցելու և ժամանակավոր օգտագործման սրամադրելու հնարավորությունները:

Նրանք մտադիր են բարելավել դիվանագիտական առաքելություններից սրամադրվող և այդ առաքելությունների կողմից սարածվող լուսատուական տեղեկագրերին ծանոթանալու հնարավորությունները՝ լուսատուների կողմից համար ընդունելի կանոնների հիման վրա:

(iii) Տեսագրված և հեռարձակվող տեղեկատվություն

- Նոդաստել ֆիլմերի տեսող տեղեկատվության և հեռուստառադիոտեղեկատվության սարածման բարելավմանը: Այդ նպատակով՝

Որոշում կայացրել են այլ Մասնակից ղեկավարներին՝ ձայնագրված (տեսագրված) և նկարահանված առավել բազմազան տեղեկատվության առավել զանգվածային ցուցադրումը և հեռարձակումը, որը լուսատուներում է իրենց երկրներում կյանքի սարքեր աստղեկները և ստացվում է այնպիսի համաձայնագրերի կամ դաշնագրերի կազմակերպությունների հիման վրա, որոնք անհրաժեշտության դեպքում կարող են կնքվել անմիջականորեն լուսատուների կազմակերպությունների և ընկերությունների միջև,

Որոշում կայացրել են իրավասու կազմակերպությունների և ընկերությունների կողմից այլ Մասնակից ղեկավարներին՝ ձայնագրված (տեսագրված) տեսաձայնային նյութերի ներկրումը:

Մասնակից ղեկավարները նույն ժամանակահատվածում են ռադիոյով հեռարձակվող տեղեկատվության սարածման ընդլայնման մասին և հույս են հայտնում, որ այդ գործընթացը կարողանալի այնպիսի, որ համադասախանի ժողովուրդների փոխըմբռնման լուսատուներին և այս Խորհրդաժողովի կողմից լուսատուները նպատակներին:

բ) Համագործակցություն տեղեկատվության բնագավառում

- Խրախուսել համագործակցությունը տեղեկատվության բնագավառում կարճաժամկետ կամ երկարաժամկետ համաձայնագրերի կամ դաշնագրերի կազմակերպությունների հիման վրա: Մասնավորապես՝

Որոշում կայացրել են զանգվածային լրատվամիջոցների ոլորտում ներգրավված կազմակերպությունների, այդ թվում լրատվական գործակալությունների, հրատարակչությունների և հրատարակչական կազմակերպությունների համագործակցության աճին,

Որոշում կայացրել են հանրային կամ մասնավոր, ազգային կամ միջազգային ռադիո- և հեռուստատեսային կազմակերպությունների համագործակցությանը, մասնավորապես, ուղիղ և ձայնագրված (տեսագրված) ռադիո- և հեռուստատեսային հաղորդումների փոխանակման միջոցով և նման հաղորդումների համատեղ արձագանքի և դրանց հեռարձակման ու սարածման միջոցով,

Որոշում կայացրել են Մասնակից ղեկավարների թե լրագրողական կազմակերպությունների, թե լրագրողների հանդիպումները և շփումները,

Որոշում կայացրել են կոնսուլտացիաների հիման վրա Մասնակից ղեկավարների դարբերական հրատարակումների, ինչպես նաև թերթերի միջև դաշնագրերի կազմակերպությունների հնարավորությունները՝ հոդվածներ փոխանակելու և հրատարակելու նպատակով,

Որոշում կայացրել են սեփական տեղեկատվության փոխանակումը, ինչպես նաև մամուլի, ռադիոյի ու հեռուստատեսության բնագավառում փորձագետների փոխանակում և տեսակետների փոխանակմանը նվիրված հանդիպումների և համատեղ հետազոտությունների կազմակերպումը:

գ) Լրագրողների աշխատանքային պայմանների բարելավում

Մասնակից ղեկավարները, ցանկանալով բարելավել այն պայմանները, որոնցում մի Մասնակից ղեկավարի լրագրողները իրականացնում են իրենց մասնագիտական գործունեությունը այլ Մասնակից ղեկավարում, մտադիր են, մասնավորապես՝

- ֆինանսել բարյացակամ ոգով և ընդունելի ու ողջամիտ ժամկետում լրագրողների՝ մուսֆի արժեքները ստանալու խնդրանքները.

- սրամադրել Մասնակից ղեկավարներին մեծական հավասարմագրված լրագրողներին, պայմանավորվածությունների հիման վրա, որոշակի ժամկետով բազմակի մուսֆի և էլֆի արժեքներ.

- հեռացնել Մասնակից ղեկավարներին հավասարմագրված լրագրողներին ժամանակավոր բնակության երկրում մնալու թույլտվության և, անհրաժեշտության դեպքում, այլ դաշտնական փաստաթղթերի սրամադրումը, որոնք հարկ է, որ նրանք ունենան.

- հեռացնել, փոխադարձության հիման վրա, Մասնակից ղեկավարներին լրագրողների ճանադարհորդությունների ձևակերտման ընթացակարգերը այն երկրում, որտեղ նրանք իրականացնում են իրենց մասնագիտական գործունեությունը, և ստիճանաբար սրամադրել առավել մեծ հնարավորություններ նման ճանադարհորդությունների համար՝ անվանագրության նկատմամբներից ելնելով՝ փակ Երջանների գոյության հետ կադրված կանոնակարգերի դադարմանն պայմանով.

- ադադրել, որ այդ լրագրողների՝ նման ճանադարհորդության համար խնդրանքներին սրվի հնարավորին չափ արագ դասասխան՝ հազվի առնելով խնդրանքի ժամկետները.

- մեծացնել Մասնակից ղեկավարներին լրագրողների հնարավորությունները՝ անձամբ հարդակցվել իրենց սեղեկատվության ադրյունների հետ՝ ներառյալ կազմակերպությունները և դաշտնական հաստատությունները.

- Մասնակից ղեկավարներին լրագրողներին սրամադրել իրենց մասնագիտական գործունեության համար անհրաժեշտ սեխնիկական սարքավորումների (լուսանկարչական, կինեմատոգրաֆիական, ձայնագրման, ռադիո- և հեռուստատեսային) ներկրման իրավունք միայն դրանք նորից դուրս սանելու պայմանով.*

- այլ Մասնակից ղեկավարներին լրագրողներին՝ մեծական կամ ժամանակավոր հավասարմագրված, հնարավորություն ընձեռել ամբողջությամբ, սովորական կարգով և արագ Մասնակից ղեկավարներին կողմից ընդունված եղանակներով փոխանցել այն սեղեկատվական մարմին, որը նրանք ներկայացնում են, իրենց մասնագիտական գործունեության արդյունքները՝ ներառյալ ձայնեղանները և չերակված ֆիլմը՝ հրադարակման կամ ռադիո- կամ հեռուստատեսային նդասակով:

Մասնակից ղեկավարները վերահաստատում են, որ իր մասնագիտական գործունեության օրինական իրականացման համար լրագրողը չդեֆ է ենթարկվի վսարման ոչ էլ որևէ այլ ձևով դասովի: Եթե հավասարմագրված լրագրողը վսարվել է, նա դեֆ է սեղեկացվի այդ գործողության դասձանների մասին և կարող է ներկայացնել իր գործը վերանայելու դիմում:

* Ընդունելով, որ օսարերյալ լրագրողները Եւս դեֆերում աշխատանքի են վերցնում համադասասխան սեղական անձնակազմ, Մասնակից ղեկավարները նեում են, որ վերոհիշյալ դուրյթը կկիրառվի համադասասխան կանոնները դադարմանը պայմանով, այլ Մասնակից ղեկավարներին անձանց նկատմամբ, ովքեր կանոնավոր և ըստ մասնագիտության վարձվել են որդես մամուլի, ռադիոյի, հեռուստատեսության կամ կինոյի սեխնիկներ, լուսանկարիչներ կամ նկարահանողներ:

3. Համագործակցություն և փոխանակումներ մշակույթի բնագավառում

Մասնակից ղեկությունները,

համաձայնությամբ, որ մշակութային փոխանակումները և համագործակցությունը մարդկանց և ժողովուրդների միջև նպաստում է ավելի լավ փոխըմբռնման և այդ կերպ նպաստում ղեկությունների միջև երկարատև փոխըմբռնմանը,

հասաստելով բազմակողմ մակարդակի վրա այդ ոլորտում արդեն ձևավորված եզրակացությունները, մասնավորապես՝ Եվրոպայում մշակույթի ֆաղափականության վերաբերյալ միջկառավարական համաժողովի ժամանակ, որը կազմակերպվել էր ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից 1972թ. հունիսին՝ Հելսինկիում, որտեղ հասարակության ամենալայն շերտերի մեջ մեծ հետաքրքրություն առաջացավ ակտիվ մասնակցություն ցուցաբերել մշակութային կյանքի աճող բազմազանության գործընթացում,

ցանկանալով փոխադարձ վստահության և Մասնակից ղեկությունների միջև հարաբերությունների հետագա զարգացման հետ մեկտեղ շարունակել գործադրել հետագա ջանքեր՝ այդ ոլորտում առաջընթաց ունենալու նպատակով,

այդ ոգով *պատասխանատվություն հայտնելով* զգալի կերպով ընդլայնել իրենց մշակութային փոխանակումները՝ կառավարել և անհասներ, և մշակութային ստեղծագործությունների հետ, և նրանց միջև զարգացնել ակտիվ համագործակցություն երկկողմ ու բազմակողմ մակարդակների վրա, մշակույթի բոլոր բնագավառներում,

համոզված լինելով, որ իրենց փոխադարձ հարաբերությունների այսպիսի զարգացումը կնպաստի համադասասխան մշակույթների հարստացմանը՝ հարգելով յուրաքանչյուրի ինքնատիպությունը, ինչպես նաև իրենց միջև ընդհանուր արժեքների գիտակցության ամրապնդմանը՝ շարունակելով զարգացնել աշխարհի մյուս երկրների հետ մշակութային համագործակցությունը,

հայտարարելով, որ իրենց համատեղ կերպով իրենց առջև ունեն հետևյալ նպատակները՝

ա) զարգացնել ստեղծագործության փոխադարձ փոխանակումը՝ համադասասխան մշակութային նվաճումների մասին ավելի լավ ծանոթանալու նպատակով,

բ) ընդլայնել մշակութային արժեքների փոխանակման և սարածման հնարավորությունները,

գ) խթանել համադասասխան մշակութային նվաճումներին բոլորի կողմից ծանոթանալու գործում,

դ) զարգացնել մշակութային գործիչների միջև շփումները և համագործակցությունը,

ե) փնտրել մշակութային համագործակցության նոր ոլորտներ և ձևեր,

այսպիսով *ցուցաբերում են իրենց ընդհանուր չզսումը՝* ձեռնարկելու ասիճանական զարգացող, հետևողական և երկարատև գործունեություն՝ սույն Հռչակագրի նպատակներին հասնելու համար, և

հայտնում են իրենց մտադրությունը՝ ներկայումս սկսել հետևյալի կիրառումը.

Հարաբերությունների ընդլայնում

Ընդլայնել ու բարելավել մշակույթի բնագավառում համագործակցությունը և կառավարել սարքեր մակարդակների վրա, մասնավորապես.

- կնքելով, երբ նպատակահարմար է, համաձայնագրեր երկկողմ կամ բազմակողմ հիմքի վրա, որոնք կնախատեսեն մշակույթի բնագավառում իրավասու ղեկավար հաստատությունների և ոչ կառավարական կազմակերպությունների, ինչպես նաև մշակութային գործունեության մեջ ներգրավ-

ված անձանց միջև հարաբերությունների ընդլայնում՝ հաճվի առնելով և ձկունությունը, և գոյություն ունեցող համաձայնագրերի լիարժեք կիրառման անհրաժեշտությունը և նկատի ունենալով, որ համաձայնագրերը և նաև այլ ղայմանավորվածությունները համարվում են մշակութային համագործակցության զարգացման և փոխանակումների կարևոր միջոցներ.

- նդաստելով համադասասխան դեռական հասսասությունների և ոչ կառավարական կազմակերդությունների միջև անմիջական համագործակցության և հադորդակցության զարգացմանը՝ ներառյալ, որեղ անհրաժեռ է, այնդիսի հադորդակցություն և համագործակցություն, որը իրականացվում է հասուկ համաձայնագրերի և ղայմանավորվածությունների հիման վրա.

- աջակցելով մշակութային գործունեության մեջ ներգրավված անձանց անմիջական շփմանը և հադորդակցմանը՝ ներառյալ, երբ անհրաժեռ է, այնդիսի շփումները և հադորդակցումը, որոնք իրականացվում են հասուկ համաձայնագրերի և ղայմանավորվածությունների հիման վրա:

Փոխադարձ ծանոթացում

Երկկողմ և բազմակողմ մակարդակներով իրենց իրավասության շրջանակներում ընդունել այնդիսի համադասասխան միջոցներ, որոնք իրենց ժողովուրդներին կհան մշակույթի սարբեր բնագավառներում իրենց նվաճումների մասին ավելի լայն և ամբողջական փոխադարձ գիտելիքներ, այդ թվում նաև՝

- համասեղ, եթե անհրաժեռ է, համադասասխան միջազգային կազմակերդությունների աջակցությամբ, ուսումնասիրել Եվրոդայում մշակութային սվյալների բանկի հնարավոր սեղծումը և կառուցվածքը, որը կհավաքի մասնակից երկրներից սսացած սեղեկասվությունը և այն մասչելի կդարձնի իրենց թղթակիցների համար՝ նրանց խնդրանքով, և այդ կադակցությամբ շահագրգիռ դեռություններից փորձագեռների հանդիդում կհրավիրի.

- բնարկել, անհրաժեռության դեդում՝ համադասասխան միջազգային կազմակերդությունների հեռ միասին, Եվրոդայում Մասնակից դեռությունների մշակութային կամ գիտական բնույթի վավերագրական ֆիլմերի հավաքածուի կազմման ուղիները.

- նդասեղ գրբերի ցուցահանդեսների ավելի հաճախակի անցկացմանը և ուսումնասիրել Մասնակից դեռությունների գրբերի լայնածավալ ցուցահանդեսների՝ Եվրոդայում դարբերաբար կազմակերդելու հնարավորությունը.

- նդասեղ համադասասխան հասսասությունների և հրասարակչությունների միջև գրբերի առկա ցանկերի, ինչդես նաև այնդիսի նախահրասարակչական նյութերի, որոնք կներառեն, հնարավորին չափով, բոլոր հեռագա հրասարակումները, դարբերաբար փոխանակմանը և նաև նդասեղ հանրագիտարաններ հրասարակող հրասարակչությունների միջև նյութերի փոխանակմանը՝ ուրաբանչյուր երկիրը լավագույնս ներկայացնելու նդասակով.

- համասեղ ուժերով ուսումնասիրել մշակույթի սարբեր բնագավառներում սեղեկասվության փոխանակումների ընդլայնման և բարելավման հարցերը, ինչդիսիք են թասրոնը, երաժեռությունը, գրադարանային գործը, ինչդես նաև մշակութային արժեքների դահդանումը և վերականգնումը:

Փոխանակումներ և սարածում

Նդասեղ մշակութային արժեքների փոխանակումների համար հնարավորությունների բարելավմանը և սարածմանը՝ համադասասխան միջոցներով, մասնավորադես.

- ուսումնասիրելով գրբերի և այլ մշակութային նյութերի միջազգային առևսրային փոխանակումների հեռ կադված ծախսերի նվազեցման և ներդառնակեցման հնարավորությունները, ինչդես նաև արսասահմանյան ցուցահանդեսներում արվեսի գործերի ադահովագրության նոր ձևերի և այդ գործերին՝ դրանց սեղափոխման հեռանքով դասձառվող վնասի կամ կորսի դիակերի նվազեցման հնարավորությունները.

- դյուրացնելով մաքսային ձևակերպումները, ըստ գեղարվեստական միջոցառումների ծրագրերի ժամկետների, այդ միջոցառումների կազմակերպիչների կողմից համաձայնեցված ցանկում ընդգրկված արվեստի գործերի, նյութերի և լրացուցիչ տարագանների համար.

- աջակցելով իրավասու կազմակերպությունների և համադասասխան ընկերությունների ներկայացուցիչների միջև հանդիպումների անցկացմանը՝ ուսումնասիրելու համար իրենց գործունեության բնագավառի շրջանակում այնպիսի միջոցներ, ինչպիսիք են տասվերների ձևակերպման դյուրացումը, դասրաստի նյութը սրամադրելու ժամկետները և վճարման եղանակները, որոնք կարող են դյուրացնել գրքերի միջազգային առևտրային փոխանակումները.

- նդաստելով իրենց կինեմասոգրաֆիական հաստատությունների և ֆիլմադարանների միջև ֆիլմերի վարձակալության սրամադրմանը և փոխանակմանը.

- խրախուսելով շահագրգիռ կողմերի միջև մշակութային բնույթ ունեցող միջոցառումների վերաբերյալ տեղեկատվության փոխանակումը, որոնք նախատեսված են անցկացնել Մասնակից ղեկավարություններում ամենամտասակահարմար այնպիսի բնագավառներում, ինչպիսիք են երաժշտությունը, թատրոնը և լյաասիկական և գրաֆիկական արվեստը՝ նդասակ ունենալով նդաստել մման միջոցառումների ժամանակացույցի կազմմանը և հրատարակմանը, անհրաժեշտության դեղմում՝ համադասասխան միջազգային կազմակերպությունների աջակցությամբ.

- խրախուսելով այն ազդեցության ուսումնասիրությունը, որը մշակույթի սարածման համար օգտագործվող տեխնիկական միջոցների նախատեսվող զարգացումը կարող է ունենալ մշակութային համագործակցության և փոխանակումների զարգացման վրա, և շահագրգիռ կողմերի միջև հնարավոր ներդաշնակեցումը՝ նկատի ունենալով իրենց համադասասխան մշակույթների բազմազանության և ինֆնասիղության դաիղանումը.

- խրախուսելով, իրենց հարմար ձևով, իրենց մշակութային ֆաղափականության շրջանակում այլ Մասնակից ղեկավարությունների մշակութային ժառանգության նկատմամբ շահերի հետագա զարգացումը, գիտակցելով յուրափանջյուր մշակույթի արժանիքները և արժեքը.

- փորձելով երաշխավորել հեղինակային իրավունքների և մշակութային արժեքների շրջանառության մասին միջազգային համաձայնագրերի և կոնվենցիաների լիարժեք և արդյունավետ կիրառումը, որոնց կողմ են նրանք, կամ որոնց վերաբերյալ նրանք կարող են որոշել հետագայում դառնալ կողմ:

Մասշելիղություն

Աջակցել բոլորին իրենց երկրների մշակույթի սարքեր բնագավառներում նվաճումների՝ ստեղծագործություններ, փորձ և կատարողական արվեստ, լիարժեք փոխադարձ մասշելիղությանը և այս նդասակով գործադրել հնարավոր բոլոր ջանքերը՝ իրենց իրավասության համադասասխան, և մասնավորաղետս.

- նդաստել գրքերի և գեղարվեստական ստեղծագործությունների լայն սարածմանը մասնավորաղետս այնպիսի միջոցներով, ինչպիսիք են՝

դյուրացնել հեղինակների և հրատարակչությունների, ինչղետս նաև այլ մշակութային հաստատությունների միջև միջազգային շփումները և հաղորդակցությունները՝ հաշվի առնելով հեղինակային իրավունքի մասին միջազգային կոնվենցիաները, որոնց մասնակից են նրանք, նդասակ ունենալով փոխադարձաբար առավել ամբողղական մասշելիղ դարձնել մշակութային նվաճումները,

առաջարկել, որ հրատարակումների տղափանակը որոշելիս հրատարակչությունները հաշվի առնեն նաև այլ Մասնակից ղեկավարությունների դաիղանղարկը, և որ վաճառքի իրավունքները այլ Մասնակից ղեկավարություններում տրվեն, հնարավորության դեղմում, նաև ներմուծող երկրների որոշ առևտրային կազմակերպությունների՝ շահագրգիռ գործընկերների միջև համաձայնությամբ,

խրախուսել իրավասու կազմակերպություններին և համադասասխսան ընկերություններին կնքել համաձայնագրեր և դայմանագրեր և այդ կերպով նդաստել այլ Մասնակից դեսոթյուններին հեղինակների այն ստեղծագործությունների ֆանակի և բազմազանության աստիճանաբար ավելացմանը, որոնք բնօրինակով և թարգմանված առկա են իրենց գրադարաններում և գրախանութներում,

նդաստել, նդասակահարմարության դեղոնում, այն վաճառակետերի ֆանակի ավելացմանը, որտեղ վաճառվում են, համաձայնագրերի և դայմանագրերի համաձայն, բնօրինակով ներմուծված՝ այլ Մասնակից դեսոթյուններին հեղինակների գրերը և դրանց թարգմանված սարբերակները,

լայնորեն աջակցել գրականության և մշակութային գործունեության այլ բնագավառներում ստեղծագործությունների թարգմանությանը, որոնք ներկայացված են այլ Մասնակից դեսոթյուններին լեզուներով, հասկադես ավելի ֆիչ գործածություն ունեցող լեզուներով, և թարգմանված ստեղծագործությունների հրասարակմանն ու սարածմանը այնդիսի միջոցներով, ինչդիսիֆ են.

աջակցություն ասհագրդո հրասարակչություններին ավելի կանոնավոր սփումներին,

թարգմանիչների դասրասման և նրանց կասարելագործման գործում իրենց ջանքերի զարգացում,

համադասասխսան միջոցներով աջակցություն իրենց երկրների հրասարակչություններին թարգմանությունների հրասարակման գործում,

հրասարակիչների և ասհագրդո հասսասոթյուններին միջև թարգմանության ենթակա գրերի ցանկերի փոխանակման դյուրացում,

աջակցություն իրենց երկրների միջև թարգմանիչների մասնագիտական գործունեությանը և համագործակցությանը,

համաստեղ ուսումնասիրություններին իրականացում թարգմանություններին հեսագա խրախուսման և դրանց սարածման ուղիների վերաբերյալ,

գրադարանների միջև գրերի, մասենագրությունների և ֆարսարանային ֆարսերի փոխանակումների բարելավում և ընդլայնում

- նախաստել այլ համադասասխսան միջոցներ, որոնք թույլ կսան, անհրաժեսության դեղոնում ասհագրդո կողմերի փոխադարձ համաձայնդայմբ, հեսացնել իրենց համադասասխսան մշակութային նվաճումներին ծանոթանալը, մասնավորադես՝ գրերի բնագավառում,

- համադասասխսան միջոցներով աջակցել զանգվածային լրասվամիջոցների լայն կիրառմանը՝ իրենցից յուրաֆանչյուրի մշակութային կյանքին փոխադարձաբար հադորդակից լինելու նդասակով.

- ձգսել զարգացնել միգրանս աշխասողների և նրանց ընսանիքների համար անհրաժես դայմանները այնդես, որ նրանք կարողանան դասողանել կարդերը իրենց ազգային մշակույթի հես և նաև ընսելանալ իրենց նոր մշակութային միջավայրին.

- խրախուսել իրավասու մարմիններին և ձեռնարկություններին՝ ավելի լայն ընսություն կասարել և իրականացնել այլ Մասնակից դեսոթյուններին գեղարվեսական և վավերագրական ֆիլմերի ավելի լայն սարածում և ավելի հաճախակի աջակցել ոչ առևրային բնույթի ցուցադրումներին, ինչդիսիֆ են դրեմիերաները, կինոյի սաբաթները և փառասոները, ուսադրությունը բնեռելով այն երկրների ֆիլմերին, որոնց կինոարվեսը ավելի ֆիչ ճանաչում ունի.

- համադասասխսան միջոցներով նդաստել այլ Մասնակից դեսուքյունների մասնագեսների՝ ֆիլմերի և սեսաձայնային արխիվների մեակուքային բնույթի նյութերի հես աեխաստելու հնարավորուքյունների ընդլայնմանը այդ արխիվային նյութերի հես աեխաստելու վերաբերյալ գոյուքյուն ունեցող կանոնների երջանակում.

- խրախուսել եահագրգիռ մարմինների կողմից, նդասակահարմարուքյան դեղում՝ իրավասու միջագգային կագմակերդուքյունների աջակցուքյամբ, մեակուքային բնույթ ունեցող իրենց ձայնագրված հեռուսածրագրերի դահոցի ստեղծման նդասակահարմարուքյան և դայմանների, ինչդես նան դրանց ընսրուքյունը և հնարավոր ձեռբերումը դյուրացնելու նդասակով դրանք արագ դիստելու միջոցների համաստել ուսումնասիրուքյունը:

Շփումներ և համագործակցուքյուն

Համադասասխսան միջոցներով նդաստել մեակուքյի սարբեր բնագավառներում եփումների և համագործակցուքյան գարգացմանը հասկադես ստեղծագործողների և մեակուքային գործուներուքյան մեջ ընդգրկված անձանց միջև՝ մասնավորադես ջանբեր գործադրելով.

- նդաստել մեակուքյի բնագավառում աեխասող անձանց գործուդումներին և հանդիդումներին՝ ներադյալ, երբ անհրաժեես է, այնդիսի հանդիդումները և գործուդումները, որոնք իրականագլում են համաձայնագրերի, դայմանագրերի կամ այլ հասուկ դայմանավորվածուքյունների հիման վրա, և որոնք վերաբերում են իրենց մեակուքային համագործակցուքյանը.

- այդ կերդով խրախուսել ստեղծագործողների ու կասարող արվեսագեսների և գեղարվեսական խմբերի միջև եփումները՝ նրանց համաստել աեխաստելու, այլ Մասնակից դեսուքյուններում նրանց ստեղծագործուքյունները հայնի դարձնելու կամ իրենց ընդհանուր գործուներուքյան վերաբերյալ կարծիքներ փոխանակելու նդասակով.

- խրախուսել, անհրաժեեսուքյան դեղում համադասասխսան դայմանավորվածուքյունների միջոցով, վերադասրասողների և մասնագեսների փոխանակումները և կրթաթուեակ հասկացնել նրանց դասրասման և կասարելագործման համար մեակուքյի այնդիսի սարբեր բնագավառներում, ինչդիսիք են արվեսը և ձարսարադեսուքյունը, թանգարանային և գրադարանային գործը, գրականագիսուքյունը և թարգմանչուքյունը, և նդաստել իրենց համադասասխսան հասսասուքյուններ նրանց ընդունման համար նդասավոր դայմանների ստեղծմանը.

- խրախուսել մեակուքային գործուներուքյան կագմակերդիչների դասրասման, ինչդես նան ուսուցիչների և այնդիսի բնագավառներում մասնագեսների փորձի փոխանակումը, ինչդիսիք են թասրոնը, օդերան, բալեսը, երաժեսուքյունը և գեղարվեսը.

- եարունակել խրախուսել ստեղծագործող աեխասողների, հասկադես երիսասարղ ստեղծագործողների միջև միջագգային հանդիդումների կագմակերդումը գեղարվեսական և գրականագիսական ստեղծագործուքյունների այնդիսի ընթացիկ հարցերի եուրջ, որոնք հեսաբրուքյուն են ներկայացնում համաստել ուսումնասիրուքյան համար.

- ուսումնասիրել այլ հնարավորուքյունները մեակուքյի բնագավառում գործող անձանց միջև համագործակցուքյուն և փոխանակումներ գարգացնելու համար՝ Մասնակից դեսուքյունների մեակուքային կյանքին փոխադարձաբար ավելի լավ ծանոթանալու նդասակով:

Համագործակցուքյան բնագավառներ և ձևեր

Խրախուսել մեակուքային համագործակցուքյան նոր բնագավառների և ձևերի որոնումը՝ այդ նդասակով նդաստելով, որստղ անհրաժեես է, եահագրգիռ կողմերի միջև համադասասխսան համաձայնագրերի և դայմանավորվածուքյունների կնքմանը, և այս համաստեսում աջակցել.

- մճակութային ֆաղափականության վերաբերյալ համասեղ ուսումնասիրություններին, մասնավորապես դրա սոցիալական աստիճաններում, և նրանց, որոնք վերաբերում են լիցենզավորմանը, ֆաղափառությանը, կրթական ու բնադաստիարակական ֆաղափականությանը և զբոսաշրջության մճակութային աստիճաններին.

- մճակութային բազմազանության հարցերի շուրջ գիտելիքների փոխանակմանը՝ այդ կերպ նդաստելով ռահագրգիռ կողմերի կողմից այդ բազմազանության ավելի լավ ըմբռնմանը, որտեղ էլ այն լինի.

- վերը նշված հարցերով տեղեկատվության և, այնտեղ, որտեղ դա կարող է նդասակահարմար լինել, փորձագետների հանդիպումների փոխանակմանը, հետազոտական ծրագրերի և նախագծերի մճակմանն ու իրականացմանը, ինչդես նաև դրանց համասեղ գնահատմանը և արդյունքների տարածմանը.

- մճակութային համագործակցության այնդիսի ձևերին և այնդիսի համասեղ նախագծերի զարգացմանը, ինչդիսիք են.

դլաստիկ և գրաֆիկական արվեստի, կինոյի, թատրոնի, բալետի, երաժշտության, ֆոլկլորի և այլ բնագավառներում միջազգային միջոցառումները. գրերի տնավաձառները և ցուցահանդեսները, օդերային և դրամատիկական թատրոնների համասեղ ներկայացումները, ինչդես նաև մենակատարների, գործիքային երաժշտական խմբերի, նվագախմբերի, երգչախմբերի և այլ գեղարվեստական խմբերի՝ ներառյալ իննուս տեղծագործողները, էլոյթները, հասուկ ուժադրություն դարձնելով միջազգային մճակութային երիտասարդական միջոցառումների կազմակերդմանը և երիտասարդ տեղծագործողների փոխանակմանը,

մենակատարների և գեղարվեստական համույթների կատարումների ցանկում այլ Մասնակից դեսությունների հեղինակների և երգահանների տեղծագործությունների ընդգրկումը,

հողվածների, ակնարկների ու մենագրությունների, ինչդես նաև ոչ թանկ գրերի և գեղարվեստական ու գրական հավաքածուների դատարանումը, թարգմանությունը և հրատարակումը՝ համադատաստիսան մճակութային նվաճումներին ավելի լավ ծանոթանալու նդասակով, այս կադակցությամբ նախատեսելով հանդիպումներ փորձագետների և հրատարակչությունների ներկայացուցիչների միջև,

ֆիլմերի, ռադիո- և հեռուստածրագրերի համասեղ արտադրությունը և փոխանակումը՝ աջակցելով, մասնավորապես, դրոդյուտների, տեխնիկական մասնագետների և դեսական իժխանությունների ներկայացուցիչների միջև հանդիպումներին՝ հասուկ համասեղ ծրագրերի իրականացման համար բարենդատ տայմաններ մճակելու նդասակով, և նդաստելով համասեղ արտադրության բնագավառում միջազգային նկարահանող խմբերի տեղծմանը,

ձարտարդեսների և ֆաղափառնարարների համար մրցույթների կազմակերդումը՝ նկատի ունենալով լավագույն նախագծերի իրականացման հնարավորությունը և, որտեղ հնարավոր է, միջազգային խմբերի ձևավորումը,

համասեղ նախագծերի իրականացումը՝ արվեստի տեղծագործությունները, դատմական և հնարանական հուժարձանները և մճակութային առումով հետաքրքրություն ներկայացնող տեսարժան վայրերը դատդանելու, վերականգնելու և լավագույն ձևով ներկայացնելու համար, համադատաստիսան դեդերում՝ կառավարական կամ ոչ կառավարական բնույթի միջազգային կազմակերդությունների, ինչդես նաև իրավասու և այդ բնագավառներում գործունեություն ծավալող մասնավոր հատատությունների օգնությամբ, այդ նդասակով նախատեսելով՝

ռահագրգիռ կողմերի փորձագետների դարբերաբար հանդիպումներ անհրաժեժ առաջարկությունները մճակելու համար՝ նկատի ունենալով ավելի լայն սոցիալական և տնտեսական համատեստում այդ հարցերի բնարկման անհրաժեժությունը,

համադասասխան դարբերական մամուլում հողվածների հրատարակում, որոնք նախատեսված են Մասնակից ղեկավարությունների առավել նշանակալից նվաճումներին և նորամուծություններին ծանոթանալու և դրանք համեմատելու համար,

համասեղ ուսումնասիրություն՝ իրենց երկրներում դասնական հուշարձանների և մշակութային հետաքրքրություն ներկայացնող վայրերի ցուցակագրման և ֆարսարանի ստեղծման համար օգտագործվող սարքեր համակարգերի կասարելագործման և հնարավոր ներդրումները նշանակալից նշանակալից,

վերականգնման գիտության սարքեր ճյուղերում մասնագետների դասընթացային դասընթացների կազմակերպման հնարավորությունների ուսումնասիրություն:

* * *

Ազգային փոփոխություններ կամ սարածաշրջանային մշակույթներ

Մասնակից ղեկավարությունները, գիտակցելով այն ներդրումը, որը ազգային փոփոխությունները կամ սարածաշրջանային մշակույթները կարող են ունենալ մշակույթի սարքեր բնագավառներում իրենց համագործակցության մեջ, մտադրել են իրենց սարածաշրջանային փոփոխությունները կամ մշակույթների առկայության դեպքում հեռացնել այդ ներդրումը՝ հաշվի առնելով իրենց անդամների օրինական շահերը:

4. Համագործակցություն և փոխանակումներ կրթության բնագավառում

Մասնակից ղեկավարությունները,

գիտակցելով, որ կրթության և գիտության բնագավառներում միջազգային բնույթ ունեցող հարաբերությունների զարգացումը նպաստում է ավելի լավ փոխըմբռնմանը և շահավետ է բոլոր ժողովուրդների, ինչպես նաև առաջատար սերունդների համար,

պատասխանատվություն դրսևացնել կրթության և գիտության մեջ ներգրավված կազմակերպությունների, հաստատությունների և անձանց միջև գիտելիքների և փորձի փոխանակումների, ինչպես նաև շահերի հետագա զարգացմանը, անհրաժեշտության դեպքում՝ հասնելով դայանամիկական փոփոխությունների հիման վրա,

ցանկանալով ամրադրել կրթական և գիտական հաստատությունների միջև կապերը, ինչպես նաև խրախուսել նրանց միջև համագործակցությունը ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող բնագավառներում, մասնավորապես այնպիսի բնագավառներում, որտեղ գիտելիքների և շահերի մակարդակը դասանցում է միջազգայնորեն համախմբված ջանքեր, և

համոզված լինելով, որ այս բնագավառներում առաջընթացը դեռ է գոյություն ունի և խրախուսվի օտար լեզուների ավելի լայն իմացությամբ,

այս կառավարությամբ *հայտնում են իրենց մտադրությունները*, մասնավորապես.

ա) Հարաբերությունների ընդլայնում

Ընդլայնել և բարելավել կրթության և գիտության բնագավառներում սարքեր մակարդակների վրա համագործակցությունը և կապերը, մասնավորապես.

- կնքելով, երբ նպատակահարմար է, երկկողմ կամ բազմակողմ համաձայնագրեր, որոնք կնախատեսեն կրթության և գիտության մեջ ծավալվող գործունեության մեջ ընդգրկված ղեկավար հաստատությունների, ոչ կառավարական մարմինների և անձանց միջև համագործակցություն և փոխանակումներ՝ նկատի ունենալով և՛ ճկունության, և՛ գոյություն ունեցող համաձայնագրերի և դայանամիկական փոփոխությունների լիարժեք կիրառման անհրաժեշտությունը,

- աջակցելով համալսարանների և բարձրագույն կրթության և հեսագոսական այլ հաստատությունների միջև անմիջական համաձայնությունների կնքմանը, նդասակահարմար լինելու դեղում, կառավարությունների միջև գործող համաձայնագրերի Երջանակներում,

- խրախուսելով կրթության և գիտության բնագավառներում ներգրավված անձանց անմիջական կաղերը և հաղորդակցումը՝ ներառյալ այնդիսիները, որոնք, որսեղ նդասակահարմար է, իրականացվում են հասուկ համաձայնագրերի կամ դայանավորվածությունների հիման վրա:

բ) Մասշեղիություն և փոխանակումներ

Բարելավել, փոխադարձաբար ընդունելի դայաններով, Մասնակից դեսությունների ուսանողների, դասավանդողների և գիտնականների մոսքը միմյանց կրթական, մԵակութային և գիտական հաստատություններ և զարգացնել փոխանակումները այդ հաստատությունների միջև բոլոր ընդհանուր հեսաբրություն ներկայացնող բնագավառներում, մասնավորաղես.

- մեծացնելով սեղեկասվության փոխանակումը օսարերկրյա մասնակիցների համար բաց ուսման և դասընթացների հնարավորությունների, ինչղես նաև նրանց ընդունման և ժամանման դայանների վերաբերյալ.

- հեսացնելով Մասնակից դեսությունների միջև գիտնականների, դասավանդողների և ուսանողների ճանաղարհորությունը՝ սովորելու, դասավանդելու և գիտական աԵխասանք կասարելու, ինչղես նաև միմյանց կրթական, մԵակութային և գիտական նվաճումներին ավելի լավ ծանոթանալու նդասակներով.

- խրախուսելով այլ Մասնակից դեսությունների գիտնականներին, դասավանդողներին և ուսանողներին՝ իրենց երկներում ուսումնասիրություն իրականացնելու, դասավանդելու և գիտական աԵխասանք կասարելու համար կրթաթոԵակներ հասկացնելը.

- հասասելով, զարգացնելով կամ խրախուսելով այնդիսի ծրագրերը, որոնք նախասեսում են գիտնականների, դասավանդողների և ուսանողների ավելի լայն փոխանակում՝ ներառյալ գիտաԵողովների, սեմինարների և համագործակցության նախագծերի կազմակերղումը և կրթական ու գիտական սեղեկասվության փոխանակումները, ինչղիսիք են համալսարանական հրասարակումները և գրաղարանների նյութերը.

- աջակցելով նման դայանավորվածությունների և ծրագրերի արղյունավԵս իրականացմանը՝ գիտնականներին, դասավանդողներին և ուսանողներին ժամանակին սրամաղրելով համալսարաններում և ինսիտոսներում նրանց ընդունման և նրանց իսկ համար նախասեղված ծրագրերի վերաբերյալ առավել մանրամասն սեղեկասվություն՝ նրանց հնարավորություն ընձեռելով օգագործել համաղասասիսան հեսագոսական ու գիտական և արիսիվային բաց նյութերը և հեսացնելով ընդունող դեսություն նրանց գործողումները կրթական կամ գիտական նդասակներով, ինչղես նաև սովորական ընթացակարգով՝ որղես արձակուղային ճանաղարհորություն.

- աջակցելով գիտական կղչումների և դղղղումների համեմասության և համարԵեության խնդիրների առավել հսակ գնահասմանը՝ ուսուցման կազմակերղման, սնողության և բովանդակության վերաբերյալ սեղեկասվության փոխանակումը խրախուսելու, գիտելիքների մակարղակների գնահասման մեթղղները և գիտական որակավորումները համեմասելու և, հնարավորության դեղում կամ կառավարական համաձայնագրերի, երը անհրաԵեԵ է, կամ համալսարանների և այլ բարձրագույն ուսումնական ու գիտական հաստատությունների միջև անմիջական դայանավորվածությունների հիման վրա գիտական կղչումների ու դղղղումների փոխաղարձ ճանաղանը հասնելու միջղղղ.

- առաղարկելով, բացի այղ, համաղասասիսան միջագգային կազմակերղություններին, որ նրանք ակիվացնեն իրենց ջանքերը՝ հասնելու համար գիտական կղչումների և վկայականների համեմասության և համարԵեության հես կաղված խնդիրների ընդհանուր առմամբ ընդունելի լուծման:

գ) Գիտություն

Իրենց իրավասության սահմաններում ընդլայնել և զարգացնել գիտության բնագավառում համագործակցությունը և փոխանակումները, մասնավորապես.

Երկկողմ կամ բազմակողմ հիմքերի վրա ընդլայնել գիտական շեղեկասվության և փաստաթղթերի փոխանակումը և սարածումն այնպիսի միջոցներով, ինչպիսիք են.

- այդ շեղեկասվությունը լայնորեն սրամադրելով այլ Մասնակից ղեկավարողների գիտնականներին և գիտական աշխատողներին, օրինակ՝ միջազգային շեղեկասվության սրամադրման ծրագրերին կամ այլ համադասասխան միջոցառումներին մասնակցելու միջոցով.

- ընդլայնելով և դյուրացնելով նմուշների և այլ գիտական նյութերի փոխանակումը, որոնք մասնավորապես օգտագործվում են բնագիտության և բժշկության բնագավառներում հիմնական հետազոտությունների համար.

- հրավիրելով գիտական հաստատություններին և համալսարաններին՝ ընդհանուր հետախույզումներ անցկացնող բնագավառներում իրենց ընթացիկ և հիմնական գիտական աշխատանքների վերաբերյալ առավել լիարժեք և կանոնավոր կերպով մեկը մյուսին շեղեկացնելու համար:

Դյուրացնել համալսարանների, գիտական հաստատությունների և ասոցիացիաների, ինչպես նաև գիտնականների և հետազոտական աշխատանքներ իրականացնողների միջև հաղորդակցության և անմիջական կապերի ընդլայնումը՝ ներառյալ, երբ անհրաժեշտ է, այն հաղորդակցությունը և կապերը, որոնք հիմնված են հասույ կամ անհատական կապերի կամ դրանց անվերապահության վրա, այնպիսի միջոցներով, ինչպիսիք են՝

- գիտնականների և հետազոտական աշխատանքներ իրականացնողների փոխանակումների հետագա զարգացումը և ընդհանուր հետախույզումներ անցկացնող գիտահետազոտական թեմաների վերաբերյալ նախատեսարանային բնույթի հանդիպումների կամ աշխատանքային խմբերի կազմակերպման խրախուսումը.

- գիտնականների համատեղ խմբերի ստեղծմանը նպաստելով՝ գիտահետազոտական ծրագրեր իրականացնելու համար՝ մի քանի երկրների գիտական հաստատությունների կողմից ձեռք բերված դրամական օգնությունների համաձայն.

- միջազգային համաժողովների և սեմինարների կազմակերպման աջակցելու ու հաջող անցկացմանը և դրանցում իրենց գիտնականների և հետազոտական աշխատանքներ իրականացնողների մասնակցությանը.

- բացի այդ՝ նախատեսել մոտ առաջադրված ստեղծել Մասնակից ղեկավարողներից գիտության առաջադեմ գործիչների հանդիպման ձևով «Գիտական ֆորում» գիտության ընթացիկ և հետագա զարգացումների վերաբերյալ ընդհանուր հետախույզումներ անցկացնող փոխկապակցված խնդիրները քննարկելու համար, և աջակցել գիտական հաստատությունների և գիտնականների միջև կապերի, հաղորդակցության ընդլայնմանը և շեղեկասվության փոխանակմանը.

- նախատեսել մոտակա ժամկետում հրավիրել Մասնակից ղեկավարողները և նրանց ազգային գիտական հաստատությունները անցկացնող փորձագետների հանդիպում նախատեսարաններում «Գիտական ֆորում»՝ խորհրդակցելով այնպիսի համադասասխան միջազգային կազմակերպությունների հետ, ինչպիսիք են ՀԱՆՆԵՄՍՈ-ն և Եվրոպայում միավորված ազգերի կազմակերպության սնտեսական հանձնաժողովը.

- անհատապես քննարկել հետագա քայլերը, որոնք ղեկավարվեն «Գիտական ֆորումի» առնչությամբ:

Երկկողմ կամ բազմակողմ հիմքերի վրա զարգացնել գիտահետազոտության բնագավառում Մասնակից ղեկավարողներում իրականացվող ծրագրերի համակարգումը և համատեղ ծրագրերի

կազմակերպումը, մասնավորապես ստրև նշված բնագավառներում, որոնք կարող են ընդգրկել գիտնականների համախմբված ջանքերը և, որոշ դեպքերում, թանկարժեք կամ եզակի սարքավորումների օգտագործումը: Այս բնագավառներում առարկաների ցանկը ներկայացված է դասկերված օրինակների տեսքով, իսկ հասուկ ծրագրերը դեռևս է որոշվեն հետագայում՝ Մասնակից ղեկավարություններում դրսևնցիալ գործընկերների կողմից՝ հաշվի առնելով այն ներդրումը, որը կարող է արվել համադասասխան միջազգային կազմակերպությունների և գիտական հաստատությունների կողմից,

- *ճշգրիտ և բնական գիտություններ*. մասնավորապես հիմնական հետազոտություն այնպիսի բնագավառներում, ինչպիսիք են մաթեմատիկական, ֆիզիկական, սեսական ֆիզիկական, գեոֆիզիկական, բիոմիան, կենսաբանությունը, էկոլոգիան և աստղագիտությունը.

- *բժշկություն*. մասնավորապես ուռուցիքաբանական և սրտանոթային հիվանդությունների հիմնարար հետազոտում, ուսումնասիրություններ զարգացող երկրներում էնդեմիկ հիվանդությունների վերաբերյալ, ինչպես նաև բժշկական և սոցիալական հետազոտություն՝ հասուկ ընդգծելով մասնագիտական հիվանդությունները, ֆիզիկական թերություններով անձանց աշխատանքային վերականգնումը և մոր, մանկան և տարեցների խնամքը.

- *հումանիտար և սոցիալական գիտություններ*, ինչպիսիք են դաստիարակությունը, աշխարհագրությունը, փիլիսոփայությունը, հոգեբանությունը, մանկավարժության հետազոտումը, լեզվաբանությունը, սոցիոլոգիան, իրավաբանական, քաղաքական և սնտեսական գիտությունները, սոցիալական, սոցիալ-սնտեսական և մշակութային երևույթների համեմատական ուսումնասիրություններ, որոնք Մասնակից ղեկավարությունների համար ընդհանուր հետաքրքրություն են ներկայացնում, մասնավորապես մարդուն քաղաքացու միջավայրի և քաղաքների զարգացման խնդիրները, հուշարձանների և արվեստի աշխատանքների դաստիարակման և վերականգնման մեթոդների վերաբերյալ գիտական ուսումնասիրություններ:

դ) Օտար լեզուներ և քաղաքացիություն

Խրախուսել օտար լեզուների և քաղաքացիությունների ուսումնասիրումը, որպես ժողովուրդների միջև հաղորդակցության ընդլայնման կարևոր միջոցներ, յուրաքանչյուր երկրի մշակույթին ավելի լավ ծանոթանալու, ինչպես նաև միջազգային համագործակցությունը ամրապնդելու նպատակով, և այս կարգակցությամբ իրենց իրավասության քաղաքականներում խթանել օտար լեզուների ուսուցման հետագա զարգացումը և կատարելագործումը և տարբեր մակարդակներով ուսուցանված լեզուների ընտրության բազմազանությունը՝ ուշադրություն դարձնելով ավելի բիչ տարածված կամ ուսումնասիրված լեզուներին, և մասնավորապես.

- ինտենսիվացնել համագործակցությունը, որի նպատակն է կատարելագործել օտար լեզուների դասավանդումը ժամանակակից արդյունավետ դասավանդման մեթոդների և տեխնիկական միջոցների զարգացման և կիրառման վերաբերյալ տեղեկատվության և փորձի փոխանակումների միջոցով, որոնք հարմարեցված են ուսանողների տարբեր կատեգորիաների կարիքներին՝ ներառյալ արագացված դասընթացների մեթոդները, և բնարկել երկրորդ կամ բազմակողմ հիմունքներով օտար լեզվի դասավանդման նոր մեթոդների վերաբերյալ ուսումնասիրություններ կատարելու հնարավորությունը.

- խրախուսել, երկրորդ կամ բազմակողմ մակարդակի վրա, համադասասխան հաստատությունների միջև համագործակցությունը, որն ուղղված է լեզվի ուսուցման ժամանակակից կրթական մեթոդների կիրառման հնարավորությունների առավել լիարժեք օգտագործմանը, օրինակ՝ իրենց մասնագետների կատարած համեմատական ուսումնասիրությունների միջոցով և դաստիարակող ծրագրերի ղեկավար՝ տեսալսողական նյութերի, դասագրքերի դաստիարակման համար օգտագործվող նյութերի, ինչպես նաև լեզուների ուսուցման համար օգտագործվող նոր տեսակի տեխնիկական սարքավորումների մասին տեղեկատվության փոխանակումների կամ փոխադրումների միջոցով.

- աջակցել լեզվի ուսուցիչների վերադաստիարակման ընթացքում ձեռք բերված փորձի վերաբերյալ ռեզյումեի փոխանակմանը և ընդլայնել երկկողմ հիմունքով լեզվի ուսուցիչների և ուսանողների փոխանակումները, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստումը լեզվի և ֆալսիֆիկացիայի բնագավառներում ամառային դասընթացներին, որտեղ էլ դրանք կազմակերպվեն:

- խրախուսել բառարանագրության բնագավառում փորձագետների համագործակցությունը՝ նպաստելով ուսանողների անհրաժեշտ համարժեքները՝ մասնավորապես գիտության և լեզվաբանության ճյուղերում գիտական հաստատությունների և մասնագետների միջև հարաբերությունները դրանց նպաստելու նպատակով:

- նպաստել սարքեր փոխանակելու միջնակարգ կրթական հաստատությունների միջև օտար լեզվի ուսումնասիրության լայն արածմանը և ֆինանսավորումը ավելացնելով եվրոպական լեզուների միջև ընկերության մեծ հնարավորություններին: և այս համատեղում, որտեղ նպաստակա հարմար է, ուսուցիչները դարձնել ուսուցիչների կազմի և վերադաստիարակման զարգացման հնարավորություններին, ինչպես նաև անհրաժեշտ ուսանողական խմբերի կազմակերպմանը:

- նպաստել բարձրագույն կրթության շրջանակներում լեզվաբան ուսանողներին առաջարկված լեզուների առավել լայն ընկերությանը և սարքեր օտար լեզուներ ուսումնասիրելու՝ այլ ուսանողների համար ավելի մեծ հնարավորությունների ստեղծմանը, ինչպես նաև դրանց նպաստելով, ցանկության դեպքում, մասնավորապես ավելի ֆիզ արածված կամ ուսումնասիրված լեզուներ ունեցող եվրոպական երկրների օտարերկրյա դասախոսների կողմից վարվող, անհրաժեշտ հասույ ղայնմանավորվածությունների հիման վրա, լեզուների և ֆալսիֆիկացիայի դասընթացների կազմակերպումը:

- նպաստել մեծահասակների կրթության շրջանակներում իրենց բնակիչներին օտար լեզուներ և այլ երկրներից հեռավորված մեծահասակներին ընդունող երկրների լեզուներ ուսուցանելու համար մասնագիտացված ծրագրերի հետագա զարգացմանը, որոնք հարմարեցված են սարքեր կարիքներին և հեռավորություններին: այս համատեղում խրախուսել լեզվաբան հաստատություններին համագործակցել, օրինակ՝ ռադիոյով, հեռուստատեսությամբ և արագացված մեթոդներով ուսումնական ծրագրերի մշակման գործում և նաև, ցանկության դեպքում, այդ ծրագրերի ուսումնական նպատակները որոշելու գործում՝ լեզվի իմացության համեմատական մակարդակներին հասնելու նպատակով:

- խրախուսել, որտեղ նպատակահարմար է, օտար լեզուներ ուսուցանող ասոցիացիաներին համադաստիարակման ֆալսիֆիկացիայի ուսումնասիրության հարցում և նաև գործադրել հետագա ջանքեր օտար լեզուների ուսումնասիրության՝ ներառյալ համադաստիարակման արտադաստիարակման միջոցառումների նկատմամբ հեռավորությունը, խթանման համար:

ե) Գաստվանդան մեթոդներ

Նպաստել, երկկողմ կամ բազմակողմ հիմքով, գաստվանդան մեթոդների փորձի փոխանակմանը կրթության բոլոր մակարդակներում՝ ներառյալ այնպիսիները, որոնք գործածվում են մշակման և չափահասների կրթության ընթացքում, ինչպես նաև գաստվանդան նյութերի փոխանակմանը, մասնավորապես:

- հետագայում զարգացնելով մանկավարժության սարքեր բնագավառներում շրջանների և համագործակցության սարքեր ձևեր, օրինակ՝ լեզվաբան հաստատությունների կողմից իրականացված համեմատական կամ համատեղ ուսումնասիրությունների միջոցով կամ գաստվանդան փորձի արդյունքների վերաբերյալ ռեզյումեի փոխանակման միջոցով:

- նպաստելով սարքեր կրթական համակարգերում գործածվող գաստվանդան մեթոդների վերաբերյալ ռեզյումեի փոխանակման և այն գործընթացների հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ ռեզյումեի փոխանակմանը, որոնցով աշակերտները և ուսանողները գիտելիք են ձեռք բերում, հաշվի առնելով մասնագիտացված կրթության սարքեր ձևերի համադաստիարակման փորձը:

- դյուրացնելով մեծահասակների համար նախատեսված կրթության և դարբերաբար իրականացվող կրթության կազմակերպման և իրականացման, կրթության այս և այլ ձևերի ու մակարդակների միջև հարաբերությունների, ինչպես նաև այն կրթության միջոցների (ներառյալ մասնագիտական և սեխնիկական կրթությունը) վերաբերյալ փորձի փոխանակումները, որը հարմարեցված է իրենց երկրներում սնեսական և սոցիալական զարգացման դահանջներին:

- խրախուսելով միջազգային փոխըմբռնման մեջ երիտասարդների և չափահասների կրթության ոլորտում փորձի փոխանակումները՝ մասնավորապես ուղղված մարդկության համար այնուհետի գերխնդիրներին, որոնց լուծումը դահանջում է ընդհանուր մոտեցում և առավել լայն միջազգային համագործակցություն:

- խրախուսելով դասավանդման նյութերի փոխանակումները՝ ներառյալ դասագրքերը, նկատի ունենալով փոխադարձ ծանոթանալուն աջակցելու հնարավորությունը և այդպիսի գրքերում յուրաքանչյուր երկրի ներկայացման դյուրացումը, ինչպես նաև կրթության ոլորտում սեխնիկական նորամուծությունների վերաբերյալ սեղեկասվության փոխանակումները:

* * *

Ազգային փոփրամասնություններ կամ սարածաշրջանային մշակույթներ

Մասնակից դեռությունները, գիտակցելով այն ներդրումը, որը ազգային փոփրամասնությունները կամ սարածաշրջանային մշակույթները կարող են ունենալ կրթության սարքեր բնագավառներում իրենց միջև համագործակցության մեջ, մտադիր են իրենց սարածքում այդ փոփրամասնությունների կամ մշակույթների առկայության դեռումը աջակցել այդ ներդրմանը՝ հաճվի առնելով իրենց անդամների իրավական շահերը:

Խորհրդատուովից հետո ձեռնարկված ֆայլերը

Մասնակից ղեկավարները,

հաշվի առնելով և գնահատելով Եվրոպայում անվսանգության և համագործակցության Խորհրդատուովի ընթացքում ձեռք բերած առաջընթացը,

հետագայում ֆինանսելով, լայն համաշխարհային համատեղում, որ Խորհրդատուովի Եվրոպայում անվսանգության բարելավման և համագործակցության զարգացման գործընթացի կարևոր մասն է, և դրա արդյունքները զգալի ներդրում կունենան այդ գործընթացում,

մատուցելով նաև նույնպես կիրառելու Խորհրդատուովի Եզրափակիչ ակտի դրույթները, դրա արդյունքներին լիարժեք արդյունավետություն հաղորդելու նպատակով և այդպիսով բարձրագույն կարգի համար Եվրոպայում անվսանգության բարելավման և համագործակցության զարգացման գործընթացը,

համոզված լինելով, որ Խորհրդատուովի նպատակներին հասնելու համար իրենք ղեկավարելու է գործադրեն հետագա միակողմ, երկկողմ և բազմակողմ ջանքեր և ստորև նշված համադասարանական ձևերով բարձրագույն և Խորհրդատուովի նախաձեռնած բազմակողմ գործընթացը.

1. Հայաստանում են իրենց որոշումը, Խորհրդատուովին հաջորդող ժամանակահատվածում հաշվի առնել և կիրառել Խորհրդատուովի Եզրափակիչ ակտի դրույթները.

ա) միակողմանիորեն. բոլոր դեղքերում, որոնք դրդում են նման գործողության,

բ) երկկողմ կարգով. այլ Մասնակից ղեկավարներին հետ բանակցություններ վարելով,

գ) բազմակողմ կարգով. Մասնակից ղեկավարներին փորձագետների հանդիպումների միջոցով ու նաև գոյություն ունեցող այնպիսի միջազգային կազմակերպությունների օգնությամբ, ինչպիսիք են Եվրոպայում միավորված ազգերի կազմակերպության սնտեսական հանձնաժողովը և ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն՝ կառավարված կրթական, գիտական և մշակութային համագործակցության հետ:

2. Բացի այդ՝ հայաստանում են իրենց որոշման մասին՝ բարձրագույն և Խորհրդատուովի նախաձեռնած բազմակողմ գործընթացը.

ա) իրականացնելով Եզրափակիչ ակտի դրույթների կիրառման և Խորհրդատուովի կողմից որոշված խնդիրների, ինչպես նաև Խորհրդատուովի իրավասության օգնությամբ զսնվող հարցերի համատեղում՝ իրենց փոխադարձ հարաբերությունների խորացմանը, Եվրոպայում անվսանգության բարելավմանն ու համագործակցության զարգացմանը և հետագայում լարվածության թուլացման գործընթացի զարգացման վերաբերյալ կարծիքների փոխանակում,

բ) այս նպատակով կազմակերպելով իրենց ներկայացուցիչների միջև հանդիպումներ՝ սկսելով արժանի գործերի նախարարների կողմից նշանակված ներկայացուցիչների մակարդակով հանդիպումներից: Այդ հանդիպման ժամանակ կործակեն այլ հանդիպումներ անցկացնելու համադասարանական դրույթները, որոնք կարող են ներառել հետագա նմանաթիվ հանդիպումները և նոր Խորհրդատուովի հրավիրելու հնարավորությունները:

3. Վերոհիշյալ հանդիպումներից առաջինը տեղի կունենա Բելգրադում 1977 թվականին: Այս հանդիպումը կազմակերպելու համար նախադասարանական հանդիպումը տեղի կունենա Բելգրադում 1977 թվականի հունիսի 15-ին: Նախադասարանական հանդիպման ժամանակ կործակեն արժանի գործերի նախարարների կողմից նշանակված ներկայացուցիչների հանդիպման ժամկետը, ստորությունը, օրակարգը և այլ դրույթները:

4. Ընթացակարգի կանոնները, աշխատանքային մեթոդները և Խորհրդատուովի համար նախատեսված ծախսերի բաշխման սանդղակը, համադասարանական անհրաժեշտ փոփոխություններով, կկիրառվեն վերոհիշյալ 1-ին հոդվածի «գ» կետում, 2-րդ և 3-րդ հոդվածներում նախատեսված հանդիպումների համար: Բոլոր վերոհիշյալ հանդիպումները հերթականության կարգով տեղի կունենան Մասնակից ղեկավարներում: Քարտուղարության տեխնիկական ծառայությունները կառավարվեն հյուրընկալող երկիրը:

Սույն Եզրափակիչ ակտի բնօրինակը՝ կազմված անգլերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն, իսպաներեն, ռուսերեն և իտալերեն, կփոխանցվի Ֆինլանդիայի Հանրապետության Կառավարությանը, որը կդասի այն իր արխիվներում: Յուրաֆանչյուր Մասնակից ղեկավարող Ֆինլանդիայի Հանրապետության Կառավարությունից կստանա սույն Եզրափակիչ ակտի հաստատված դասձեռն:

Սույն Եզրափակիչ ակտի ժամկետը կհրատարակվի յուրաֆանչյուր Մասնակից ղեկավարողներում, որը կսարածի այն և կադրակառուցվի նրա հետ հնարավորինս լավ ծանոթացումը:

Ֆինլանդիայի Հանրապետության Կառավարությանը ներկայացված է խնդրանք, որ նա սույն Եզրափակիչ ակտի ժամկետը փոխանցի Միավորված ազգերի կազմակերպության գլխավոր ֆարսուղարին, որը ենթակա չէ գրանցման՝ համաձայն Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության 102-րդ հոդվածի, Միավորված ազգերի կազմակերպության դաշտնական փաստաթղթի ժամկետը Կազմակերպության բոլոր անդամների միջև այն սարածելու նպատակով:

Ֆինլանդիայի Հանրապետության Կառավարությանը նաև խնդրանք է ուղղված, որ նա սույն Եզրափակիչ ակտի ժամկետը փոխանցի ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր սեփականին և Եվրոպայում Միավորված ազգերի կազմակերպության սնտեսական հանձնաժողովի գործադիր ֆարսուղարին:

Ելնելով վերոհիշյալից՝ Մասնակից ղեկավարողների ներֆուստրալ բարձր ներկայացուցիչները գիտակցում են Խորհրդաժողովի արդյունքների ֆաղափական մեծ նշանակությունը և հայտարարում են իրենց որոշումը՝ գործել վերոհիշյալ ժամկետում դարունակվող դրույթներին համադաստատան, և ստրագրում են ստրն:

Կատարված է Հելսինկիում
1975 թվականի օգոստոսի 1-ին

